

**ENYING VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
KÉPVISELŐ-TESTÜLETE**

8130 Enying, Kossuth u. 26.
Tel./Fax: 22/372-002

M E G H Í V Ó

**ENYING VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
KÉPVISELŐ-TESTÜLETE**

2018. április 16-án (hétfőn)

15:30 kezdettel soron kívüli (**rendkívüli**) **nyílt ülést** tart,
melyre ezúton tisztelettel meghívom.

Az ülés helye: Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár
8130 Enying, Bocskai u. 1.

N a p i r e n d :

Nyílt ülés:

1. Enying, Zöld város Jóváhagyási terv és ZIFFA ismertetése
2. „Humán kapacitások fejlesztése Enying térségében” című projekt keretében közösségi cél terem oktató teremmé történő átalakítására ajánlattevő kiválasztása
3. ”Önkormányzati épület energetikai fejlesztése Kabókapusztán” kiviteli terv elkészítésére ajánlattevő kiválasztása
4. Az „Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések támogatása” elnevezésű pályázat keretein belül történő ajánlattevők meghatározása
5. Egyes önkormányzati rendeletek hatályon kívül helyezése és felülvizsgálata

Enying, 2018. április 13.

Tisztelettel:

Viplak Tibor s. k.
polgármester

ELŐTERJESZTÉS

Enying Város Önkormányzata Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottságának
2018. április 16. napján tartandó soron következő (rendes) nyílt ülésére
és

Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2018. április 16. napján tartandó soron kívüli (rendkívüli) nyílt ülésére

Tárgy: Enying, Zöld város Jávahagyási terv és ZIFFA ismertetése

Előterjesztő: Viplak Tibor polgármester

Készítette: Diószegi Anna gazdálkodási ügyintéző

Iktatószám: 01/1797-3/2018

A PTFB döntés elfogadásához szükséges többség típusa:

A szavazás módja:

A KT döntés elfogadásához szükséges többség típusa:

A szavazás módja:

egyszerű / minősített

nyílt / titkos

egyszerű / minősített

nyílt / titkos

Tisztelt Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottság!

Tisztelt Képviselő-testület!

Ezúton terjesztem megtárgyalásra a tisztelt Képviselők elé a TOP-2.1.2-15-FE1-2016-00004 azonosító számú „Zöld város, Enying” című projekt kapcsán a Jávahagyási terv és a Zöld Infrastruktúra fejlesztési és fenntartási akció terv (továbbiakban: ZIFFA) ismertetésével kapcsolatos előterjesztést.

Az előterjesztés sürgősséggel történő tárgyalásának indoka a vállalkozási szerződés II. részteljesítés időpontjának betartása.

1. Előzmények

Hivatkozva Enying Város Önkormányzatának 01/3058-21/2017 iktatószámú ADI STUDIO Építészeti Kft-vel kötött vállalkozási szerződésére, a Zöld város, Enying” projekt területére vonatkozó Jávahagyási, - és ZIFFA terve elkészült. A projekttel összefüggésben tervezett beruházás, azon belül egyes területek, funkciók és fő költségtételek és társadalmazásra vonatkozó anyag bemutatására 2018. április 16. napján kerül sor a PTFB ülés keretében.

Tájékoztatom a t. Képviselőket, hogy a Jávahagyási tervre vonatkozó döntésüket követően a tervezők rövid időn belül elkészítik és benyújtják az érintett engedélyező hatóságok részére az engedélyezési terveket, illetve ezzel párhuzamosan a kiviteli tervek kidolgozását is megkezdik, annak érdekében, hogy a Támogatási Szerződésben meghatározott mérföldekben rögzített határidők tarthatóak legyenek. Fentieknél megfelelően **a tervezési munkák következő fázisában a most elfogadásra kerülő Jávahagyási tervektől érdemi eltérés a jelenlegi határidők betartásával nem lehetséges.**

Kérem a tisztelt Képviselőket az előterjesztés megtárgyalására és a mellékelt határozati javaslatok elfogadására.

2. Jogszabályi hivatkozások

- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- A 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet
- A képviselő-testület és szervei szervezeti és működési szabályzatáról szóló 26/2017. (XI. 30.) önkormányzati rendelet

3. Költségkhatások, illetve a kiadás fedezetét biztosító költségvetési sor megnevezése:

Pályázati költségkategória: projekt előkészítés költségei.

4. melléklet

- Tervek, ZIFFA

Enying, 2018.04.11.

Tisztelettel:

Viplak Tibor
polgármester s. k.

HATÁROZATI JAVASLAT A BIZOTTSÁG RÉSZÉRE

Enying Város Önkormányzata Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottságának .../2018. (IV.16.) határozata a TOP-2.1.2-15-FE1-2016-00004 azonosító számú „Zöld város, Enying” című projekt kapcsán Jóváhagyási terv és ZIFFA ismertetéséről:

A Bizottság az alábbi határozat elfogadását javasolja a képviselő-testület részére:

„A képviselő-testület

- 1. megismerte az előterjesztésben foglaltakat,*
- 2. a „Zöld város, Enying” című projekt kapcsán tervező által bemutatott Jóváhagyási tervet és a Zöld Infrastruktúra fejlesztési és fenntartási akció tervet(ZIFFA) elfogadja,*
- 3. elrendeli, hogy a tervező a Jóváhagyási tervnek megfelelően az engedélyezési terveket véglegesítse és engedélyezésre az engedélyező hatóság részére benyújtsa,*
- 4. elrendeli továbbá, hogy a kiviteli tervdokumentáció a Jóváhagyási tervnek és a jóváhagyott, jogerős, és végrehajtható engedélyezési terveknek megfelelően kerüljön elkészítésre.*

Felelős: Viplak Tibor polgármester, Révfalusi László TűF osztályvezető

Határidő: azonnal”

HATÁROZATI JAVASLAT A KÉPVISELŐ-TESTÜLET RÉSZÉRE

Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének .../2018. (IV.16.) határozata a TOP-2.1.2-15-FE1-2016-00004 azonosító számú „Zöld város, Enying” című projekt kapcsán Jóváhagyási terv és ZIFFA ismertetéséről:

A képviselő-testület

1. megismerte az előterjesztésben foglaltakat,
2. a „Zöld város, Enying” című projekt kapcsán tervező által bemutatott Jóváhagyási tervet és a Zöld Infrastruktúra fejlesztési és fenntartási akció tervet (ZIFFA) elfogadja,
3. elrendeli, hogy a tervező a Jóváhagyási tervnek megfelelően az engedélyezési terveket véglegesítse és engedélyezésre az engedélyező hatóság részére benyújtsa,
4. elrendeli továbbá, hogy a kiviteli tervdokumentáció is a Jóváhagyási tervnek és a jóváhagyott, jogerős, és végrehajtható engedélyezési terveknek megfelelően kerüljön elkészítésre.

Felelős: Viplak Tibor polgármester, Révfalusi László TűF osztályvezető

Határidő: azonnal

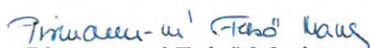
EGYEZTETÉSI LAP

„Enying, Zöld város Jóváhagyási terv és ZIFFA ismertetése” című előterjesztéshez

Hatósági, Anyakönyvi és Hagyatéki Osztály záradéka:

Az előterjesztésben foglaltakat megismertem, azzal kapcsolatban észrevételem nincs/az alábbi észrevételt teszem:¹

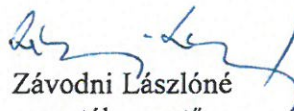
Enying, 2018. április 11.

Pirmann-né Felső Marianna
osztályvezető

Pénzügyi és Adóigazgatási Osztály Záradéka:

Az előterjesztésben foglaltakat megismertem, azzal kapcsolatban észrevételem nincs/az alábbi észrevételt teszem:²

Enying, 2018. április 11.

Závodni Lászlóné
osztályvezető

Településfejlesztési, -üzemeltetési és Foglalkoztatási Osztály véleménye:

Az előterjesztésben foglaltakat megismertem, azzal kapcsolatban észrevételem nincs/az alábbi észrevételt teszem:³

Enying, 2018. április 11.

Révfalusi László
osztályvezető

¹ megfelelő aláhúzendó

² megfelelő aláhúzendó

³ megfelelő aláhúzendó

Intézményvezetői észrevétel⁴

Az előterjesztésben foglaltakat megismertem, azzal kapcsolatban *észrevételem nincs/az alábbi észrevételt teszem:*⁵

Enying, 2018. április 11.

intézményvezető

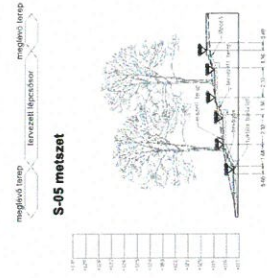
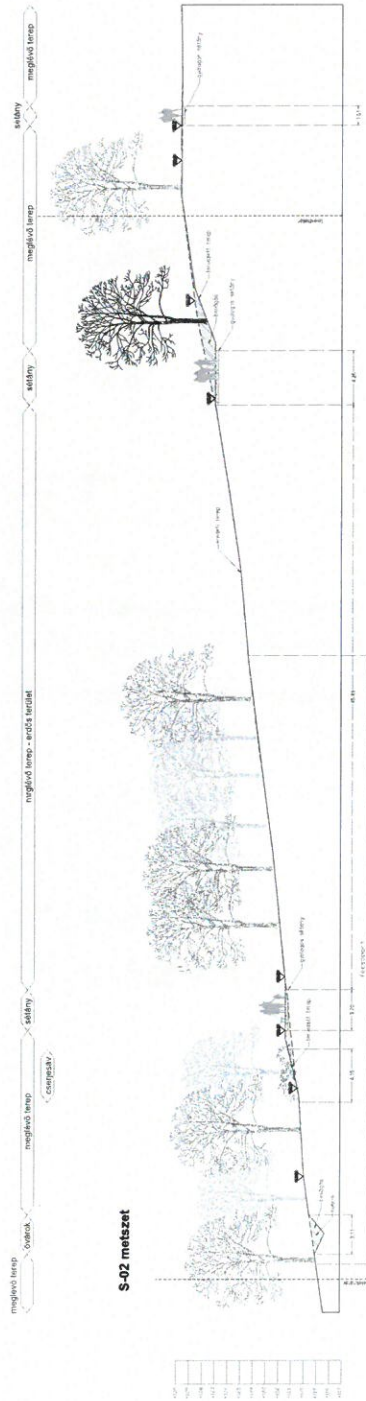
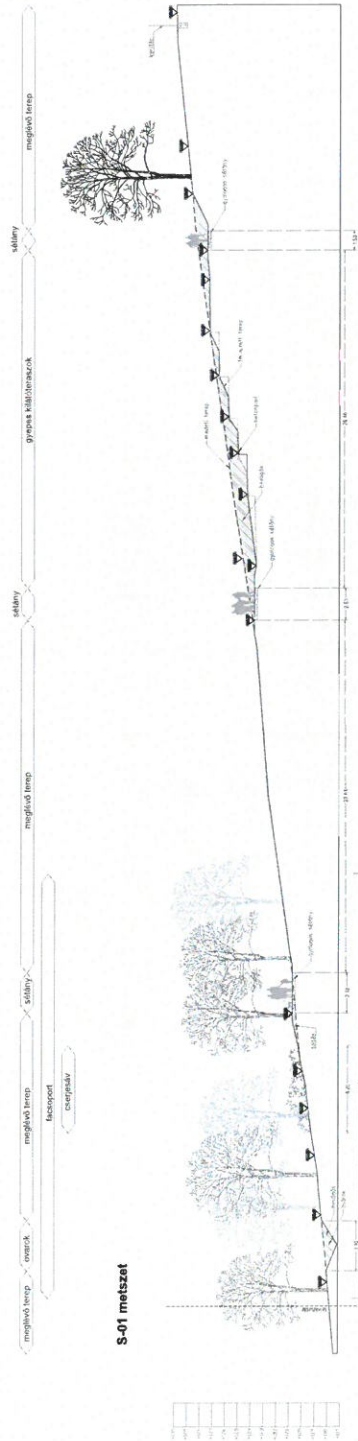
Törvényességi záradék:

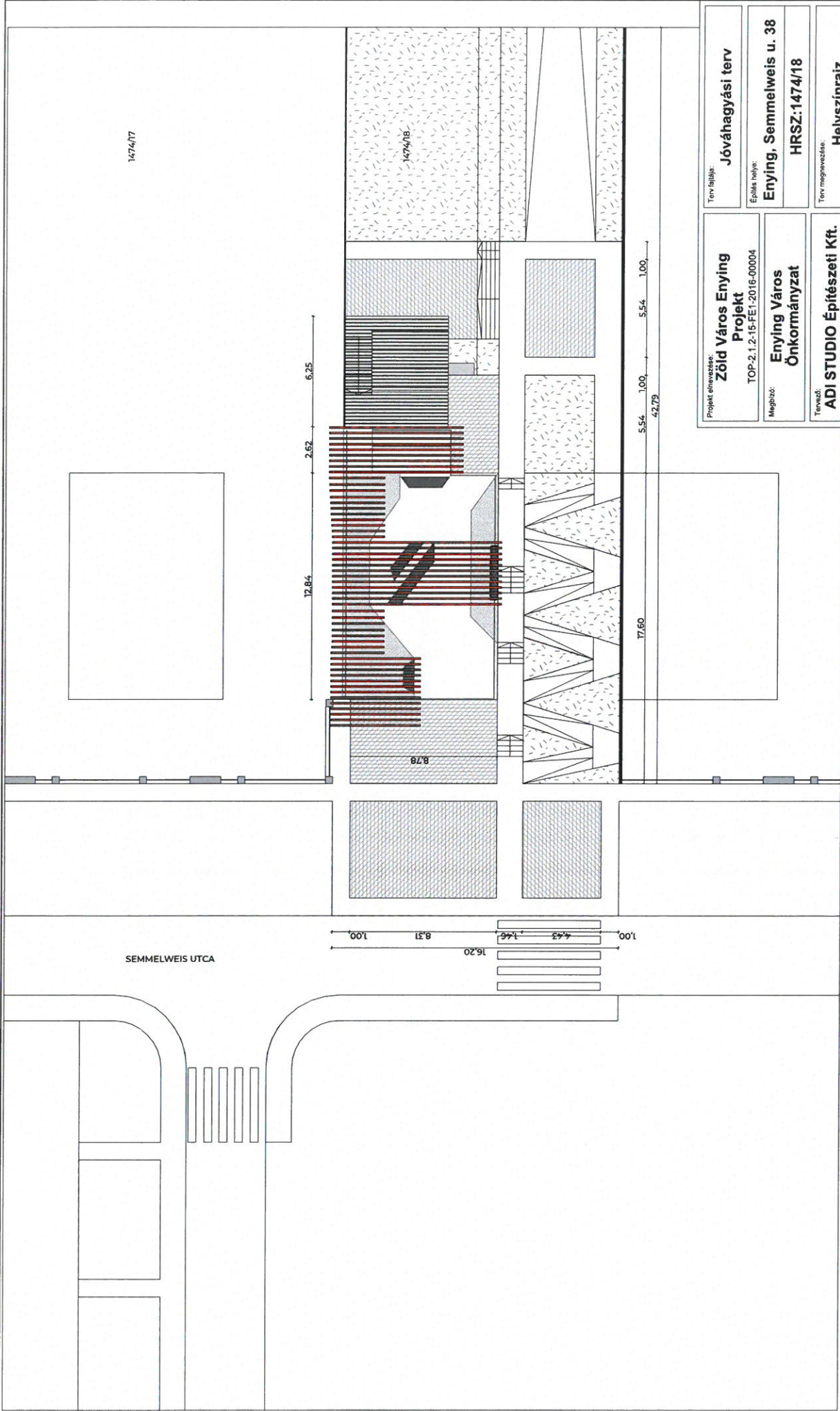
Az előterjesztésben foglaltakat törvényességi szempontból megvizsgáltam, azzal kapcsolatban *törvényességi észrevételem nincs/a következő törvényességi észrevételt teszem:*⁶

Enying, 2018. április 11.

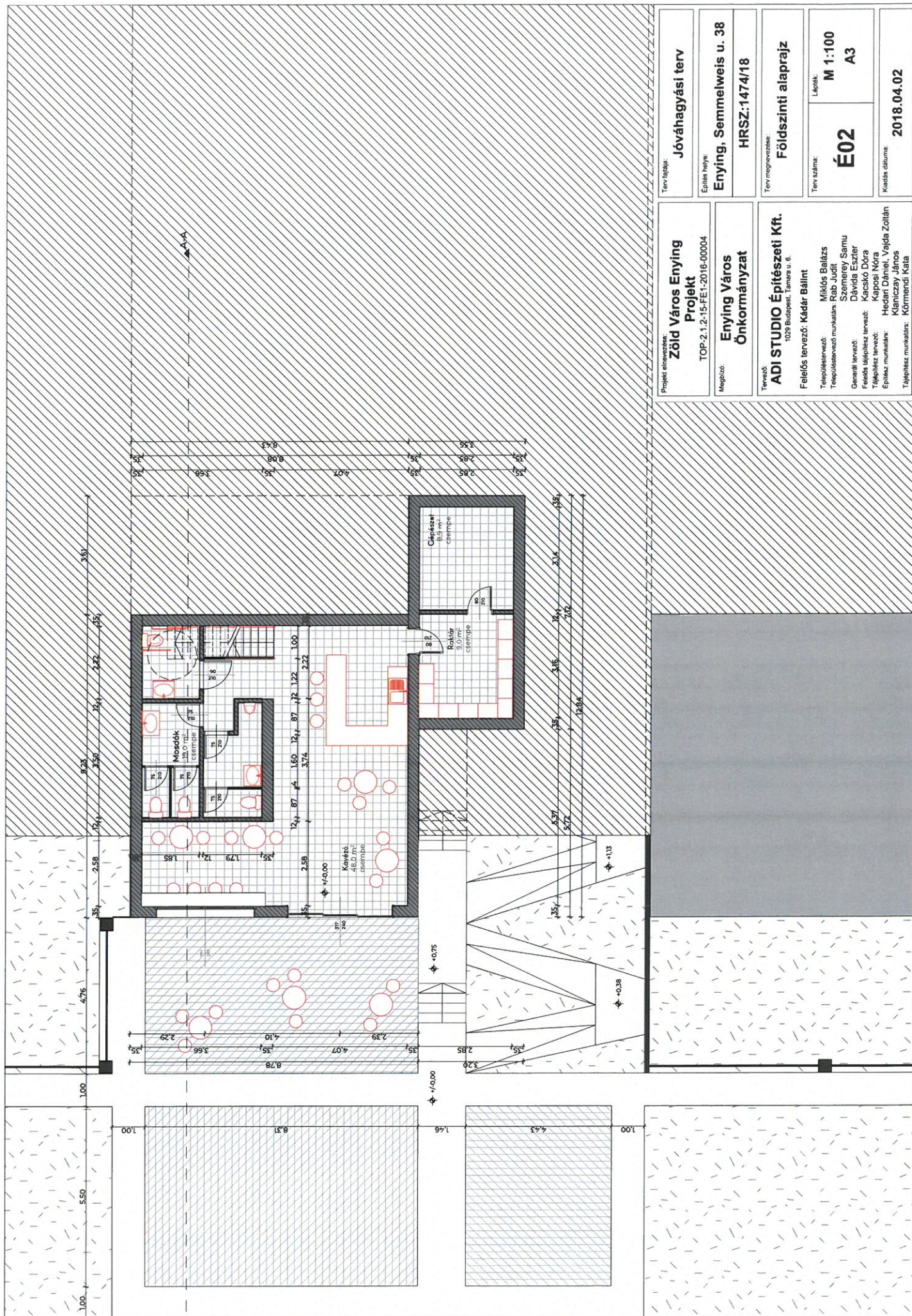
Dr. Kóródi-Juhász Zsolt LL.M.
jegyző

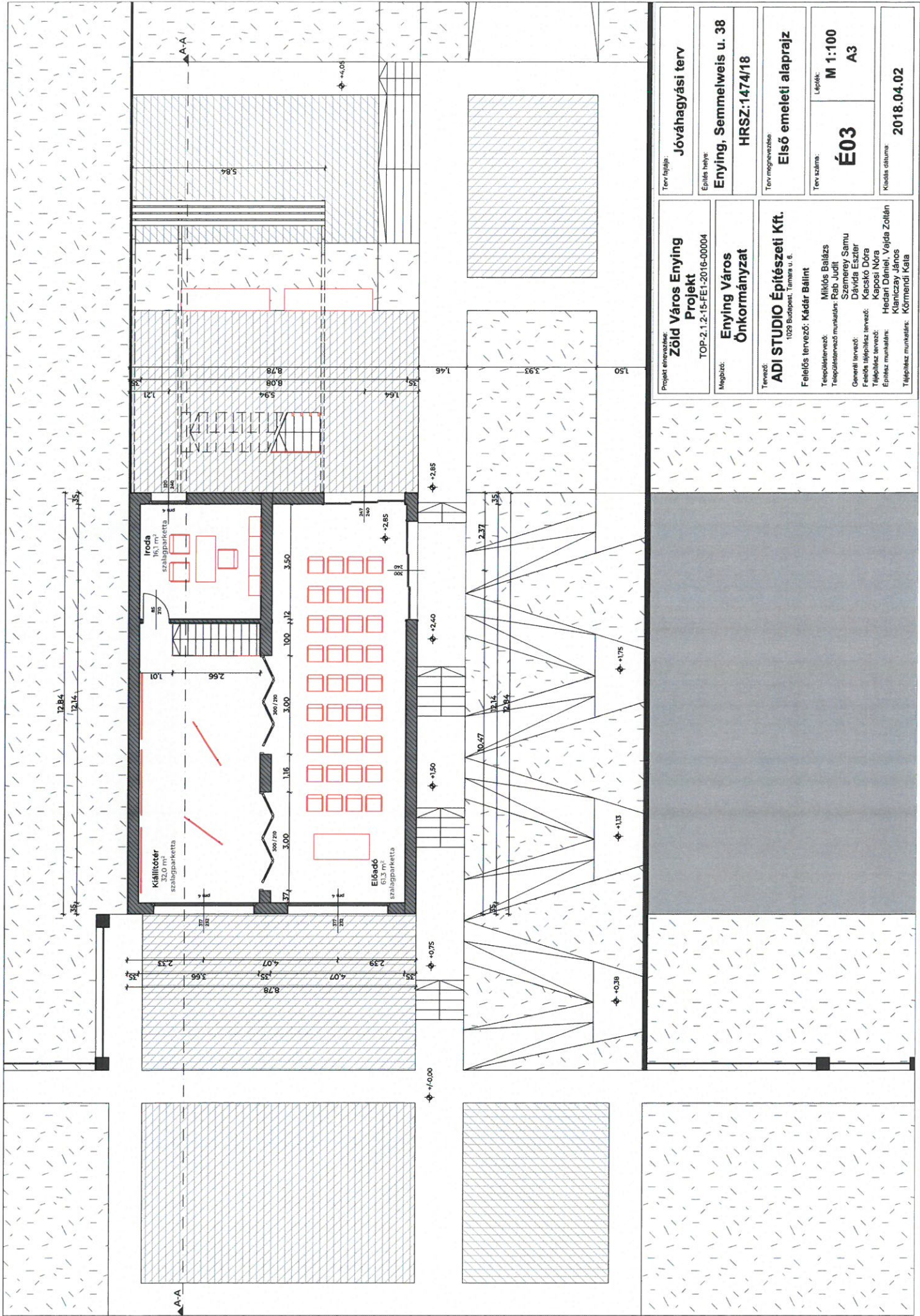
⁴ amennyiben az előterjesztésben az önkormányzat intézménye közvetlenül érintett, úgy az érintett intézmény vezetőjének véleménye
⁵ megfelelő aláhúzendő
⁶ megfelelő aláhúzendő

[illegible]

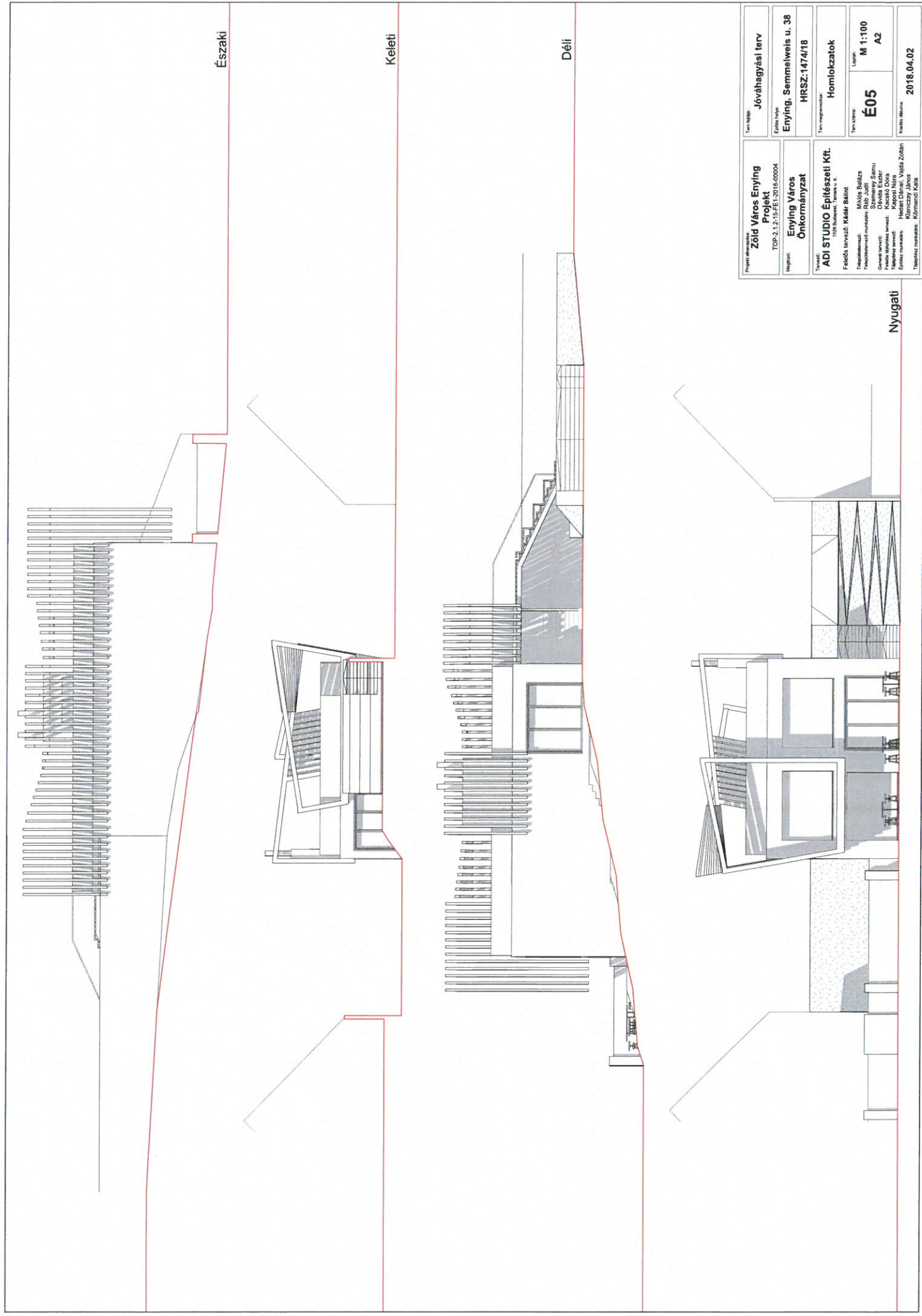

Projekt elnevezése: Zöld Város Enying Projekt TOP-2.1.2-15-FE1-2016-00004	Tervfajla: Jóváhagyási terv
Megbízó: Enying Város Önkormányzat	Építés helye: Enying, Semmelweis u. 38 HRSZ:1474/18
Tervező: ADI STUDIO Építészeti Kft. 1029 Budapest, Tanács u. 6.	Terv megnevezése: Helyszínrajz
Felelős tervező: Kádár Bálint	Terv száma: É01
Tervezőtársak: Tervezőtársak munkálatai: Miklós Balázs Szemerey Samu Dávid Eszter Kacsó Dóra Kaposi Nóra Hedari Dániel, Vajda Zoltán Klanczay János Körmendi Kálmán	Lapok: M 1:200 A3
Tervezőtársak munkálatai: Kádár Bálint	Kiadás dátuma: 2018.04.02

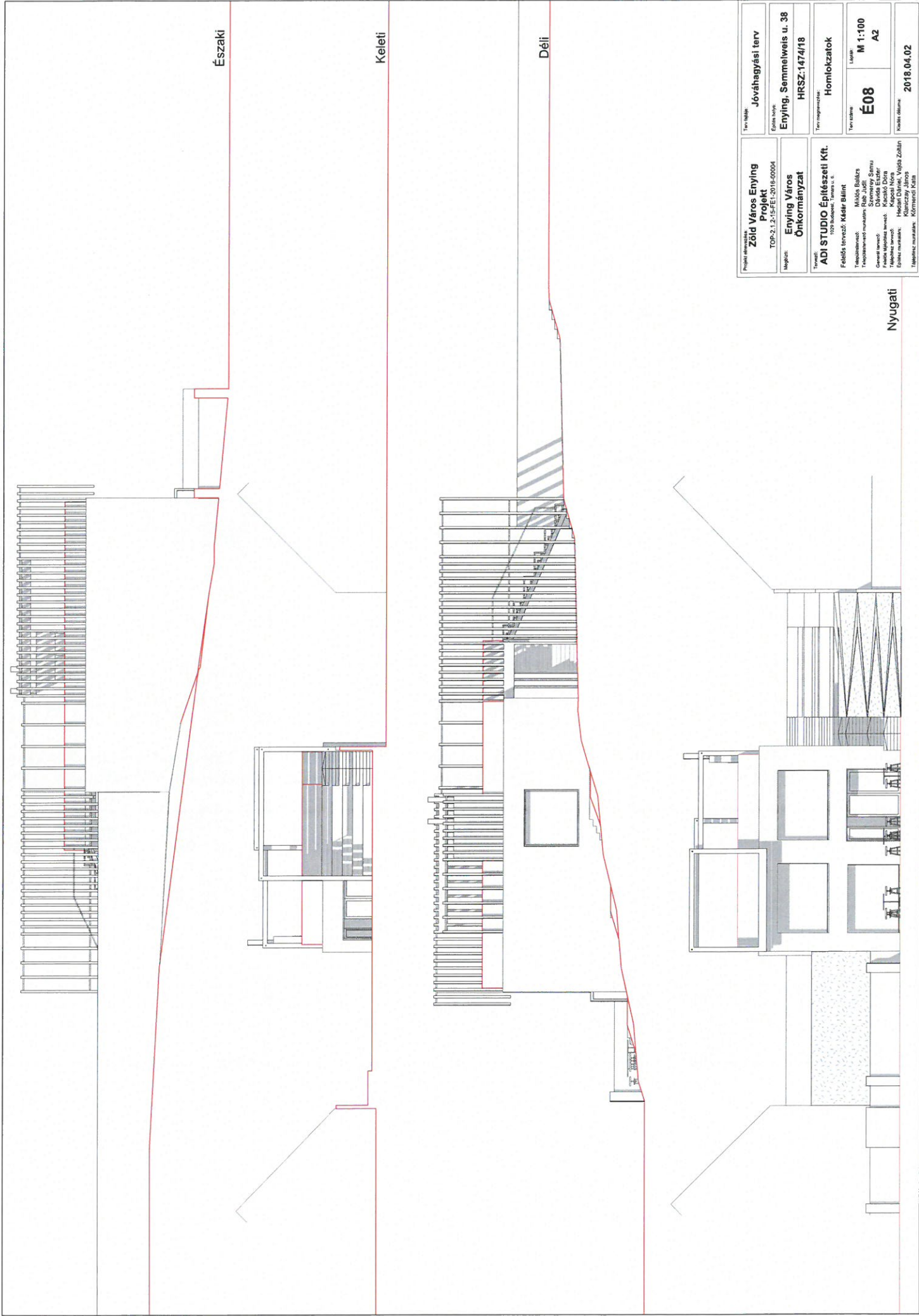

Projekt elnevezése: Zöld Város Enying Projekt TOP-2.1.2-15-FEI-2016-00004	Terv fajla: Jóváhagyási terv
Megízó: Enying Város Önkormányzat	Építés helye: Enying, Semmelweis u. 38
Tervező: ADI STUDIO Építészeti Kft. 1029 Budapest, Tamas u. 6.	Terv megnevezése: Első emeleti alaprajz
Felelős tervező: Kádár Bálint	HRSZ: 1474/18
Tervezők: Tervezőtervező: Miklós Balázs Tervezőtervező munkatárs: Rab Judit Szemerey Samu Dávid Eszter Kacsó Dóra Kaposi Nóra Hedari Dániel, Vajda Zoltán Klanczay János Körmendi Katalin	Terv száma: É03 Lépték: M 1:100 A3
Kiadás dátuma: 2018.04.02	

Projekt címe: Zöld Város Enying Projekt TOP-2.1.2-15-15-1-2016-00004	Tervező: Jövahagyási terv
Alaprajz: Enying Város Önkormányzat	Építési hely: Enying, Semmelweis u. 38 HRSZ:147/18
Tervező: ADI STUDIO Építészeti Kft. Felső útervező: Kéker Balint Tervezők: Miklós Balázs Nagyvácskányi Zoltán Szűcs Zoltán Gémesi László Dávó Eszter Tóth Zoltán Tóth Zoltán Kéker Nori Kéker Zoltán Kéker Zoltán Kéker Zoltán	Tervezők: Homlokzatok
Tervezők: É05 M 1:100 A2	Tervezők: É05 M 1:100 A2
Tervezők: 2018.04.02	Tervezők: 2018.04.02

Nyugati

Projekt címe: Zöld Város Enying Projekt TOP-2.1.2-15-FEI-2016-00004	Térkép: Jóváhagyási terv
Előzetes terv: Enying, Semmelweis u. 38 HRSZ:1474/18	Térkép: Homlokzatok
Ábrák: Enying Város Önkormányzat	Térkép: É08 M 1:100 A2
Tervező: ADI STUDIO Építészeti Kft. 1029 Budapest, Terepka u. 6. Felső terv: Kádár Balint Tervezők: Máté Balázs Tervezők: Szemerey Sándor Tervezők: David Ester Tervezők: Káposztai Nóra Tervezők: Hecser Dániel, Varga Zoltán Tervezők: Kórmendi Katalin	Készlet dátum: 2018.04.02

Nyugati

ADI STUDIO KFT

ENYING ZÖLD VÁROS

ZÖLD INFRASTRUTÚRA FEJLESZTÉSI ÉS FENNTARTÁSI AKCIÓ TERV

Kádár Bálint, Körmendi Katalin, Rab Judit
2018.03.31.

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	4
Helyzetelemzés	6
Elhelyezkedés.....	6
Településtörténet.....	6
Településszerkezet, területhasználat.....	8
Építészeti örökség.....	9
Természeti adottságok.....	11
Társadalmi jellemzők	16
Gazdasági jellemzők	22
Önkormányzati gazdálkodás.....	29
Közlekedési adottságok.....	31
Szennyvízkezelési – és csapadékvíz-elvezetési hálózat.....	34
Barnamezős területek	34
Kataszteri felmérés	35
Zöld infrastruktúra elemzés vizsgálatának módszere	35
Kataszteri elemek.....	36
Fasorok.....	36
Parkok és kiterjedt zöldfelületek	36
Felszíni vízfolyások és állóvizek (Kék infrastruktúra)	37
Városi szövet különböző beépítettségű területei	37
Külterületek.....	37
Elemzés	40
Stratégiai dokumentumok elemzése	40
Európai Unió 2020-ig szóló Biodiverzitás Stratégiája.....	40
Európai Unió Zöld Infrastruktúra Stratégiája	40
Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (2015-2020).....	41
Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról (OFTK)	41
Fejér Megye Területfejlesztési Programja	43
Fejér Megye Integrált Területfejlesztési Programja.....	45
Integrált Településfejlesztési Stratégia	45
Enying város Helyi Esélyegyenlőség Programja	48
Helyi társadalom bevonásának folyamata a program alkotásába.....	49
A zöld infrastruktúra jellemzése	50
Zöld infrastruktúra általános ismertetése	50
Ökológiai jellemzők értékelése	51
Felületek jellemzői.....	57
Ökoszisztéma szolgáltatások elemzése	66
Társadalmi jellemzők.....	71

Gazdasági állapotjellemzők	78
Stratégiai tervezés, az akcióterv megalapozása	79
SWOT	80
Stratégiák	84
Hálózatfejlesztés	86
A tervezett Zöld Enying Program beavatkozási eszközei	86
Első ütem	88
Második ütem	90
Harmadik ütem	92
Akciók	94
Fenntarthatóság	95
Fenntartási terv a fejlesztési területekre	95
Gazdasági számítások	97
A tervezett zöld infrastruktúra fejlesztésének várható költségei	97
A tervezett zöld infrastruktúra fenntartásának várható költségei	100
Finanszírozási lehetőségek	101
Tervezésbe való integráció	104
Társadalmisítási eszközök	105
A Zöld Város Program megvalósítása bevonással és részvételi tervezéssel	105
További javasolt programok és akciók	106
Monitoring rendszer	108
Programszintű indikátorok	108
A monitoring folyamat működést és fenntartást támogató elemei	109
Források:	110

Vezetői összefoglaló

A Zöld Infrastruktúra fejlesztési és fenntartási akcióterv (ZIFFA) célja, hogy a település egészét átgondoló, ökológiai szemléletű, a zöldfelületeket, zöldterületeket integratív módon kezelő terv alapozza meg az akcióterületeken létrejövő közterületi beruházások fenntarthatóságát. Enying város részére a *TOP-2.1.2-15-FE1-2016-00004* azonosítószámú, "Zöld Város Enying" projekt tette lehetővé ennek az akciótervnek az elkészítését.

Enying egyik legnagyobb erőforrása a közigazgatási területének nagy részét behálózó zöldfelületi rendszer, amelyet a Cinca patak és mellékágainak hálózata határoz meg. Ezeknek a természetes vízfolyásoknak a hálózata összeköt vizes élőhelyeket, horgásztavakat, nádasokat és erdős területeket, valamint Enying összes településrészét. Enyinget elődjeink a Cinca patak és az Enyingi ér összefolyásánál kialakult dombhát lankás bérceén alapították meg, itt egykor vár is állt. A város dombhátának tükörképe a Cinca patak túloldalán az Öreghegy, ahol a település lakói ősidők óta szőlőt művelni jártak, amelyet kis préházaiokban dolgoztak itt fel. Ez a két dombhát kiemelkedett a végtelen Mezőföldből, melynek termékeny földjei körül veszik a várost, és a mai napig meghatározzák Enying gazdaságát.

Enyinget az elmúlt évszázadokban mindig is a természeti erőforrásokkal való jó gazdálkodás, és a környezet mikro-ökológiájához, topográfiájához és vízrajzához való harmonikus emberi alkalmazkodás élte, a település szerkezete így természetesen használta ki a táji adottságokat. Főutcája a dombhát gerince, Templomai a magas pontok, utcái a dombon kanyarognak a vizekig. Egyedül dél felé valóban nyitott a település, így a kastély és a magtár a piactérrel egyetemben délről zárta a történeti beépítést, és a kastély parkja teremtett összeköttetést a dombháton lévő központ és a patak festői völgye között.

Ezt a természetes történeti rendszert a második világháború utáni évtizedek közigazgatási és fejlesztési rendszere nem tisztelte, értékeit inkább el akarta törölni, így a rendszerváltásig történt fejlesztések mind a természetes település-struktúra felülírására tettek kísérletet, rengeteg kárt okozva Enying természeti értékeiben is. Az északi bérce a dombnak a 64-es főút feltöltésével elvesztette karakterét, és ez az új főút a magtár lerombolásával otrombán szelte át a kastély előtti teret. A Kabókapusztá felé vezető út természetes torkolatát új lakótelepes beépítés szüntette meg, míg a kastélyparkba tájidegen ipari épületeket emeltek, az egész parkot pedig leválasztották a Cinca patakról egy sor családi házas telek kiszabályozásával. Az Enyingi ér forrásai közül többet betemettek, a vízfolyások nyomvonalait csatornába terelték, az Új tó elhanyagolt láppá változott. Az öreghegy szőlőskertjei még túléltek ezt az időszakot, azonban az elmúlt évtizedekben egyre többen adták fel a kiskerti művelést, és több szőlőskert szántóvá alakult.

Ebben a helyzetben Kiemelten fontos a ZIFFA megalkotása, mert a település zöldfelületi rendszerét és ökológiai értékeit védő és fejlesztő stratégia nélkül az elmúlt fél évszázad folyamatai visszafordíthatatlanná válnának, még pár évtized, és Enying nem találhatna már vissza ahhoz az egyensúlyhoz, ami az ember és környezete között megvolt itt azelőtt. Pedig Enying népesség megtartó ereje és fejlesztési potenciálja pont, hogy a helyi zöld infrastruktúra fejlesztésében rejlenek. A kiskerti művelési formák ezen a termékeny területen több embernek adhatnának megélhetést, a helyi termények a turizmust is kiszolgálhatnak. A vízfolyások és tavak menti lovaglás, biciklizés, sétálás, illetve fejlesztésekkel létrehozott új funkciók hozhatnának turistákat Enyingre, hiszen a Balaton déli részén, Siófok vonzáskörzetében rengetegen nyaralnak, így ez a régió be tudna a Balaton Régió turizmusába csatlakozni, mint ahogyan a Balaton-felvidéki települések példája is mutatja. A természeti erőforrásai mentén magára találó településnek a központi része is méltó kell, hogy legyen e tájhoz, így a belterületi közterület hálózat parkosítása, az egyes közterületek összekötése és a településközpont összekapcsolása a minden irányban meglévő és fejlesztendő zöldterületekkel fontos feladatok.

Egy ökológiailag kiegyensúlyozott, a tájjal együtt élő így élhető, a zöld infrastruktúra mentén fejlődő Enying víziójának eléréséhez elengedhetetlen ez az akcióterv.

A helyzetelemzés ennek a dokumentumnak az első feladata. A település adottságainak, zöldfelületeinek és zöld rendszerének megértése, feltérképezése és leírása után a meglévő stratégiai dokumentumokkal való összehangot kellett megtalálni, összeszedni azon elemeket, amelyek meghatározzák Enying zöld infrastruktúrájának jövőjét.

A Stratégiai tervezést megalapozó értékelések és SWOT elemzés alapján lehetett egy ütemezett akciótervet készíteni, amely területenként és idő-intervallumonként veszik végig a teendőket. Ezt a stratégiát gazdasági és fenntarthatósági számítások, a társadalmasítás megtervezése, és a monitoring rendszer felállítása egészítik ki.

Az akcióterv ebben a rendszerben képes fenntartható módon biztosítani egy fejlődő és élhető jövőképet egész Enying számára, hiszen ennek a településnek az múltjában és jövőjében zöld infrastruktúrai kiemelt szerepet játszanak. Az egyéb településfejlesztési stratégiák és dokumentumok (ITS, Településfejlesztési stratégia, TAK) az épített környezet, a gazdasági és társadalmi fejlődés tervezésével kiegészítik a ZIFFA dokumentumát, és világos utat mutatnak Enyingnek az összes jövőbeli fejlesztést illetően egy fenntartható jövőkép eléréséhez.

Budapest, 2018. március 29.

Helyzetelemzés

Elhelyezkedés

Fejér megye területének nagy részén a főváros vonzása és fejlesztő hatásai is érvényesülnek. E vonzások segítették a megye pozitív piacgazdasági beilleszkedését. Fejlettségi zónái e térszerkezeti elemek mentén rajzolódnak ki: a Mór – Székesfehérvár - Velencei-tó - Dunaújváros „S” alakú településsáv, valamint az M1-től a fővárosi agglomerációhoz kapcsolódóan az M6 megyei kivezető szakaszáig húzódó öv. Ezekben a zónákban az országos átlagnál alacsonyabb a munkanélküliség, kedvezőbbek a jövedelmi viszonyok és Székesfehérvárt és Dunaújvárost kivéve, ahol szuburbanizációs folyamatok érvényesülnek, nagyrészt stabil, illetve bevándorlásból gyarapodó a népesség. A megye déli térségei belső periferiának tekinthetők Észak-Tolna és Északkelet-Somogy csatlakozó zónáival együtt, ahol gyenge a centrumok funkciója és vonzása, kedvezőtlen a gazdasági szerkezet, a belső kapcsolatok erőtlene és jelentős foglalkoztatási gondok jellemzőek.

Enyingi járás a megye déli részén a Mezőföld nyugati szélén helyezkedik el, közlekedési feltártságának (64.sz. főút, M7 autópálya és a 70-es út), a Balaton közelségének és az ipari centrumok elérhetőségének köszönhetően látszólag kedvező helyzetben van. Kiváló agrárpotenciálja és fenti közlekedés-földrajzi adottságai ellenére gazdasági teljesítménye alacsony. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján az Enyingi járás „kedvezményezett”.

Településtörténet

A város területén előkerült régészeti leletek azt mutatják, hogy a mai közigazgatási területen már a római birodalom korában is voltak lakott részek, kisebb-nagyobb települések, illetve az avar korban is lakott volt. Oklevelek tanúsága szerint Enying már a 12. sz. közepén lakott hely, 1238 körül a pannonhalmi apátság birtoka, később a Török családé, amelynek híres tagja volt Enyingi Török Bálint. Balatonbozsok is középkori eredetű település, a XI–XII. századtól egyházi birtok (veszprémi majd fehérvári káptalan a birtokos) és egytelkes nemesek faluja. Temploma eredetileg középkori építmény, 1755-ben épült újjá.

A város mai határában álltak egykor a török hódoltság idején elpusztult középkori Hódos, Kustyán és Páta faluk is, amelyek helyén később az azonos nevű uradalmi puszták álltak csak, de a szocializmus idején azokat is felszámolták. 1521 után II. Lajos király Batthyány Ferencnek adományozta Enyinget, ettől kezdve nagyszámú református népesség települt be. A 18. sz. elejétől a hercegi titulussal bíró Batthyány család egyik uradalmi központja. A XVIII. sz. második felében épült fel a mai kastély magja, ami aztán tovább bővült és át is épült a következő évszázadban. A kastély ma is a város egyik meghatározó épülete, csakúgy, mint a szintén a Batthyány család támogatásával felépült klasszicista katolikus templom és az eredetileg barokk református templom. A főutcát 1810 hg. Batthyány Lajos kiegyenesíttette és szélesítette, továbbá a városszerkezetben ma is meghatározó, dél-délkelet felé (a birtoktestek irányába) futó három egyenes vonalú fő utat is kitűzette.

Az 1700-a évek közepén 3000 magyar holdat tett ki a falu határa. A falu 60 házból állt, lakosai földműveléssel, állattenyésztéssel és szőlőműveléssel foglalkoztak.

Az egyre szervezettebben és hatékonyabban működő uradalom 1829-ben szerzett vásártartási privilégiumot székhely-település számára. Ez azonban csak közvetetten mozdította elő a mezőváros fejlődését, mivel e fontos jövedelmi forrást az uradalom 1920-ig a saját kezelésében tartotta.

Bár az 1800-as évek közepén Enying már mezőváros jelleggel bírt, a járás székhelye 1867-ig a szomszédos Balatonbozsok volt. Enying a kiegyezés évében lett járási központ, ide költöztek a járási hivatalok és intézmények, ez lendítően hatott a további fejlődésre. 1880-ban épülte meg a Veszprém-Dombóvári vasút, ami lehetővé tette az itteni termények gyorsabb eljuttatását, a vasút mellett gőzmalom is épült, jelentős kapacitással. A Budai postaút korábban Bozsokon vezetett keresztül, és amíg a dombóvári vasút nem épült meg, addig Bozsokon keresztül szállították a gabonát délről Veszprémbe. Bozsokon volt az átutazók pihenőhelye. Minden harmadik ház vendégfogadó volt ebben az időben.

1849 után örökösödés révén báró Draskovics birtok. 1900 körül a birtok egy részét a kastéllyal együtt báró Csekolics Endre vette meg. 1920 után erőteljesebben fejlődött: villany, telefon bevezetése, utak kikövezése, polgári iskola, filmszínház, strandfürdő építése történt. 1950-ben csatolták Veszprém megyéből Fejér megyéhez. Balatonbozsok 1966-ban egyesült közigazgatásilag Enyinggel, de a két település fizikai összeépülése csak a legutóbbi évtizedek eredménye.

A középkorban is meglévő településrészek Enyingen a hajdani vár térsége (Vár u., Bástyá u, Török b. u), Bozsokon pedig a temetőnél lévő régi templom és a Kertalja utca közötti rész a Fő utca mentén. Az enyingi

vár mára szinte nyomtalanul eltűnt, csak körülbelüli helye ismert. Ezek az ősi magok bővültek ki aztán később, főként az 1800-as években, de a település beépített része a Csíkgát (Cinca) patak és annak mellékága (Enyingi ér) közötti dombháton ekkor még gyakorlatilag nem terjedt túl.

A XIX. sz. végétől Enying elsősorban déli irányba, Bozsok pedig az országút (mai 64-es út) mentén terjeszkedett. Enying lakóterületei a II. vh. után lépték át a vízfolyásvölgyek vonalát, de a jelentősebb területű beépítések továbbra is a déli irányba történtek, és az enyingi részen ma is ez a jellemző fejlesztési irány, részben lakó, részben gazdasági területek kijelölésével. Bozsokon a lakóterületi fejlesztés iránya nyugati.

Településszerkezet, területhasználat

Enying ÉNy-DK irányú dombvonulaton (Enyingi hát), változó magasságú terepen (átlagosan 136 méter tengerszint feletti magasságban) elterülő, több utcás, út menti típusú település (Bozsokkal együtt csaknem 7 km hosszú a belterületi rész), részben szabályos utcavezetéssel, központjában jelentősebb teresedésekkel. A régi településmagban zezugos, szabálytalan utcaszerkezet, halmazos telekrendszer található a főút (Kossuth L. u.) menti kisvárosias házak zárt sorú beépítése mögött, mindkét oldalon. Az újabb osztású településrészek - pl. a város déli lakóterületein - szabályosabb szalagtelkek jellemzők fésűs, előkertes beépítéssel.

Enying kisvárosias városközponttal rendelkezik, melyre jellemző a zárt sorú, sűrű beépítés az utcavonalon előkert nélkül, viszonylag kis telekmérettel. Itt helyezkedik el az intézmények döntő többsége, valamint az egyedi megjelenésű és funkciójú épületek, kastély, templomok. A városközponttól távolabbi lakóterületek zömét kertvárosias, családi házas beépítés jellemzi nagy zöldfelületi aránnyal. Jellemző az oldalhatáron álló beépítés előkerttel és az alacsony beépítési százalék.

A települést a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek jellemzik. A településképet és a tájat jelentősen meghatározzák a domborzat mellett a termőhelyi adottságok is, így alakulhatott ki az évszázadok óta jellemző árutermelő mezőgazdasági jelleg. A földhivatali nyilvántartásban „zártkerti” - területhasználati besorolásban: kertés mezőgazdasági - területek, az alsótekeresi faiskola ültetvényei, a zömmel vízfolyásvölgyeket követő erdőfoltok és gyepek, illetve a halastavak kivételével Enying külterületét szinte egyöntetűen az árutermelő mezőgazdasági művelés (szántóföldi növénytermesztés) jellemzi. A fentieknek megfelelően a szántóterületek jelentik a legjelentősebb területhasználatot, ami összesen a közigazgatási terület 80%-át, a külterület 86%-át teszi ki. (2-3% eltérés lehet, amennyiben a faiskolai területeket nem számítjuk a szántóhoz (ennek nincs külön művelési ági besorolása).

Egyéb mezőgazdasági területek közül a gyepek aránya kevés, kizárólag a patak völgyekben és a Sió mentén találhatók gyepterületek. Nádasok a vízfolyások, tavak mellett találhatók.

Enying - és korábban önálló Balatonbozsok - egykori szőlőhegyei (a kimutatásban: zártkerti terület), az Öreghegy (120 ha), a bozsoki szőlők a Kétschapásközi dűlőben (37 ha), valamint a déli határrészen lévő Fehérhegy (52 ha) adnak helyet a kisgazdasági jellegű szőlő és gyümölcsstermesztésnek, de jelentős e területeken a kert és szántó besorolású földrészek aránya is. Igazán „klasszikus” megjelenésű és használatú szőlőhegynek az Öreghegy nevezhető, amelyet már az 1700-as évek második feléből származó I. katonai felmérés térképe is gyakorlatilag a mai kiterjedésében tüntet fel. Enying erdőszűrségi mutatója igen alacsony (4%), sajnos sok helyen a mezővédő erdőszávok is hiányoznak.

Még említendő területhasználatnak lehet tekinteni a művelés alól kivont („kivett”) területeket Enying külterületén (290 ha, 3,7%), ide az utakon, vasúton, vízmedreken, közműlétesítményeken kívül az egykori majorok, gazdasági telephelyek, üzemterületek tartoznak.

A **Balatonbozsoki városrész** egykor (1966-ig) önálló község volt, ma is többé-kevésbé elkülönül a városközponti területétől. Itt részközponti szerepkört betöltő szolgáltató egységek találhatók: üzletek, éttermek, óvoda, benzinkút stb. Kisebb zöldterületek, zöldfelületek is megtalálhatók, amelyek fenntartási minősége javítható lenne. A városrész többi része lakófunkciójú, a régi településmag falusias, míg az új kialakítású lakóterületek kertvárosi jellegűek.

A közigazgatási terület déli részén, a központi belterülettől mintegy 2 km-re lévő **Kabókapusztá - Leshegy településrész** (34+17ha=51ha) falusias jellegű, ahol az állandó lakosok száma nagyságrenddel kevesebb (288 fő), mint a központi városrészekben. A kabókapusztai régi mezőgazdasági majorság területe idegenforgalmi hasznosítású, ez a Kabóka Lovastanya, amely lovardát, éttermet, vendégszobákat is tartalmaz és alkalmas céges rendezvények tartására, gyerek és felnőtt sporttáborok szervezésére. Enying egyik kiemelkedő idegenforgalmi létesítménye.

A központi belterülettől szintén külön fekvő (kb. 1,5 km-re ÉNy-ra) **Alsótekeres településrész** különleges szereppel bír Enyingen, mert falusias lakóterületi funkció mellett itt van a jelentős kertészeti tevékenységet végző Alsótekeresi Faiskola, központja, a faiskolai ültetvények (kb. 80 ha) pedig a településrész mellett húzódnak. A csaknem másfél száz éves múltra visszatekintő dísz- és gyümölcsfa iskola nemcsak hazai, hanem külföldi piacon is eredményesen kínálja jó színvonalú termékeit.

Építészeti örökség

Régészeti lelőhelyek

A település közigazgatási területén 5 régészeti lelőhelyet tartanak nyilván. A nyilvánartartott régészeti lelőhelyek az örökségvédelmi jogszabályok alapján általános védeltséget élveznek. A település területén külön rendelet alapján fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhely nem található.

1. „Vályogvető hely”, a balatonbozsoki városrészen a tervezett Kiserdő lakópark térsége (kb. 12 ha)
Jelleg: - településnyom, római kor
2. Templom u. - Török B. u - Vár u. - Kossuth L. u térsége (kb. 3 ha)
Jelleg: - vár, erődítés, kúria, középkor
3. Semmelweis-Vas Gereben -Benczúr Gy.- Székely B.- Liszt F. utcák közötti térség (kb. 32 ha)
Jelleg: - temető, római kor
4. Kabókapusztas és Leshegy térsége (kb. 80 ha)
Jelleg: - településnyom és temető, római kor
5. Kustján-pusztas dűlő, (kb. 35 ha)
Jelleg: - településnyom, középkor

Műemléki védeltségű épületek

1. Batthyány – Kastély (műemléki törzsszám:1697)

Szabadság tér 16., hrsz.: 1474/58, késő barokk, 1806 előtt

Település központjában, az r. k. templomtól DNy-ra, szabadon álló, U alaprajzú, részben alapincézett, kontyolt nyeregtetős épület Főszárnya emeletes, mellékszárnyai földszintesek. Főhomlokzatának közepén enyhén előreugró, timpanonnal lezárt középrizalit. Sávozott vakolat architektúra, a földszinti ablakok vakolat kváderes keretezésűek, az emeletiek könyöklő- és szemöldökpárkányos szalagkeretesek. Az udvari homlokzat tengelyében erősen előreugró, timpanonnal lezárt középrizalit, a kocsis behajtó fölött pilaszter párokra támaszkodó erkély. A főszárny középfolyosós, a mellékszárnyak oldalfolyosós alaprajzi elrendezésűek. Építette gróf Batthyány Lajos 1806 előtt a D-i szárnyba beépült korábbi épület felhasználásával. Öröklés útján jutott a Draskovics családhoz 1870-ben, majd a 1895-ben gróf Csekonics Endre vásárolta meg, aki a 20. század elején eklektikus stílusban átépíttette. A II. világháborúban erősen megrongálódott, először iskolát, majd 1959–1962 között orvosi rendelőt alakítottak ki benne. A rendelőket a közeljövőben átkerülnek az újonnan épített Egészségház épületébe, a kastélynak a jövőben oktatási – továbbképzési - kulturális funkciót szán az önkormányzat. A kastély parkja szintén műemléki védeltséget élvez.

2. Római Katolikus templom, Nepomuki Szent János (műemléki törzsszám:1696)

Kossuth Lajos u., hrsz.: 2295/1, klasszicista, 1841

Település központjában, nagyobb teresedés közepén, szabadon álló, keletelt, egyhajós, félköríves szentélyzáródású, Ny-i homlokzati tornyos templom, a szentély felé kontyolt nyeregtetővel, a szentélyhez kétfelől csatlakozó, azonos magasságú bővítményekkel. Főhomlokzaton hat toszkán oszlop által tartott timpanon, a négyzetes toronytest a timpanon takarásából emelkedik ki. A portikusz mögött kőkeretes, szemöldökgyámos bejárati ajtó, fölötté feliratos tábla. karzat. Díszítőfestés: az oldalfalakon és a boltozatokon architektonikus grisaille típusú festés. Berendezés: oltárok, szószék, padok, orgona, korpuszos kereszt és csillár klasszicista, 1840-es évek; főoltárkép, 1840 (Carl Mauer)

Építette hg. Batthyány Fülöp 1838–1841-ben (építész: Alois Pichl, Vajta Ferenc uradalmi építőmester és Hanauer György tatar építőmester). Belső felújítás 1965-ben, a külső 2002-ben volt.

3. Uradalmi épület (műemléki törzsszám:1698)

Szabadság tér 2., hrsz.: 1470, késő barokk, 18. század vége

Település központjában, a szintén műemlék templom és kastély között, főszárnyával utcavonalon, mellékszárnyával telekhatáron álló, L alaprajzú, földszintes, kontyolt nyeregtetős épület. Erősen átalakított homlokzatú. Egytraktusos alaprajzi elrendezésű, az utcai szárny előtt lapos dongával fedett oldalfolyosó fut, az árkádsor részben befalazva. Kapualja két szakaszos, csehsüveg boltozatos. Épült a 18. század végén. Jelenleg a város egyesített szociális intézménye található benne.

Helyi védett épületek

Református templom (782 hrsz.), épült 1789-92-ben
Evangélikus templom (2010 hrsz.), épült 1938-ban, Szeghalmy Bálint terve alapján
Temető kápolna (2260 hrsz.)
Okmányiroda (537 hrsz.)
Herceg Batthyányi Fülöp általános iskola (1304 hrsz.)
Volt malom (2262 hrsz.)
Balatonbozsok, középkori eredetű katolikus templom (236 hrsz.)
Balatonbozsok, ravatalozó (236 hrsz.)
Balatonbozsok, "Tornyos iskola" (269 hrsz.)
Árpád szobor (2294/4 hrsz.)
Szent-Györgyi Albert mellszobor (1475/45 hrsz.)
Feszület a "Tornyos iskola" előtt (269 hrsz.)
Balatonbozsok, Schrikker-kastély, jelenleg óvoda, Gárdonyi Géza u., (hrsz.: 39)

Természeti adottságok

Domborzat, földtan

A település az Alföld nyugati részén, Mezőföldön található, azon belül három kistáj találkozásánál fekszik. A település nagy része az *Enyingi-hát kistájon* helyezkedik el. Területe 119 km² (a középtáj 3%-a, a nagytáj 0,2%-a). A kistáj a tszf 101 – 163 m között húzódó, közepes magasságú síksági helyzetben lévő dombsági hát. A Csikigát völgy, a Sió völgy és a Balaton felé meredek, helyenként akár 50 méter magas peremmel. A kistáj délkelet felé lejt. A település közigazgatási határának keleti része a valamivel alacsonyabb *Káloz-Igari löszháton* fekszik, amely szintén DK felé lejtő völgyközi hátakból áll. A település déli határán húzódik a *Sió-völgy kistáj*, amely a Sió vízfolyás 400-600 m széles, 30-40 m mély vizenyős süllyedékeiből tevődik össze.

1. ÁBRA: KISTÁJAK HATÁRAI ÉS VÍZFOLYÁSOK (FORRÁS: ENYING ITS HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ)

Az Enyingi-hát felszínének alapját pliocén kori üledék képi, melyre folyóvíz hordalék és délkelet felé egyre vastagabb lösztakaró települt. A pliocén homokos-kavicsos rétegek a terület északnyugat felé

történő kiemelkedése miatt a Balaton partja közelében nagyobb tszf-i magasságba kerültek, és néhány méter vastag folyóvízi hordalék alatt, vagy közvetlenül a felszínen fordulnak elő. A két löszhátat jellemzően a felszín folyóvízi hordalék és DK felé vastagodó lösztakaró fedi. A Sió- völgyet ártéri öntésanyagok borítják.

2. ÁBRA: ENYING DOMBORZATA (FORRÁS: ENYING ITS HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ)

Éghajlat

Hazánk egésze az északi mérsékelt övezetben fekszik, ahol a kontinentális hatások érvényesülnek. Enying mérsékeltlen meleg és száraz éghajlattal rendelkezik, ami a közepes hőigényű és vízigényesebb kultúráknak kedvez. A Káloz-Igari löszhát valamivel szárazabb, ezért ott a terméshozzáértéshez az öntözés javasolt. Az évi napsütéses órák száma 2000 körüli, ebből nyáron 800-810, télen 190 óra körüli napfénytartamra számíthatunk. Évi középhőmérséklete 10,2-10,4 °C körül mozog. A fagymentes időszak hossza 200-203 nap körüli (ápr. 5-8. és okt. 26-28. között). Az abszolút hőmérsékleti maximumok és minimumok sokévi átlaga 33,5 °C, illetve -16,0 és -16,5 °C közötti. Az évi csapadék átlaga 575 mm, ami a tartós nyári meleggel együtt mérsékelt szárazságot idéz elő. A kistájban Enyingen mérték a legtöbb 24 órás esőt, 71 mm-t. Az ariditási index 1,17-1,20. Az uralkodó szélirány az É-i és az ÉNy-i, az átlagos szélesség kevéssel 3 m/s alatti. A közepes hőigényű és vízigényesebb kultúráknak kedvező az éghajlat.

Vízrajz

Mezőföld területéről lefolyó vizek, a kisebb nagyobb patakok, vízfolyások közvetlenül, vagy a Sió csatornán át közvetve jutnak a Dunába. A kistájnak öt állóvíze van, közülük 21 ha felszínnel négy természetes. A legnagyobb az enyingi tározó, ami 93 ha felszínű.

Enying négy vízgazdálkodási területtel rendelkezik: Cinca-Csíkgát patak, Enyingi ér, Józsefkúti-árok, Halastavak.

A Cinca patakhöz tartozó tavak állami tulajdonban vannak, melyek bérleményként helyi vállalkozások kezelésben állnak. A Cinca patakhöz tartozó tavakon túl Enyinghez tartozik még néhány magántulajdonban lévő kisebb tó is („Torvaj” lápi tó, Leshegytől Tisztavíz pusztáig terjedő tó). Szervezett

halászati tevékenység egyik tavn sem folyik, de horgászati tevékenység az Enyingi Horgászegyesület keretei között lehet gyakorolni.

Az Enyinget átszelő vízfolyás a 26 km hosszú, 292 km²-es vízgyűjtő területű (Cinca)-Csíkgát-patak, a település déli határát alkotja a Sió-csatona. A területen található kisebb árkok ebbe a két vízfolyásba futnak. A becslt adatok szerint a Csíkgát (Kabóka)-patakon ritka, nagy árvizek 50 m³/s feletti vízmennyiségeket is szállítanak (tavasz, nyár eleje), máskor azonban alig található víz benne.

A település területe magas talajvízállású. Az összes magas talajvízzel érintett csatornaszakasz hossza: 5013m. A városban 0,8-4,1 m között észleltek talajvizet, többnyire azonban Balatonbozsoktól DK-re 6 m-ig süllyed. Mennyisége nem számottevő. Kémiaailag meghatározható a kalcium-hidrogénkarbonátos jelleg. A szulfáttartalom általában 60-300 mg/l között van, de Enyingtől É-ra magasabb. A rétegvizek mennyisége csekély. Az artézi kutak átlagos mélysége 100 m alatti, vízhozama 100-2001/p. Gyakori a nagy vastartalom.

Talaj

A kistáj 86%-át löszön kialakult, vályog mechanikai összetételű, termékeny mészlepedékes csernozjom talajok fedik. A csernozjom talajok 1/5-e 5°-nál meredekebb lejtőkön helyezkedik el, a völgyoldalakon igen jellemző a talajerózió. A csernozjom talajok 15%-a szőlőként, 10%-a gyümölcsösként, 5%-a erdőként, 70%-a pedig szántóként hasznosulhat. A terület további 14%-án három további talajtípus fordul elő: az Enying és Lepsény környéki réti talajok (6%), a Sió és a Cinca vízfolyások menti öntés réti talajok (4%) és a Sió balatonszabadi szakaszán található lápos réti talajok (4%). Mindhárom a felszín közeli talajvíz hatása alatt áll. Mechanikai összetételük vályog, termékenységük széles tartományban között változik. A réti talajok 30%-a, a réti öntések 80%-a, a lápos réti talajok 90%-a gyepterületként hasznosul.

Növényföldrajzi viszonyok

A terület növényföldrajzilag az Alföldhöz tartozik, a Duna-Tisza közével egy flórájába kell sorolni. Ez a flórajárás a Praematricum, a Pannonicumon belül a növényföldrajzi Alföld Eupannonicum flórávidék része.

Növényföldrajzilag a két löszhát egykori flórájában az erdőssztyep- és pusztai fajokon kívül az erdei elemek is nagy arányban voltak jelen. Ma már a természetes növénytakarónak csak töredékei találhatók a mélyebb térszinteken, völgyalakban, ültetvényekkel be nem telepített lösz völgyoldalokon. A Sió-völgyben az egykori mocsarakat, mocsár- és lápréteket jelentős részben kiszárították. A helyükön elsősorban szántók találhatók, egy részükből halastavat alakítottak ki. A Cinca-Csíkgát-patak völgye északi részén kiterjedt (részben másodlagos), kaszált mocsárrét állományok találhatók.

A leshegyi lejtős löszterületen jellemző a taréjos búzafű (*Agropyron cristatum*), a barázdált csenkesz (*Festuca sultana*). Gyepes, löszös területein megtalálható az apró nőszirm (*Iris pumila*), a Pannon kutyatej (*Euphorbia pannonica*), magyar szegfű (*Dianthus pannonicus*). Alsótekeres határában az *Artemisia campestris* és *Cystidius austriacus* buglyos zanót fajok lelhetőek fel, melyek inkább a balatoni magasparton gyakoribbak.

A lösztakarón az *Iris*, *Allium*, *Veronica*, *Campanula* *Artemisia*, *Adonis Pulsatilla*, *Linum*, *Campanula* fajok találhatók meg.

A vizenyős területek növényi összetétele szinte semmiben nem tér el az Alföld hasonló adottságú területeitől. Megtaláljuk a savanyúbb kémhatást igénylő zsombék sást (*Carex elata*), a havastavak vidékén a fehér tündérrózsát (*Nymphaea alba*), a tavi kákát (*Scheuchzeria palustris*). A vízparton sekély vízben nád (*Phragmites communis*), illetve gyékény (*Ilypus angustifolia*) alkot egységet.

A vidék erdőben szegény, de alkalmas erdőtelepítésre. A melioráció még segített is a meglévő erdősávok, ligetek megszüntetésében. A meglévő erdőterület mélyen az országos átlag alatt van 4,1 %-kal. Feketefenyő (*Pinus nigra*) elegyedik a juhar (*Acer tataricum*) korai, vagy hegyeslevelű juhar (*Acer platanoides*) illetve *Tilia* fajokkal. Közülük a leggyakoribb a kislevelű hárs (*I. cordata*). A központi parkban tölgy és kőris színesítik a képet.

Állatvilág, zoológiai jellemzés

Állattani szempontból aránylag sok a Mezőföldtől idegen faunaelem. Enying belterületén szinte csak a mezőgazdasági kultúrhatás alatt álló terület állatvilágáról lehet beszámolni. Jelentős azonban a Török Bálint Vadásztársaság területén a vadgazdálkodással megtartott és gyarapított őz, szarvas, vaddisznó,

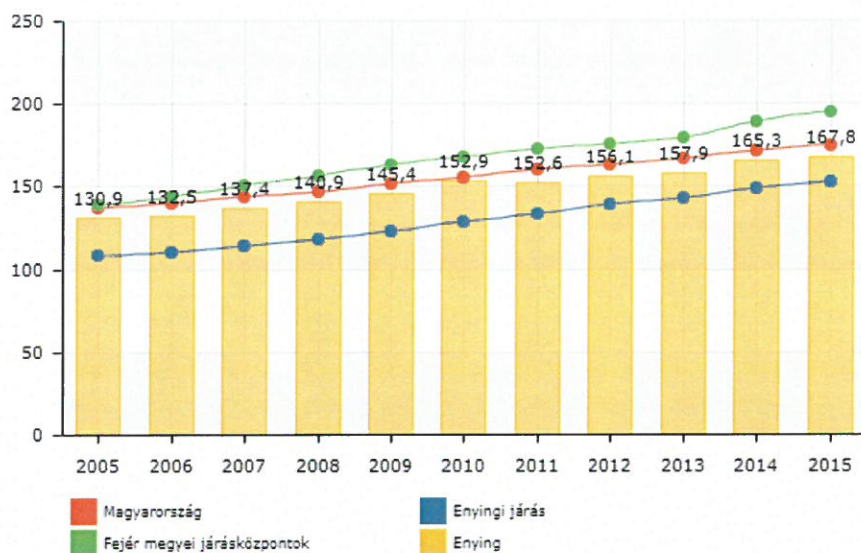
fácán, fogoly, fürj és nyúl. A vízi élőhelyek leggyakoribb madarai a vadkacsák, a nyári ludak, a szürke gémek, búbos vöcsökök.

Társadalmi jellemzők

Népesség

Enying lakossága 2015-ben 6651 fő volt. Lakossága az országos és megyei viszonyokhoz képest fiatalabb. A 2011 évi népszámlálási adatok alapján a település lakosságának 8,5%-a lakik különböző külterületeken (Alsótekeres, Kabókapusztá, Leshegy), a belterületeken az össznépesség 80,2 %-a Enyingen, 11,3%-a Balatonbozsokon él.

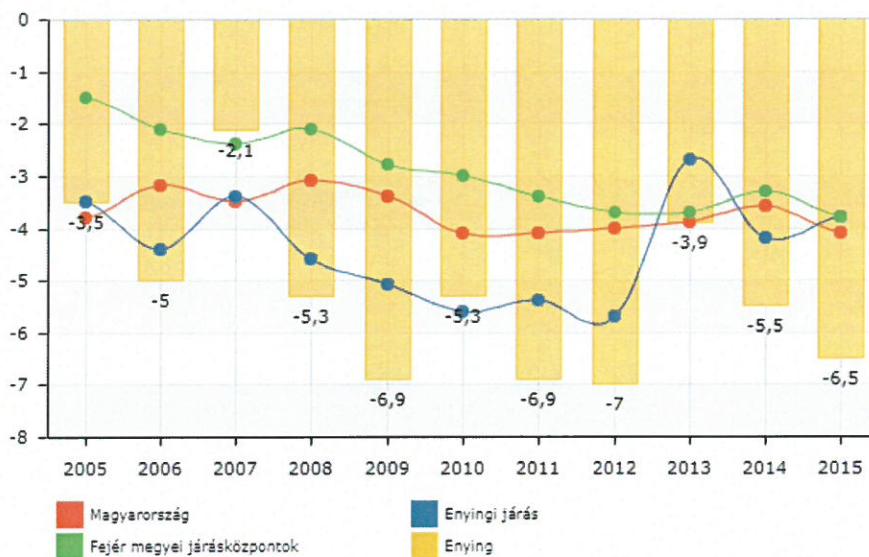
(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

3. ÁBRA: ÖREGSÉGI MUTATÓ (FORRÁS: TEIR)

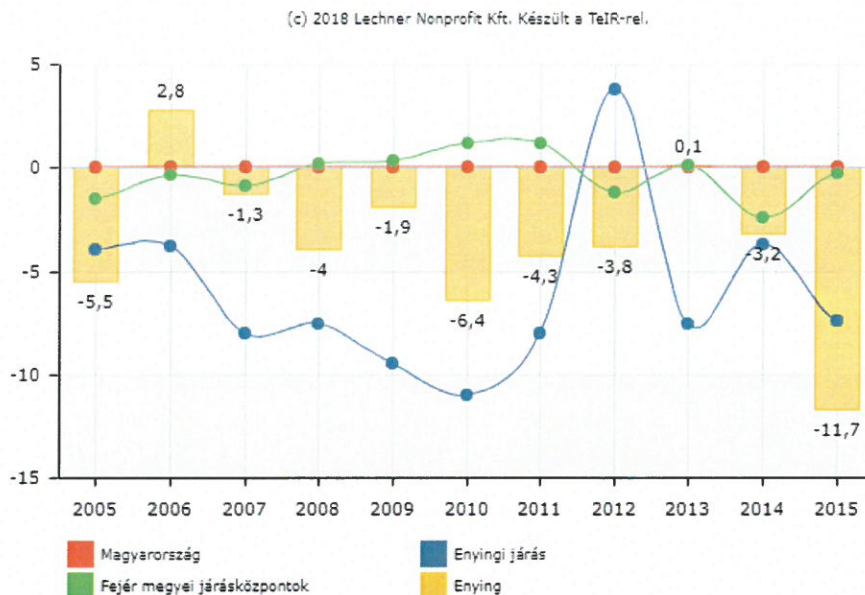
Mind Enyingre, mind a járásra a természetes fogyás a jellemző, a jelenség erősebb és hullámzóbb, mint akár az országos, a megyei átlag.

(c) 2018 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

4. ÁBRA: TERMÉSZETES FOGYÁS (FORRÁS: TEIR)

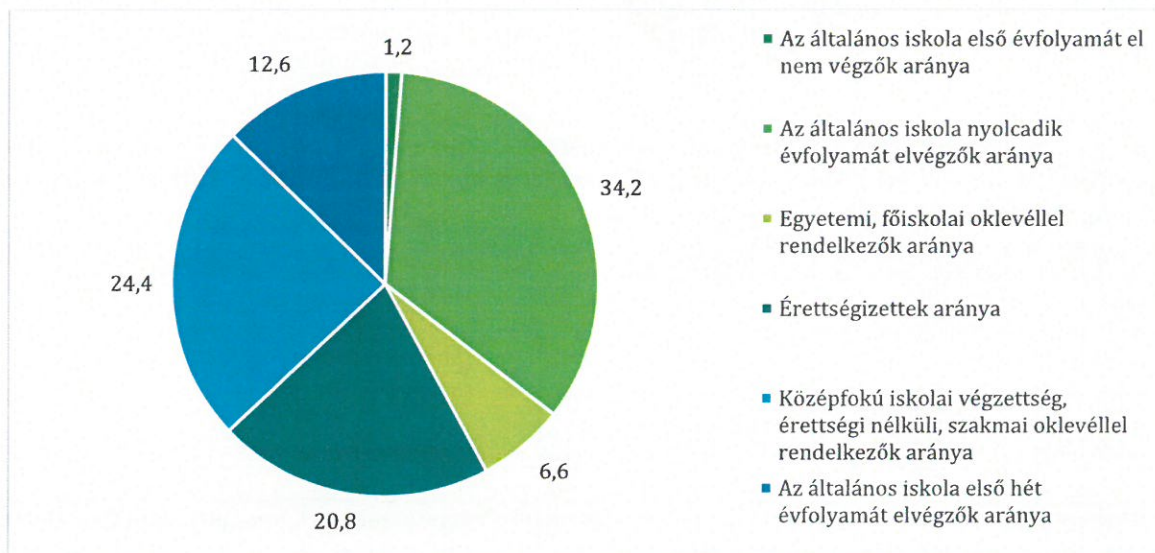
A vándorlási egyenlege negatív, erősen hullámzó tendenciát mutat, a járási átlaghoz képest a korábbi évekkel ellentétben megnőtt az elvándorlók aránya.

5. ÁBRA: VÁNDORLÁSI EGYENLEG (ÁLLANDÓ ÉS IDEIGLENES EGYÜTT) (FORRÁS: TEIR)

Képzettség

Az aktív korú lakosság körében felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 8,1 %, a legfeljebb általános iskolai képzettséggel rendelkezők aránya 42,1 %. Ezek az adatok a járási átlaghoz viszonyítva jobbak, az országos és megyei viszonyokhoz képest azonban rosszabbak. 7 évnél idősebb lakosság vizsgálatánál az érettségivel rendelkezők aránya 20,8 %, egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkezők aránya 6,6 %, ezek a mutatók rendre rosszabbak a megyei és országos átlaghoz viszonyítva. Viszont az érettségi nélküli, de középfokú végzettséggel rendelkezők aránya 24,4 %, ami magasabb, mint az országos vagy a megyei átlag.

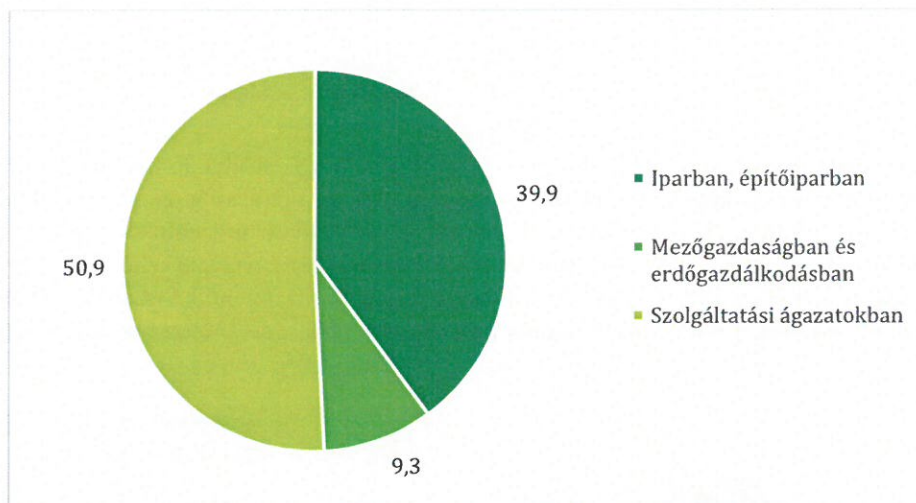
6. ÁBRA: A 7 ÉVES ÉS IDŐSEBB NÉPESSÉG ISKOLÁZOTTSÁGA, 2011 (%) (FORRÁS: TEIR, KSH)

Foglalkoztatottság, jövedelem

Foglalkoztatási mutatók tekintetében a település jelentősen elmarad az országos, a megyei, de még a járási átlagtól is. Viszonylag magas, 9,2 % a nyilvántartott álláskereső aránya, ebből 43,8 % a 180 napnál régebben regisztrált álláskereső. Az országos és megyei átlaghoz képest nagyobb a fiatalok (25 év alatti –

17,8 %) és az idősebbek (45 év feletti – 40,1%) aránya a munkát keresők között. Az álláskereső 43,2 %-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, ez a mutató is rosszabb a megyei és országos átlagnál.

7. ÁBRA: FOGLALKOZTATOTTAK ÁGAZATONKÉNTI MEGOSZLÁSA, 2011 (%) (FORRÁS: TEIR, KSH)

Az egyéni vállalkozók száma fokozatosan csökken, 2010 és 2015 között a felére esett vissza. Szintén csökkent, bár kisebb mértékben, a társas vállalkozások száma. A mezőgazdasági kistermelők aránya, alacsony bázisról, de megháromszorozódott.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Egyéni vállalkozó (db)	110,00	104,00	92,00	77,00	74,00	55,00
Egyéni vállalkozók aránya az összes adófizető között	3,47%	3,27%	2,94%	2,45%	2,29%	1,73%
Mezőgazdasági kistermelő (db)	8,00	14,00	41,00	43,00	50,00	23,00
Mezőgazdasági kistermelők aránya az összes adófizető között	0,25%	0,44%	1,31%	1,37%	1,55%	0,72%
Társas vállalkozás (db)	56,00	52,00	46,00	49,00	51,00	43,00
Főállású (db)	2665,00	2730,00	2662,00	2742,00	2831,00	2818,00
Főállásúak darabszáma az összes adófizető között	83,99%	85,77%	85,13%	87,19%	87,48%	88,53%

A csökkenő lakosságszám ellenére fokozatosan nő az adófizetők száma, valamint az egy adófizetőre jutó

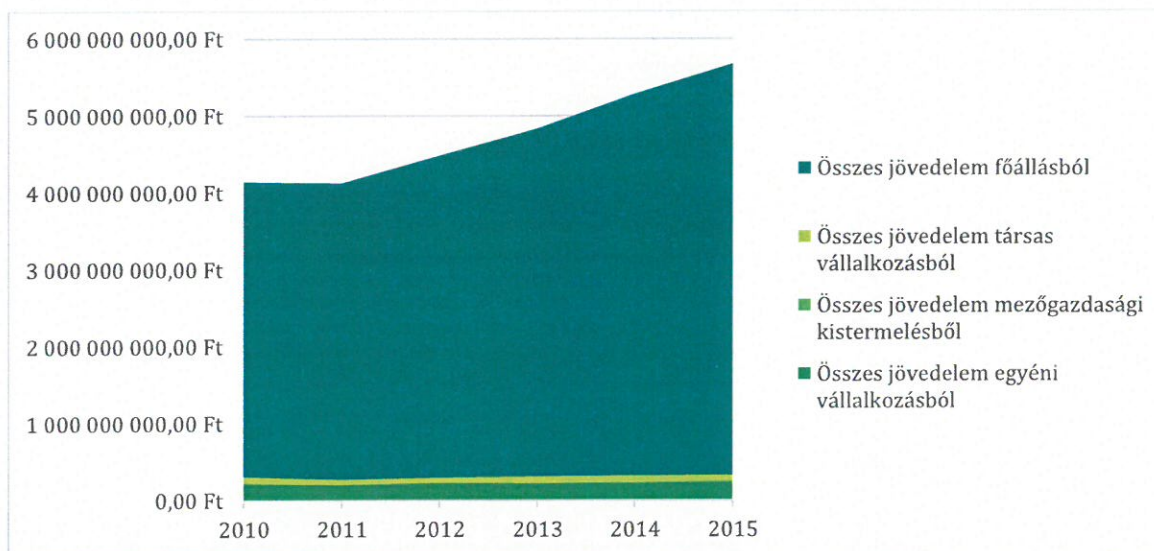
1. TÁBLÁZAT: ADÓFIZETŐK SZÁMA ÉS ARÁNYA FOGLALKOZTATÁS TÍPUSONKÉNT (FORRÁS: TEIR, NAV, 2018)

adó összege is, a 2010-es évi adóbefizetéshez képest több, mint 40%-kal.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Település népessége	7157,00	7157,00	7099,00	7049,00	7007,00	6984,00
Összes adófizető darabszáma	3173,00	3183,00	3127,00	3145,00	3236,00	3183,00
Egy adófizetőre jutó SZJA	177053 Ft	158685 Ft	213440 Ft	221603 Ft	237435 Ft	256532 Ft
Adófizetők aránya	44,33%	44,47%	44,05%	44,62%	46,18%	45,58%
Összes adó	561792190 Ft	505096248 Ft	667429526 Ft	696942610 Ft	768341394 Ft	816541843 Ft

Az egyéni jövedelmek túlnyomó része főállású foglalkoztatottságból származik, ennek aránya fokozatosan nő, az egyéni és társas vállalkozásból származó jövedelem összege nem változott jelentősen, ugyanakkor kevesebb vállalkozás működik, így ezek jövedelemtermelő képessége javult.

8. ÁBRA: JÖVEDELMEK ALAKULÁSA (FORRÁS: TEIR, NAV, 2018)

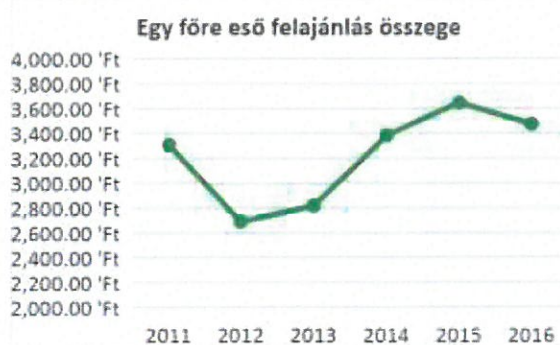

Civil szervezetek

Enyingen jelentős számú civil szervezetet találunk, akik szerepe a helyi oktatási-nevelési, kulturális és sportesemények szervezésében, a helyi hagyományok ápolásában, emlékművek gondozásában jelentős.

Az egy százalék adó visszatérítés igénylésére közülük 2016-ban mindössze hat szervezet volt jogosult. Az egy főre eső felajánlások összege növekvő tendenciát mutat.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
felajánlások összege	674 303,00 Ft	502 886,00 Ft	580 385,00 Ft	777 820,00 Ft	743 205,00 Ft	763 571,00 Ft
felajánlást kapott civil szervezetek száma	3	5	5	7	6	6
felajánlók száma	204	187	206	230	204	220
regisztrált civil szervezetek száma	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	7	6
összes adózó:	3236	3145	3127	3183	3173	n.a.

9. ÁBRA: EGY FŐRE ESŐ FELAJÁNLÁSOK ÖSSZEGE
(FORRÁS: TEIR, NAV, 2018)

10. ÁBRA: CIVIL SZERVEZETRE JUTÓ ÁTLAG FELAJÁNLÁS
(FORRÁS: TEIR, NAV, 2018)

A jelenleg a településen működő civil szervezetek:

- Enyingi Városvédő-, Szépítő és Hagyományőrző Egyesület
- Szirombontogató Alapítvány az Enyingi Óvodáért
- Enyingi Horgász Egyesület
- Cinca Környezet- és Tájvédelmi Egyesület
- Kabóka Lovas Sportegyesület
- Enyingi Borkedvelők Rendje
- Enyingi Török Bálint Iskoláért Alapítvány
- Enying Városi Sportegyesület
- "KABÓKAPUSZTA és KÖRNYÉKE LAKOSSÁGÁÉRT" Alapítvány
- Barátság Nyugdíjas Klub
- Búzavirág Nyugdíjas Klub
- „BORÓKA” Mozgássérült Gyermek Fejlesztéséért Alapítvány
- Fejér Megyei Gazdakörök Szövetség
- Városunkért Közalapítvány
- Enyingi Keresztyén Ifjúsági Egyesület
- Enyingi Polgárok Szövetsége
- Városi Polgárőrség Enying
- GURULÓ BIKÁK MOTOR-SPORT KLUB Egyesület
- Enyingi Török Bálint Gazdakör
- "Török Bálint" Vadásztársaság
- "Aranyfácán" Bérkilövő Vadásztársaság
- Enying Város Testvérvárosi Kapcsolataiért Alapítvány

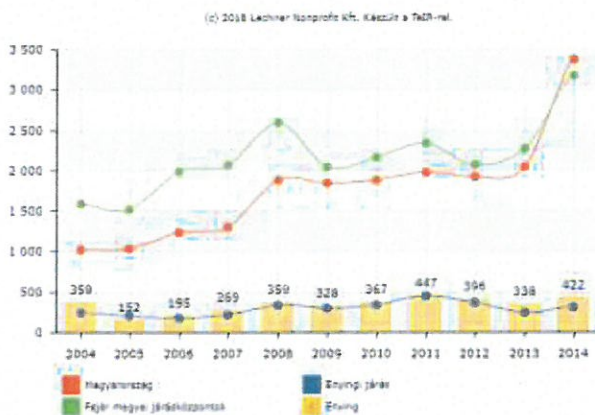
Gazdasági jellemzők

Gazdasági súly, szerepkör

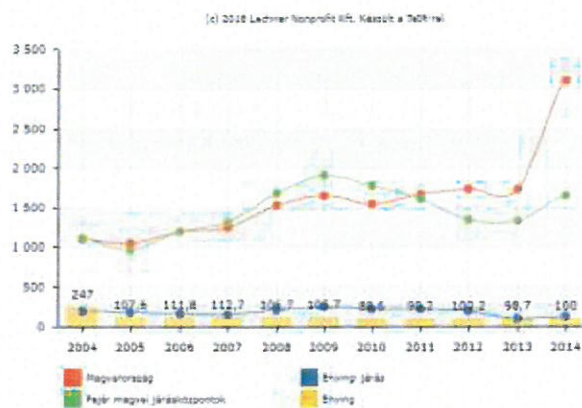
Enying a Budapest – Székesfehérvár – Nagykanizsa - Ljubljana által kijelölt nemzetközi fejlesztési tengely közvetlen közelében helyezkedik el, ugyanakkor ez a kedvező elhelyezkedés mérsékelten hat a város gazdaságára. Győr és Pécs, mint nagy fejlesztési pólus és Székesfehérvár – Veszprém, mint közepes fejlesztési pólus gyűrűző hatásai szintén csekély mértékben érzékelhetők. Az OFTK Enyinget és környékét a társadalmi és gazdasági szempontból elmaradott, alacsony versenyképességű periferikus térségek közé sorolja.

Kedvező termőhelyi adottságaiból adódóan Enying a térség mezőgazdasági központja. Amellett, hogy Észak- és Dél-Dunántúl, valamint a Dunántúl egyes természeti tájegységeinek találkozásánál fekszik (Balaton-felvidék, Bakony- és Bakonyalja, Mezőföld, Somogyi dombság), gazdaságát némileg befolyásolja jellegzetes közlekedés-földrajzi adottsága is, miszerint a Dunaföldvár térségében lévő Duna-hídon át a 64. sz. fő közlekedési út révén sajátos – szinte egyetlen – közúti kapcsolatot biztosít Közép- és Dél-Alföld és a Balaton környéke, illetve Észak- és Közép-Dunántúl között.

Az egy főre jutó jegyzett tőkét és bruttó hozzáadott értéket bemutató ábrák a megyén belüli óriási különbségeket érzékeltetik. A városra vonatkozó adatokat elemezve a bruttó hozzáadott érték enyhén növekszik, az egy főre jutó jegyzett tőke viszont inkább csökken.

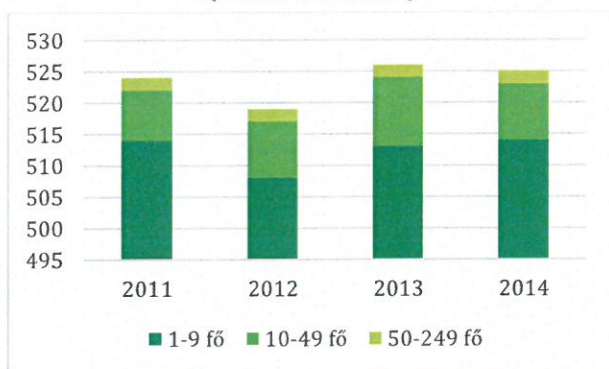
11. ÁBRA: EGY FŐRE JUTÓ BRUTTÓ HOZZÁADOTT ÉRTÉK
(FORRÁS: TEIR, KSH)

12. ÁBRA: EGY FŐRE JUTÓ BRUTTÓ JEGYZETT TŐKE (1000 Ft)
(FORRÁS: TEIR, KSH)

Vállalkozások méretét tekintve domináns a mikro- és kisvállalkozások száma. 250 fő feletti munkavállalót foglalkoztató cég nincs jelen a településen.

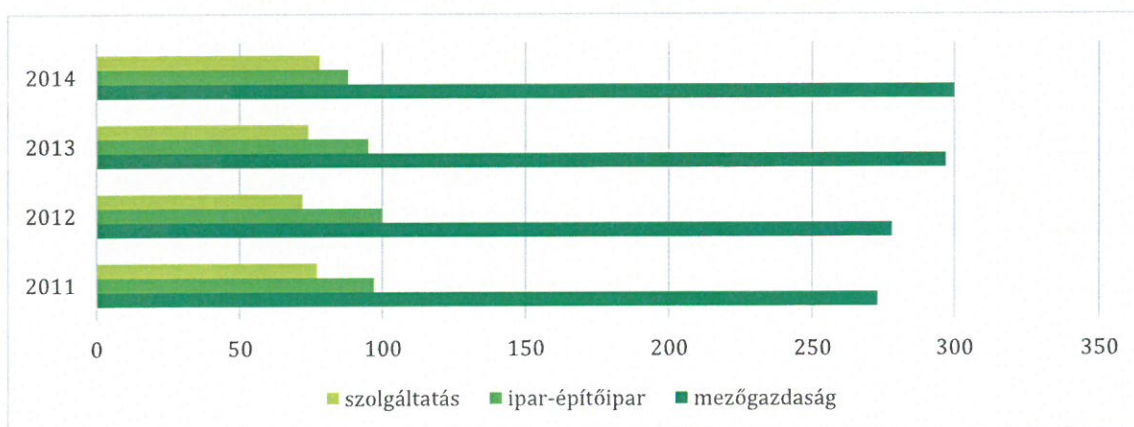
13. ÁBRA: VÁLLALKOZÁSOK SZÁMA ÉS MÉRETE
(FORRÁS: TEIR, KSH)

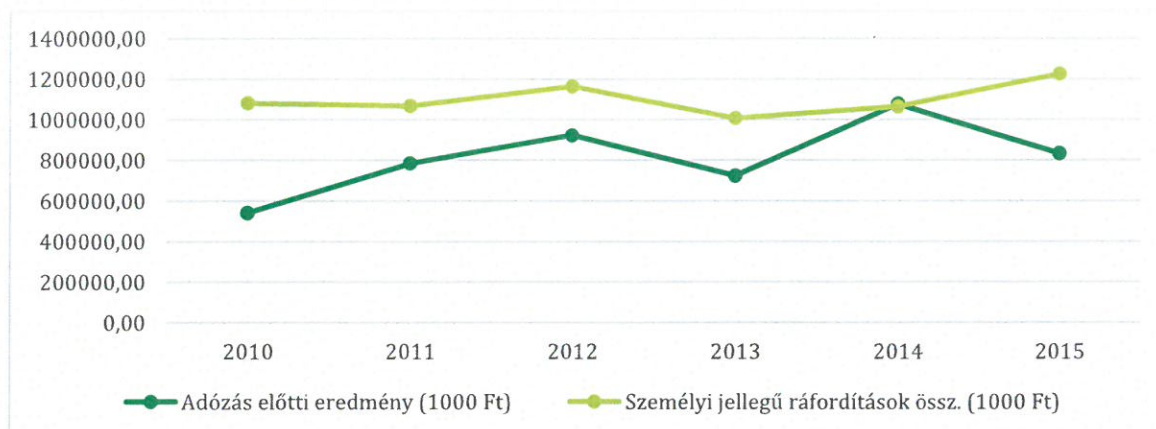
14. ÁBRA: VÁLLALKOZÁSOK ÁGAZATI MEGOSZTLÁSA
(FORRÁS: TEIR, KSH)

15. ÁBRA: VÁLLALKOZÁSOK SZÁMA AZ EGYES SZEKTOROKBAN (FORRÁS: TEIR, KSH)

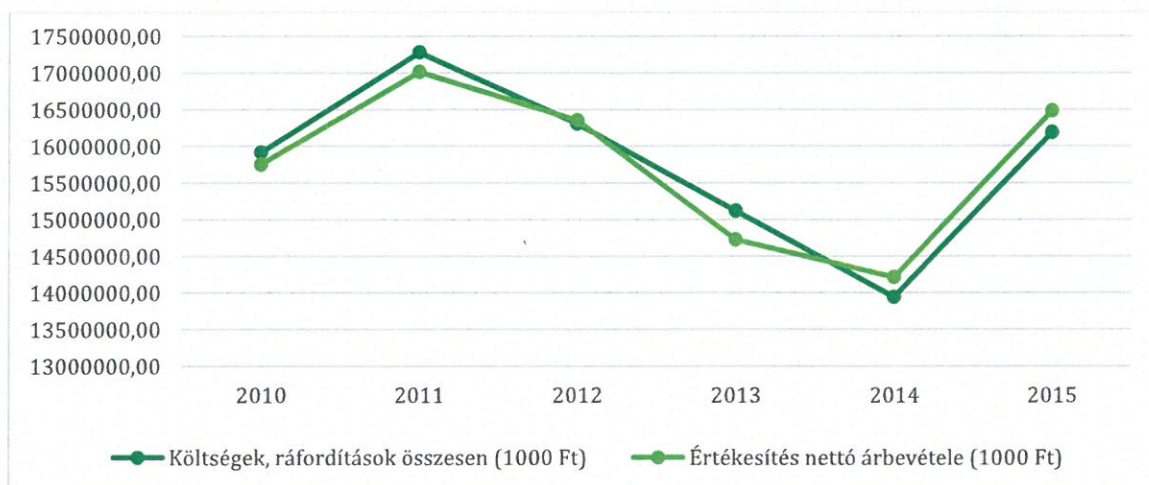

A vállalkozások teljesítményét vizsgálva látható, adózás előtti eredményük éves ingadozással, de növekvő teljesítményt mutat, ahogy kisebb arányban, de növekszik a személyi jellegű ráfordítások összege.

16. ÁBRA: VÁLLALKOZÁSOK ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNYE ÉS SZEMÉLYI JELLEGŰ RÁFORDÍTÁSAI (FORRÁS: TEIR, NAV)

A vállalkozások költség-értékesítés mérlegét vizsgálva láthatjuk, ezek volumene egy nagyobb visszaesést követően újra növekszik, és ha kis mértékben is, de megfordult a mérleg az értékesítés javára.

17. ÁBRA: VÁLLALKOZÁSOK ÉRTÉKESÍTÉSÉNEK NETTÓ ÁRBEVÉTELE ÉS ÖSSZES KÖLTSÉGEI (FORRÁS: TEIR, NAV)

Mezőgazdaság

A legjelentősebb szektor a mezőgazdaság, amely egyrészt a kedvező termőhelyi viszonyoknak, másrészt pedig az ipar hiányának köszönhető.

A település talajtani adottságai a szántóföldi növénytermesztés szempontjából kiemelkedően jók. A település külterületének jelentős hányada része az Országos Területrendezési Terv (OTrT) által kijelölt „kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetének”, amelyen a mezőgazdasági termelés hosszú távú fenntartása a cél. A fenti adottságoknak megfelelően a termőföldet elsősorban szántóként hasznosítják, amelyen nagytáblás, intenzív gazdálkodás folyik. A település teljes területének 80%-a szántó művelési ágba tartozik. A szántóföldi vetésszerkezet meglehetősen egyhangú (szegényes), az országosan is nagy területen termesztett növények (pl. őszi búza, szemes kukorica stb.) dominanciája jellemzi. Ugyanakkor e növények termésátlagai jelentősen meghaladják az országos átlagokat. A szántóterületek mellett kisebb gyümölcsös foltok és zártkerti, kistáblás szőlőültetvények is találhatók a településen.

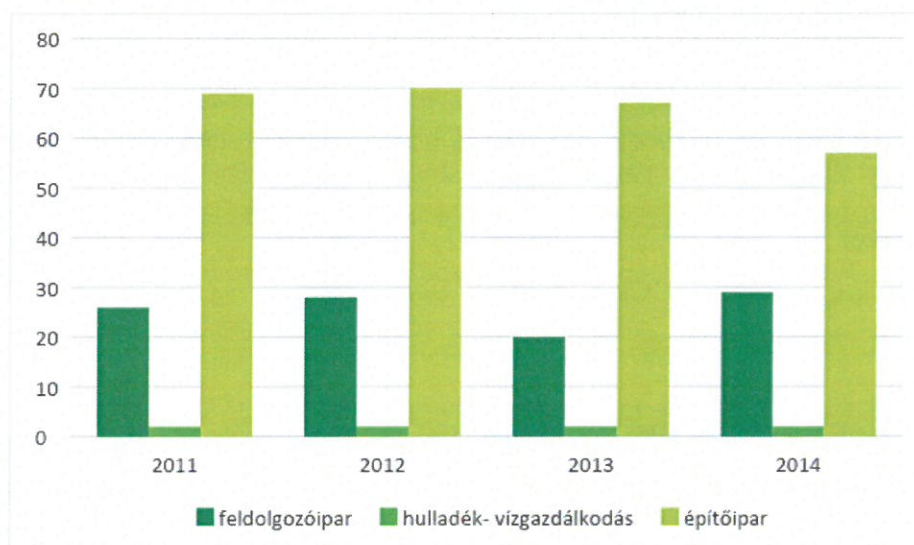
A vállalkozások közül a legjelentősebb a gabona- és takarmánynövény-termesztéssel (takarmánykeveréssel), valamint állattartással is foglalkozó Mezőszöv Zrt. Fontosabb mezőgazdasági üzem és jelentős foglalkoztató még a város déli részén található MIKÓ és MIKÓ Mezőgazdasági Kft., amelynek fő tevékenysége szántóföldi növénytermesztés (ezen belül a takarmánytermesztés). A fentiekén kívül említésre méltó az Alsótekeresi Faiskola is, amely gyümölcs- és díszfaiskolát működtet.

A mezőgazdaság súlyát, a település társadalmi-gazdasági életében betöltött szerepét a gazdaságok száma (ezen belül az egyéni gazdálkodók aránya) mutatja igazán.

Ipar, építőipar

Az iparnak nem voltak és nincsenek is tradíciói a településen. Nyersanyag csupán a mezőgazdaság feldolgozóipara számára áll rendelkezésre. Az ipari vállalkozások többsége mikro- és kisvállalkozás. Az ipari tevékenységek közül az építőiparon kívül ma már csak a mezőgazdasági feldolgozó (és kiszolgáló) ipar a jelentősebb.

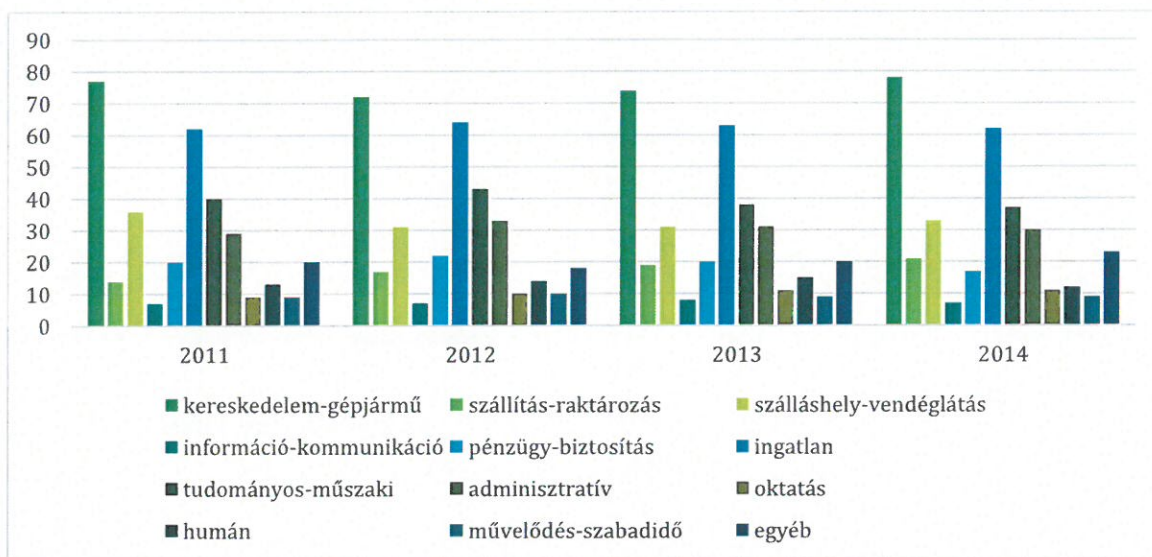
18. ÁBRA: IPAR- ÉPÍTŐIPARBAN MŰKÖDŐ VÁLLALKOZÁSOK SZÁMA (FORRÁS: TEIR, KSH)

Szolgáltatások

A legtöbb vállalkozás a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban működik. Jelentősebb még az ingatlan, szakmai, tudományos tevékenységek és a szálláshely szolgáltatás, vendéglátás ágakban működő vállalkozások száma.

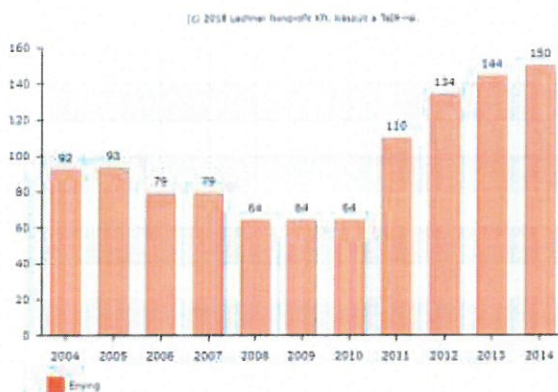
19. ÁBRA: SZOLGÁLTATÓ SZÉKTORBAN MŰKÖDŐ VÁLLALATOK SZÁMA (FORRÁS: TEIR, KSH)

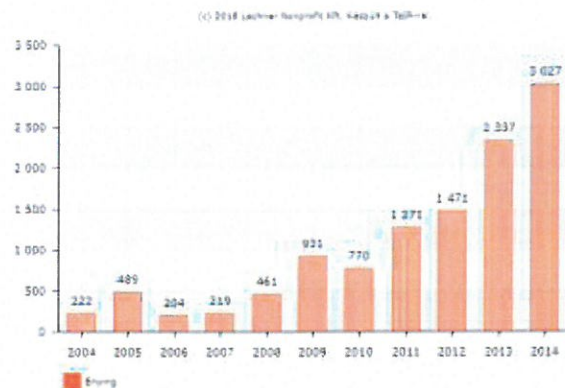
Turizmus

A város életében nincs számottevő múltja az idegenforgalomhoz kapcsolódó tevékenységeknek. A feltételek, az idegenforgalmi vonzerő, a látványosságok, a megfelelő számú szálláshelyek nem alakultak ki. A huzamos ideig való itt tartózkodás turisztikai feltételei szintén nem alakultak ki. Kevés az idegenforgalmi vonzerő. A városközponttói gépjárművel viszonylag gyorsan elérhető a Balaton-part, azonban a Balaton közelsége adta lehetőségekkel a település kevésbé tudott élni. Megfelelő beavatkozásokkal e kedvező földrajzi fekvést a település jobban kihasználhatja, amely majd előmozdíthatja turizmus nagyobb mértékű fejlődését is.

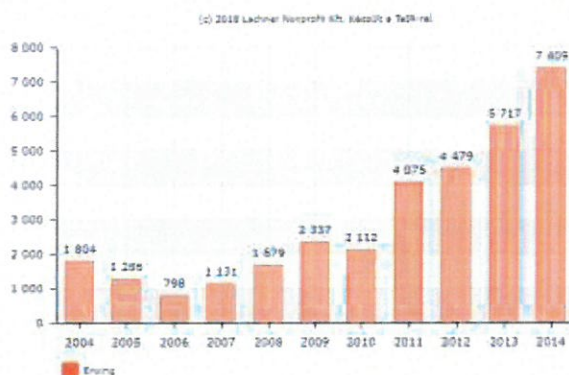
A magánszálláshelyek száma 2010-et követően jelentősen emelkedett. Az összes szálláshelyek számának növekedéséhez a kereskedelmi szálláshelyek megjelenése (Kabóka panzió nyitása) is jelentősen hozzájárult. Ezzel párhuzamosan nőtt a vendégforgalom és a vendégéjszakák száma is. Az arányokból látható, nagyjából két éjszakát töltenek itt a településre érkezők. Elsősorban a belföldi turizmus a jellemző, a külföldi vendégéjszakák aránya csökkenő tendenciát mutat.

20. ÁBRA: ÖSSZES SZÁLLÁS FÉRŐHELY SZÁMA
(FORRÁS: TEIR, KSH)

21. ÁBRA: VENDÉGFORGALOM
(FORRÁS: TEIR, KSH)

22. ÁBRA: VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMA
(FORRÁS: TEIR, KSH)

23. ÁBRA: KÜLFÖLDI VENDÉGÉJSZAKÁK ARÁNYA A SZÁLLÁSHELYEKEN
(FORRÁS: TEIR, KSH)

Önkormányzati gazdálkodás

A költségvetés bevételi oldalának jelentős részét a központi költségvetésből érkező támogatások teszik ki. Ezek összetétele és összege központi kormányzati döntések eredménye, itt kevés mozgástere van az önkormányzatoknak. Cél lehet, hogy a kötelező feladatokat a legmagasabb minőségben lássák el – ehhez azonban vagy többletforrások, vagy elkötelezett helyi önkéntesek bevonása szükséges.

Normatív jogcímek	2012	2013	2014	2015	2016	2017
(e Ft)						
Egyéb támogatások	257 264	297 418	297 471	156 937	146 314	152 459
- ebből általános támogatás	44 655	119 538	164 978	42 480	37 371	42 380
- ebből SZJA	212 609	0	-	-	-	-
Közüktatási feladatok támogatása	138 467	90 388	125 479	131 633	144 654	150 365
- ebből óvoda	46 430	90 388	125 479	131 633	144 654	150 365
- ebből iskola	92 037	0	0	0	0	0
- ebből egyéb (EPSZ)	0	0	0	0	0	0
Ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetés támogatása	15 708	25 500	42 812	47 733	66 824	58 524
- ebből óvoda	7 820	10 710	17 981	17 948	39 303	35 694
- ebből iskola	7 888	14 790	24 831	24 785	27 521	22 830
Szociális feladatok támogatása	124 853	152 628	116 731	133 204	139 503	138 289
Összesen	947 731	801 360	747 471	560 225	507 696	514 387

4. TÁBLÁZAT: NORMATÍV ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK (FORRÁS: ENYING POLGÁRMESTERI HIVATALA)

Az önkormányzat bevételeinek másik fontos forrását a helyi adók alkotják. Ezek összege 2013-ig folyamatosan nőtt, azóta csökkenő trendet mutat. Az adók közül legjelentősebb a helyi iparűzési adó, amelynek összege 2013-ig folyamatosan nőtt. Ezt követően maradt a növekedési trend, de az egyes évek között jelentős visszaesések is megjelentek. A gépjárműadó a központi szabályozás miatt jelentősen visszaesett. A kommunális adóbevételek volumene enyhén növekszik, a csökkenő lakosságszám ellenére.

Év	Gépjármű adó	Iparűzési adó	Pótlék	Bírság	Kommunális	Összesen
	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)	(e Ft)
2010	43.301	118.231	2.622	22	24.826	189.002
2011	49.134	112.579	3.758	0	25.518	190.989
2012	43.370	131.877	4.622	0	27.044	206.913
2013	39.192	163.761	2.575	0	25.045	230.573
2014	42.744	144.818	3.825	1	29.590	220.978
2015	16.384	171.131	2.914	0	27.884	218.910
2016	16.128	156.561	1.699	7	28.290	202.685

5. TÁBLÁZAT: ÖNKORMÁNYZATI BEVÉTELEK (FORRÁS: ENYING POLGÁRMESTERI HIVATALA)

Az önkormányzati feladatok finanszírozásának változásai jelentősen kihatottak a **költségvetés kiadási oldalának** alakulására is.

	Év	Önkormányzat	Polg. Hivatal	Intézmények	Igazgatási feladatok	Önként váll. feladatok	Kötelező feladatok	Összesen
Működési célú kiadások	2014	941 645	317 910	208 622	181 186	70 747	1 216 244	1 468 177
	2015	544 890	207 184	229 157	179 141	88 327	2 555 515	981 231
	2016	304 243	203 838	434 690	203 838	96 877	739 721	942 771

6. TÁBLÁZAT: ÖNKORMÁNYZAT KIADÁSAI (FORRÁS: ENYING POLGÁRMESTERI HIVATALA)

A közoktatás feladatának központosításával jelentős kiadástól mentesült az önkormányzat. Mint látható a működési kiadások változásából, folyamatosan csökken az Önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal működési költsége, miközben az intézményeké nő, és egyre többet fordít a város az önként vállalt feladatok finanszírozására. A kiadások csökkentése mellett ez az önként vállalt feladatok növekvő súlyát jelzi. Az önkormányzat számára az intézményrendszer működtetése, fenntartása, korszerűsítése komoly feladatot és terhet jelen, hiszen az intézményhálózat infrastruktúrája sok tekintetben elavult, korszerűtlen.

A településüzemeltetési feladatokat Enyingen az önkormányzattól önálló intézményként működő 9 fős városrendszervezés végzi. A vezető jogokat jelenleg a polgármester, illetve a frissen megválasztott vezető gyakorolja. Az alaptevékenység körébe tartozik a település tisztántartása, közterületek és helyi közutak karbantartása, kommunális szennyvíz begyűjtése, önkormányzati épületek karbantartása, köztemetők fenntartása és a közfoglalkoztatás. A zöldfelületek és parkok minimális állagmegóvó karbantartását programszerűen szervezve, a közfoglalkoztatottak segítségével látja el a város. Amennyiben a központi kormányzat kivezeti a közfoglalkoztatási programot, az alaptevékenységek ellátásának újraszervezése nehéz és költséges feladat elé állítja a várost.

Közlekedési adottságok

Hálózatok és hálózati kapcsolatok

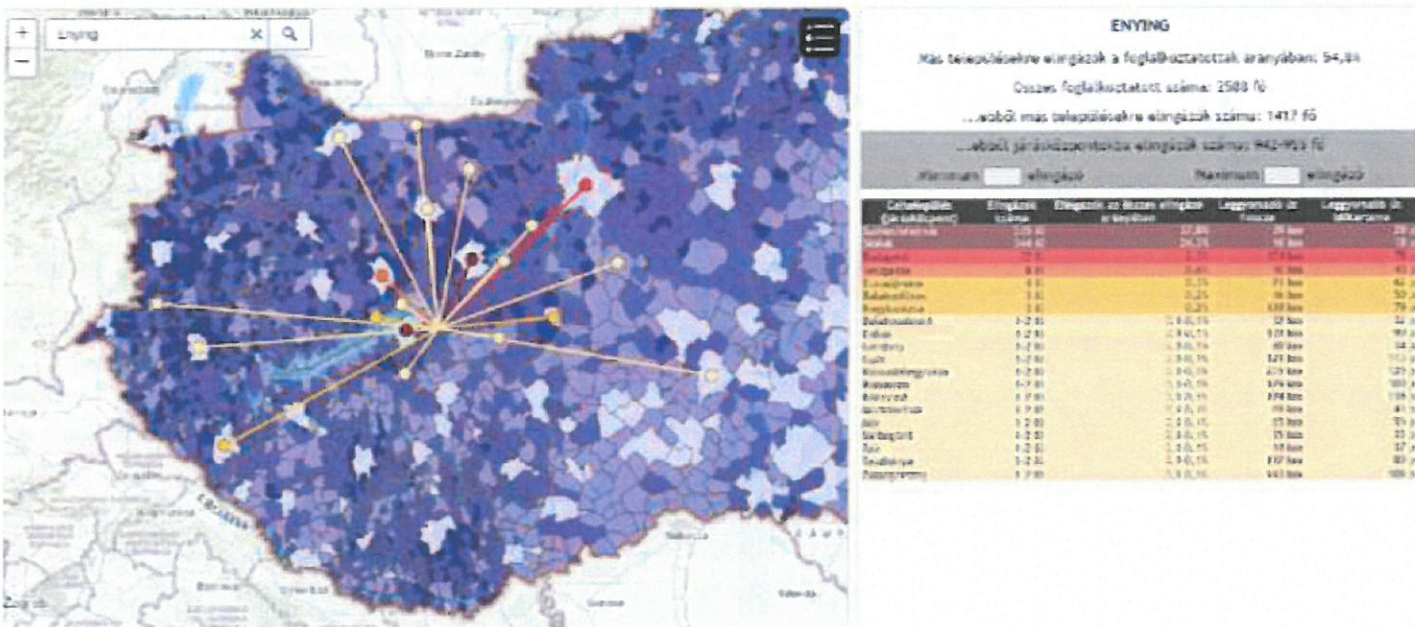
Enying Magyarország egyik legjelentősebb közlekedési tengelye közelében fekszik. A Budapest – Balaton irányt összekötő M7 gyorsforgalmi út és az azzal párhuzamos 7. sz. főút, valamint a fővárosból a Balaton északi és déli partjára tartó vasútvonalak egyaránt a település északi területeihez közel futnak. Ezek a tengelyek az északkelet-délnyugat irányú nagytérségi kapcsolatokat biztosítják Enying számára. A 7. sz. főúthoz körforgalmú csomóponttal kapcsolódó, északnyugat- délkeleti irányú, kisebb kapacitású 64. sz. Enying-Simontornya főút egyben a város főútja is. A 64. sz. főút a Dunaföldváron lévő Beszédes József-hídon át - más alternatíva nem lévén - egyedülként biztosít közúti kapcsolatot Közép- és Dél-Alföld és a Balaton környéke, illetve Észak- és Közép- Dunántúl között.

Bár a Balaton csak 7 km-re fekszik Enyingtól, sem a tóval, sem a déli balatoni háttértelepülésekkel nem jól megoldott a település kapcsolata, amit valószínűleg különböző megyében való elhelyezkedés okoz.

Ingázás

Az ingázás főként Székesfehérvár és Siófok felé jellemző, ahová autóbusszal vagy gépkocsival lehet eljutni.

24. ÁBRA: INGÁZÁS (FORRÁS: WEBMAP.LECHNERKOZPONT.HU)

Közúti közlekedés

A települést ketté szelő 64. sz. II. rendű főúton meglehetősen nagy a tehergépjármű forgalom, a Magyar Közút 2013. évben mért adatai szerint a Lajoskomáromra és a Siójutra vezető utak közötti szakaszon 8859 E/nap forgalom terheli a főutat, ettől északra és délre eső szakaszokon 8095, illetve 5548 E/nap forgalom jut. A legnagyobb érték 52%-os kapacitás kihasználtságot jelent, de a nehézgépjármű forgalom a teljes forgalom 20%-át adja, naponta mintegy 340 nyerges vontató áthaladása számszerűsíthető a település közbenső szakaszán. A forgalmi adatokban a 2008. évi visszaesés után, ismét emelkedés tapasztalható. A forgalmat a Duna-Tisza köze és a Balaton (és Veszprém) közötti legrövidebb elérés generálja, így a tervezett M8 gyorsforgalmi út megvalósulás jelentősen javítaná a helyzetet. Azonban az M8 autótút M7 és M6 közötti szakaszának kiépítése jelenleg az 1222/2011. Korm. határozatban a II. program ciklusban, az 2021-24. között megvalósításra tervezett projektek között szerepel. A 64. sz. főút forgalma már 2004-ben is zavaró volt, ezért az akkor elfogadott településszerkezeti tervben ábrázolásra került egy

elkerülő/tehermentesítő út, ami az M8 megvalósulásának elhúzódása miatt kialakított gyorsabbnak vélt megoldás

A település belterületének közel 40km-nyi önkormányzati útjának mintegy 72%-a burkolt, minőségük a karbantartás elmaradása miatt nem megfelelő. Az elmúlt 5 évben kátyúzás mellett csak két rövid szakasz pormentesítése történt Leshegyen és Alsótekeresen, egyéb felújítás, fejlesztés nem történt. A csatornaépítést követően az utak helyreállítása, valamint a még burkolatlan utcák aszfaltozása még várat magára. Enyingen - sok más településsel ellentétben - egységesen kialakított tájékoztató és utcanév táblák azonban jól segítik a közlekedők tájékozódását.

Enying közvetlen autóbuzosos nagytérégi kapcsolatokkal Budapest, Hévíz, Tatabánya, Szolnok, Szekszárd, Baja, Kaposvár, Kecskemét, Hévíz, Paks irányába rendelkezik. Ezeken a viszonylatokon az Alba Volán mellett a Vértess Volán, a Gemenc Volán, a Kapos Volán, a Balaton Volán és a DAKK üzemeltet a napi 1-2 járatot.

A térségi helyközi járatokat nagyrészt az Alba Volán üzemelteti (ezen kívül a Balaton Volán rendelkezik néhány járat) Székesfehérvár, Veszprém, Siófok, Tamási, Simontornya, Lepsény, Felsőnyék, Szabadhidvég, Kisláng felé. A megyeszékhelyre több mint 20 járat, a többi viszonylaton napi 2-10 alkalommal lehet eljutni.

Korábban minden különálló településrész - Balatonbozsok, Alsótekeres, Leshegy, Kabókapusztá - felé helyi autóbuzjáratok közlekedtek, ezek fenntartása azonban gondot okozott, így jelenleg már csak 3 járatpár jár utóbbi két településrész felé az Alba Volán üzemeltetésében.

Kötőtpályás közlekedés

Enying közigazgatási területét egy vasútvonal érintette. A Dombóvár – Lepsény vasútvonalon 1999-ig fokozatosan (először a Dombóvár-Tamási, majd a Tamási - Mezőhidvég szakasz bezárásával), a pálya elhanyagolása mellett, megszűnt a személyforgalom, a Dombóvár és Mezőhidvég közötti pályát felszedték. Az Enying-Lepsény szakaszon nagyjából 2015-ig volt nem túl jelentős teherforgalom, mára azonban ez is megszűnt, noha a pályaszerkezet még áll.

A vasútvonal korábban Tamásin, Enyingen keresztül a Budapest – Pécs vasútvonalat kötötte össze a Budapest – Székesfehérvár – Nagykanizsa vasútvonallal.

Kerékpáros közlekedés

A településen népszerű közlekedési eszköz a kerékpár a különböző településrészek között és azokon belül is, ennek ellenére kiépített kerékpárút nincsen. Kerékpártároló található a postánál, a rendelőintézetnél, néhány kisebb és nagyobb üzletnél, amelyek korszerűsítése és új tárolók kihelyezése kerékpáros célpontoknál célszerű lenne. A település kerékpáros hálózata jelenleg nem csatlakozik a Balaton körüli vagy a Sió csatorna menti kerékpárút hálózathoz. Ezek a hálózatok jelenleg a megyehatárnál megállnak.

Gyalogos közlekedés

Gyalogos közlekedés létesítményeivel Enying változó mértékben és minőségben rendelkezik. 42 km járda kiépített, a központi részen főút két oldalán, de a főút többi szakaszán és a legtöbb lakóutcában is legalább fél oldalon, azok minősége azonban javítandó. A gyalogosok átkeléséről a fogalmas 64. sz. főúton, Enyingen főként jelentős intézményeknél négy gyalogátkelőhely – két helyen közbenső szigettel – gondoskodik.

Szennyvízkezelési – és csapadékvíz-elvezetési hálózat

Csapadékvíz-elvezetés

Enying város belterületeinek csapadékvíz-elvezető rendszere részlegesen kiépített és többnyire rendezetlen képet mutat. A meglévő csapadékvíz-elvezető-hálózat részben zárt csatorna, de zömében nyílt földárok, helyenként burkolattal ellátva. Problémát okoz, hogy több helyen a nyílt árkok iszaposak, ami egyrészt akadályozza a csapadék megfelelő elszívárogtatását és a településképet is nagyban rontja. A csapadékvíz tisztítása is fontos feladat, hiszen a burkolt felületekről összegyűlő víz jelentősen szennyezett és rontja a környező vízfolyások ökológiai állapotát. A rendezett csapadékvíz elvezetésére szolgáló hálózat kiépítése és fenntartása a települési önkormányzat feladata.

Alsótekeres területén keletkező csapadékvizek természetes befogadója a délkeleti irányban található völgy. Ebben a völgyben összegyűlő csapadékvizek elvezetését a Józsefkúti-árok tudja biztosítani.

Balatonbozsok területi egységének befogadója Cinca-Csikgáti-árok, valamint a Józsefkúti-árok.

- Enying Cinca-pataktól nyugatra eső területéről elvezetendő csapadékvizek befogadója a Cinca-Csikgát-patak.
- Enying Cinca-pataktól keletre eső területeiről elvezetendő csapadékvizek befogadója a Cinca-Csikgát-patak.
- Kabókapusztá és Leshegy területéről elvezetendő csapadékvizek befogadója a két településrész közötti halastavakat összekötő vízfolyás, a Csikgáti-árok.

Belterületi csapadékvíz befogadó vízfolyások:

- Cinca – Csikgát-patak, kezelője a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság. A vízfolyás jelenleg rendezetlen a belterületi szakaszok elnádásodtak, hulladékkal telítettek
- 112.sz. közcélú vízfolyás: Józsefkúti árok, kezelője: Sárvízi Malomcsatorna Vízitársulat
- 113. sz. közcélú vízfolyás: Enyingi ér, kezelője: Sárvízi Malomcsatorna Vízitársulat
- 114. sz. közcélú vízfolyás: Csikgáti-árok, kezelője: Sárvízi Malomcsatorna Vízitársulat

Szennyvízkezelés

A településen korszerű szennyvízcsatorna hálózat épült ki KEOP programon nyert pályázatból, 2014-2015 során. A beruházás következtében az enyingi és balatonbozsoki városrész belterülete korszerű csatornahálózattal rendelkezik, Kabókapusztá-Leshegy, valamint Alsótekeres városrészek ingatlanjai azonban még nincsenek erre a rendszerre rákötve. Itt a szennyvizet házi gyűjtőkbe vezetik, melyek vízzárósága nem minden esetben megfelelő és a gyűjtőkből a szennyvíz egy része közvetlenül a talajba jut, károsítva annak élővilágát és a felszín alatti vizeket.

A programból megújult a településen található szennyvíztisztító üzem is. A tisztított szennyvíz befogadója a Cinca patak. A szennyvíztisztító telep üzemeltetője a Fejérvíz Zrt., tulajdonosa Enying Város Önkormányzata.

A települési folyékony hulladékot (szippantott szennyvíz) és szennyvíziszapot Enying Város Szolgáltató Intézményével kötött szerződés szerint helyi vállalkozók szállítják el.

Barnamezős területek

Enyingen kevés ilyen terület található. A központi belterület délkeleti szélénél, a meglévő és tervezett gazdasági területeken található néhány, hasznosítatlan és rendezést igénylő telek (Rákóczi u. északi oldala, Vásártér utca környéke). Hasonló ezekhez a bozsoki rész Kertalja utca, szabályozási terven A4 jellel feltüntetett telek. Továbbá jelenleg hasznosítatlan – bár átmenetileg mezőgazdaságilag művelt - területnek minősíthető a tervezett Kiserdő lakópark térsége is.

Kiemelkedő, turisztikai-rekreációs fejlesztésre alkalmas az egykori vasútállomás épülete és annak környezete, valamint a vasúti töltések nyomvonala.

Kataszteri felmérés

Zöld infrastruktúra elemzés vizsgálatának módszere

A zöld infrastruktúrát alkotó elemek azonosítása, alapvető jellemzőinek számbavétele a Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akciótervekhez (ZIFFA) készült módszertani útmutató ajánlásai szerint történt, elsősorban a belterületi zöldterületekre és vízfelületekre, valamint az azokhoz szorosan kapcsolódó külterületi, elsősorban a patakot övező zöldterületekre.

A kataszterezés alatt feltárt, a településen előforduló zöldinfrastruktúra elemek csoportosítása:

- fasorok
- parkok, kiterjedt zöldfelületek
- felszíni vízfolyások
- állóvizek
- városi szövet különböző beépítettségű területei
- külterületek

Az elemek vizsgálata során áttekintettük a meglévő szakirodalmakat, nyilvánosan elérhető légi felvételeket, tartottunk terepbejárást és interjúkat készítettünk a helyi érintettekkel.

A kataszteri lapok előállításához elsősorban a ZIFFA által javasolt vizsgálati szempontokat és ajánlásokat vettük figyelembe, és ezt egészítettük ki saját értékelési kategóriákkal. Az ökoszisztéma szolgáltatások osztályozásához a CICES (The Common International Classification of Ecosystem Services - Az ökoszisztéma-szolgáltatások közös nemzetközi osztályozása) rendszert használtuk, melyet az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) készített.

A módszertani útmutató mintái alapján a Kataszter számba veszi a település közigazgatási területén található zöld infrastruktúra elemeket. A zöld infrastruktúra fizikai elemei a hálózat területi alapegységei, meghatározásuk a kataszterezés első lépése. Az alapegységeket a térbeli sajátágaiknak (vonalas, tömeges) valamint funkciójuk, karakterük (pl. fasor, játszótér, közpark, zöldút stb.) figyelembe vételével kell meghatározni. A kataszteri elemek meghatározásánál elsősorban a közhasználatú elemek vizsgálatára, valamint a fejlesztési területekre helyeztük a hangsúlyt, ezekhez részletesebb elemzés készült. Emellett természetesen fontos, a település egészét is jellemezni, hogy kialakuljon egy hálózati felmérés, ezért az emberi hatás által kevésbé befolyásolt, általában nagyobb felületeket (erdők, kertek, szántóterületek) is számba kell venni, de kisebb részletettséggel.

Az elemeket térinformatikai rendszerben digitalizáltuk, és a ZIFFA részeként digitális állományként (excell táblázat és shape fájl rendszer) további felhasználásra a település részére átadtuk, így a település számára később is kezelhető lesz, illetve akár egy későbbi országos adatbázis része is lehet. Az egyes kataszteri rétegek *shape* formátumúak és az attribútum táblában leíró adatok is tartoznak hozzájuk (ZIE ID, NÉV, koordináta, terület/hossz).

Kataszteri elemek

A kataszteri elemek meghatározásához a zöld infrastruktúra fogalmát vettük alapul, mely szerint:

„Zöld infrastruktúrának nevezzük azokat a természetes és félig természetes területeket, valamint egyéb növényzettel fedett és ökológiai funkciót betöltő területek stratégiaileg megtervezett hálózatát, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy széleskörű ökoszisztéma szolgáltatások nyújtására legyen képes. A zöld infrastruktúra gerincét a zöldfelületek/zöldterületek („zöld” elemek) és a vízfelületek („kék” elemek) adják. A zöld infrastruktúra kiegészítheti vagy esetenként kiválthatja a műszaki, azaz „szürke” infrastruktúra-elemeket (utak, csatornák, vezetékek és berendezések, épületek stb.). A zöld infrastruktúra - akár csak más infrastruktúrák - anyagok és energiák áramlását és az ezekkel való ellátást biztosító hálózatként működik.”

Fasorok

A fasorok képezik a zöld infrastruktúra lineáris részét, megteremtik a kapcsolatot a köztertek és parkok között. A műholdfelvételek és a terepi felmérés nyomán –különösen a belterületen –négy helyen mértünk fel nagyobb jelentőségű fasort, a város összes fasorára azonban nem terjedt ki a vizsgálatunk. A település fasorai nem élveznek védeltséget.

Z_B_F_01	Főúti fasor	4317 m
Z_B_F_02	István Király utca fasor	1263 m
Z_B_F_03	Vas Gereben utca fasor	1271 m
Z_B_F_04	Balatonbozsok - 64.sz. főút fasor	1881 m

Parkok és kiterjedt zöldfelületek

A parkok és a kiterjedt zöldfelületek a zöld infrastruktúra fő alkotóelemei („magterületei”). A kataszterben először megvizsgáltuk a belterületen elhelyezkedő közparkokat és köztereket. A település legfontosabb közparkja a *Batthyány-kastély körüli közpark* (Petőfi park, Cifra-kert), amely a régi kastélykert maradványa. A Petőfi parkhoz közvetlenül kapcsolódik a *Hősök tere* és a *Szabadság tér* zöldterületi része, illetve a katolikus *templom kertje*. Balatonbozsok és Alsótekeres központjában is található egy-egy kisebb park. Nagyobb összefüggő mocsaras zöldfelületek húzódnak a Cinca-patak mellett is, melyet a fejlesztések üteméhez igazítva három részre bontottunk. A patak melletti zöldsáv része a Nemzeti Ökológiai Hálózatnak (magterület, folyosó). A Cinca-patakba leágazó csatorna melletti zöldsáv és a Vasútpark is a kataszter részei. A korlátozottan közhasználatú zöldfelületek is fontos részei a kataszternek, ilyenek a temetők és a sportpálya is, ezeket azonban nem elemeztük mélyebben.

Z_B_PK_01	Petőfi park	58244 m ²
Z_B_PK_02	Főtér	9008 m ²
Z_B_PK_03	Templompark	19015 m ²
Z_B_PK_04	Hősök tere	5572 m ²
Z_B_PK_05	Cinca felső mocsár	282728 m ²
Z_B_PK_06	Cinca park	109676 m ²
Z_B_PK_07	Cinca alsó mocsár	423988 m ²
Z_B_PK_08	Csatorna terület felső	101457 m ²
Z_B_PK_09	Csatorna terület alsó	7894 m ²
Z_B_PK_10	Vasútpark	80287 m ²
Z_B_PK_11	Balatonbozsok közpark	10030 m ²
Z_B_PK_13	Alsótekeres közpark	5707 m ²

Z_B_T_01	Enying Temető 1	
Z_B_T_02	Enying Temető 2	
Z_B_T_03	Balatonbozsok temető	
Z_B_S_01	Focipálya	

Felszíni vízfolyások és állóvizek (Kék infrastruktúra)

A kék infrastruktúra elemzése szintén fontos része a kataszternek. Enying legjelentősebb vízfolyása a Cinca-patak, melyet a Víz tározótól délre három részre bontottunk a későbbi fejlesztési területekkel összhangban. A Cinca-patakból elágazó mesterséges vízfolyást öt részre osztva elemeztük. A településen található legjelentősebb állóvíz az enyingi völgyzárógátas tározó rendszer a Cinca-Csíkgát patakon, valamint említésre méltók még a Csíkgáti-árkon lévő Kabókai halastavak.

K_K_MV_01	Víz tározó
K_B_P_01	Cinca patak felső szakasza (autóútig)
K_B_P_02	Cinca patak középső szakasz (hídig)
K_B_P_03	Cinca patak alsó szakasz
K_K_H_01	Halastó 1
K_K_H_02	Halastó 2
K_K_H_03	Halastó 3
K_K_H_04	Halastó 4
K_K_H_05	Halastó 5
K_B_CS_01	Vízvezető 1. szakasz
K_B_CS_02	Vízvezető 2. szakasz
K_B_CS_03	Vízvezető 3. szakasz
K_B_CS_04	Vízvezető 4. szakasz
K_B_CS_05	Vízvezető 5. szakasz

Városi szövet különböző beépítettségű területei

A város zöldfelületi rendszerében fontos szerepet töltenek be a magántulajdonú házak kertjei. A település beépített területének nagy része kisvárosias, kertvárosias, illetve falusias lakóterület, ahol a telkek 50- 80, illetve 60-85 %-a beépítetlen zöldfelület. A jó minőségű talajon nagy kertek alakultak ki, amelyek ma is mezőgazdasági művelés alatt állnak. A kisvárosias részek elsősorban a városközpontban, a közparkok közelében alakultak ki. Kertvárosias családi házas övezetek főként az enyingi városrészben és az új beépítéseknél találhatók, míg falusias lakóterületek a balatonbozsoki területeken és a Budai Nagy Antal utcában.

Z_B_Mk_01	Falusias városrész
Z_B_Mk_02	Kisvárosias városrész
Z_B_Mk_03	Kertvárosias városrész

Külterületek

A külterületi elemek közé az erdőterületek, nagyábrás mezőgazdasági területek és a kertgazdaságok tartoznak. Az erdőterületek többsége telepített erdő, arányuk a településen belül igen csekély. Főbb társulások Alsótekeresen és a Kabóka-pusztán alakultak ki. Enyingen és a vele határos területeken a szántó művelési ág túlsúlya jellemző, a közigazgatási terület 80%-át foglalja el. A tájszerkezet homogenitását a települési területekhez kapcsolódó komplex művelési szerkezetű-, szőlőterületek és gyümölcsösök törik meg. A Cinca-patak mellett húzódó kiterjedt szőlőterületek meghatározó elemei a

zöldfelületi rendszernek. Az Alsótekeresi Faiskola a legrégebbi magyar faiskolák közé tartozik, közel egy évszázados múltat tekint vissza.

Z_K_E_01	Erdőterület - Halastó 1-nél
Z_K_E_02	Telepített mg-i erdő
Z_K_E_03	Alsótekeres-Balatonbozsok közötti erdő
Z_K_E_04	Balatonbozsok kiserdő
Z_K_E_05	Vasútpark melletti erdő
Z_K_E_06	Kabókapusztai erdő
Z_K_E_07	Enying déli erdő
Z_K_K_01	Faiskola
Z_K_K_02	Balatonbozsok nagy kert
Z_K_K_03	Balatonbozsok kis kert
Z_K_K_04	Fehérhegy
Z_K_Sz_01	Szőlőművelés területe
	Egybefüggő mezőgazdasági területek

Kataszteri térkép Zöld infrastruktúra elemek

Jelmagyarázat:

- Nemzeti Ökológiai Hálózat
- Telekhatár
- Belterület határa
- Küterület határa
- K_K_MV/ztározó
- K_K_Halastó
- K_B_Patak
- K_B_Csatorna
- Z_B_Fasor
- Z_B_Park
- Z_B_Temető
- Z_B_Sport
- Z_B_Magánkert
- Z_K_Erdő
- Z_K_Kert
- Z_K_Szőlő
- Z_K_Mezőgazdaság

Elemzés

Stratégiai dokumentumok elemzése

A zöld infrastruktúra jelentőségét először 1992-ben intézményesítette az ENSZ, akkor még az ember és természetes környezetének kapcsolatának fontosságát hangsúlyozva. A tagállamok nemzeti hatáskörben gondoskodtak a végrehajtás eszközeiről, azonban rendszerint határokon átnyúló hálózatokról beszélhetünk, így felmerült az igény egy közös akcióterv kidolgozására. Az Európai Unió támogatta ennek a célnak a megvalósulását, ezért a zöld infrastruktúra kezelését beépítette a 2020-ig tartó stratégiai dokumentumainak elvárásai közé, valamint a 2014-2020-as programozási időszak keretrendszerébe.

Magyarországon a Nemzeti Biodiverzitás Stratégia fekteti le a ZI fejlesztésének alapjait, konkrét intézkedésekkel és indikátorokkal. Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) szintén beemeli céljai közé támogatásának fontosságát. A fenti dokumentumok nyomán a 2014-2020-as fejlesztési időszakban forrásokat is rendelt Magyarország a célok teljesítésére, a KEHOP, VEKOP és TOP operatív programokban.

Európai Unió 2020-ig szóló Biodiverzitás Stratégiája

A stratégia célja, hogy megakadályozza a biológiai sokféleség csökkenését és az ökoszisztémák romlását az Európai Unióban. Ennek érdekében 6, 2020-ig teljesítendő célkitűzést fogalmazott meg:

- a természet megőrzése és helyreállítása: madárvédelmi, élőhelyvédelmi irányelvek alkalmazása, Natura 2000 területek szabályozása és helyreállítása
- az ökoszisztémák és szolgáltatásaik fenntartása és helyreállítása: az ökoszisztéma-szolgáltatások megőrzése és javítása, a leromlott ökoszisztémák 2020-ig legalább 15%-a helyreáll a zöld infrastruktúra tervezett földhasználatba integrálásával
- a mezőgazdaság és az erdészet fenntarthatóságának biztosítása
- a halászati erőforrások fenntartható kiaknázásának biztosítása a legnagyobb fenntartható hozam elérésével
- az invazív idegen fajok elleni küzdelem: a szakpolitikai eszközök hiányosságainak pótlásával
- a biológiai sokféleséggel kapcsolatos globális válság kezelése, kötelezettségvállalás a *Biológiai sokféleség megőrzésének világszintű stratégiai terve (2011-2020)* végrehajtására

Európai Unió Zöld Infrastruktúra Stratégiája

Európai Bizottság 2013-ban fogadta el az EU zöld infrastruktúra stratégiáját (*Supporting the Implementation of Green Infrastructure*), melynek célja, hogy a zöld infrastruktúra az EU fontos fejlesztési területeinek és infrastruktúrájának szerves részévé válhasson és felmérje egy Európán átnyúló zöldinfrastruktúra-hálózat (TEN-G) létrehozásának lehetőségeit. A stratégia a fenti célok elérése érdekében öt célterületet határoz meg:

- A zöld infrastruktúra jelentőségének tudatosítása: közvélemény kutatások, a tagállamok és a különböző szektorok képviselői körében végzett tájékoztatási tevékenység, 10 kiválasztott ország esetében a megvalósítás lehetőségeinek felmérése, tematikus anyagok és kiadványok készítése az építőipar, a vidéki területek, a munkahelyteremtés és a klímaváltozás témakörében.
- Kapacitásépítés, képzés, oktatás a zöld infrastruktúra szerepének erősítése érdekében: oktatási modulok kidolgozása, a képzések oktatói számára szervezett workshopok, meglévő operatív programokhoz kapcsolódó zöld infrastruktúra fejlesztések előmozdítása érdekében
- A különböző mechanizmusok javítása információ cseréjével: megfelelő digitális platformok létrehozása az EU szakpolitikai területei, érintettjei részére.
- Műszaki szabványok és innovációs lehetőségeinek felmérése: pénzügy, épületek, vízgazdálkodás, közlekedés, közegészségügy, ipar, energetika műszaki irányelveivel való harmonizáció
- A TEN-G várható költségeinek és előnyeinek felmérése: az ökoszisztémák állapotának feltérképezése és értékelése egy koherens, koordinált módszertan segítségével, mely képes helyi, regionális, nemzeti, EU léptéket is kezelni.

Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (2015-2020)

A magyarországi stratégia a korábban említett európai uniós stratégiák hazai átültetése, melynek célja a biológiai sokféleség csökkenésének és az ökoszisztéma-szolgáltatások hanyatlásának megállítása, állapotuk javítása. Eredményeiről két értékelés készül, 2017-ben, és 2021-ben. Három olyan célkitűzése is van, ahol konkrétan megjelenik a zöld infrastruktúra fejlesztésének szükségessége. Ezek:

6. célkitűzés: A zöld infrastruktúra elemeinek összehangolt fejlesztése a természeti rendszerek működőképességének fenntartása és javítása, illetve a klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás elősegítése érdekében, beleértve az ökológiai és tájökológiai funkcióval bíró területek közötti kapcsolatok javítását, a potenciális területi elemek rekonstrukcióját, illetve a degradált ökoszisztémák helyreállítását. Elvart indikátorok:

6.1. 2020-ig az ökológiai funkcióval bíró degradált ökoszisztémák, illetve a meglévő és potenciális zöld infrastruktúra-elemek meghatározása megtörténik és legalább 15%-ának helyreállítása, rekonstrukciója, az ehhez szükséges szakmapolitikai és szabályozási keretek megteremtése megvalósul.

6.2. Az élőhelyek feldarabolódása és elszigetelődése által leginkább érintett védett és közösségi jelentőségű fajok élőhelyei esetében azok fragmentációjának mértéke csökken.

6.3. A zöld infrastruktúra hálózat részét képező belterületi zöldfelületi rendszer területaránya és az ökológiai hálózat összterülete nem csökken, ökológiai funkciója növekszik.

7. célkitűzés: Az ökoszisztémák és az ember számára nélkülözhetetlen materiális és immateriális szolgáltatásaik értékének meghatározása és integrálása a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásért felelős átfogó és tematikus stratégiákba, a helyi és országos szintű területhasználatot és területfejlesztést érintő döntéshozatalban. Eszközei és indikátorai:

7.1. A hazánkban azonosított ökoszisztéma kategóriák 100%-a esetében az ökoszisztémákkal és szolgáltatásaikkal való fenntartható gazdálkodást azok ökológiai, biológiai és közgazdasági szempontok szerinti értékelése alapozza meg.

7.2. Az ökoszisztéma szolgáltatások értékelése, valamint a megőrzésük és fejlesztésük szempontjai érvényesülnek a természeti erőforrásokkal való gazdálkodásért felelős stratégiákban, a területhasználatot és területfejlesztést érintő tervezési folyamatokat szabályozó jogi eszközökben, valamint a 2014–2020 pénzügyi időszakban megvalósuló fejlesztések előkészítése és kidolgozása során.

8. célkitűzés: A biológiai és táji diverzitás megőrzését és fejlesztését szolgáló szempontok integrációja az átfogó, valamint az érintett ágazati szakpolitikákba a zöld infrastruktúra és az ökoszisztéma-szolgáltatások eszközrendszerével, különös tekintettel a területi tervezésre. Eszközei és indikátorai:

8.1. Stratégiai és projekt szintű jogi, módszertani és gazdasági eszközrendszer megteremtése a biológiai és táji diverzitás megőrzését és fejlesztését szolgáló szempontok érvényesítése érdekében.

8.2. A zöldmezős beruházások által érintett területek éves aránya 2020-ra a 2013-as érték 80%-ára vagy ennél nagyobb mértékben csökken.

8.3. A települési környezetvédelmi program szabályozási rendszere kiegészül a helyi biodiverzitás stratégia elemeivel.

Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról (OFTK)

A koncepció felhívja a figyelmet, hogy Magyarország számos természetvédelmi célú egyezményt írt alá, amellyel kötelezettséget vállalt többek között a biológiai sokféleség megőrzésére és vizes élőhelyek védelmére, amelyen keresztül a zöld infrastruktúra elemek védelmét is el kell látnia. Az OFTK környezetstratégiai szempontból az alábbi közép és hosszútávú célokat említi meg a zöld infrastruktúra fejlesztéssel kapcsolatban:

Közép távú célok

- az épített környezet értékeinek és a természeti erőforrások védelme, természet- és tájvédelem, környezetvédelem, örökségvédelem, a települési környezet védelme és élhetőbbé tétele, a kedvező táji adottságok megőrzése, a táj szerkezetének és karakterének kedvezőtlen irányú változásának lassítása, megállítása

- agrár- és erdő környezetgazdálkodási rendszerek működtetése
- klímaadaptáció, negatív hatások csökkentése

Hosszú távú célok

- a fenntarthatóságot, az épített környezet és a természeti erőforrások mennyiségi, minőségi védelmét és a gazdasági versenyképességet, megélhetést, a foglalkoztatást és az önellátást egyidejűleg biztosító gazdasági tevékenységek és ágazatok fejlesztése
- szemléletváltás a vízgazdálkodásban, vízmegtartás, -pótlás és -elvezetés komplex, a gazdálkodással, tájszerkezettel összhangban történő működtetése
- barnamezős beruházások szorgalmazása
- a fenntarthatóság elvrendszerét erősítő környezeti nevelési és szemléletformálási feladatok erősítése
- érték alapú településmegújítás, illetve városrehabilitáció, valamint innovatív városfejlesztés.

Átfogó célok

- **Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme:** a cél a környezet-, valamint a klímabiztonság megteremtését, az egészséges ivóvíz ellátását, az élővilág sokféleségének, a tájak sokféleségének és értékeinek, illetve az épített örökség értékeinek megőrzését, az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítását, a fenntartható életmódot és a termelés és fogyasztás elősegítését tűzi ki.

Szakpolitikát érintő specifikus célok

- **Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság**
Zöld infrastruktúrához kapcsolódó eszközei:
 - az egészséges életmódot, a rekreációt, a sportot, a mozgást, az egészséges életet lehetővé tevő közösségi terek biztosítása
 - az egészségtudatosság ösztönzésére irányuló társadalmi és településfejlesztési programok megvalósítása
- **Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és -ellátás:** a vidéki térségek népességeltartó és népességmegtartó képességéhez többek között a tájaink értékeinek, erőforrásainak megőrzésével is hozzá kell járulni. Zöld infrastruktúrához kapcsolódó eszközei:
 - természet-, táj- és környezetvédelem szerepének erősítése, a biológiai sokféleség megőrzése, a vidéki örökség, vidéki térségeink táji, társadalmi, gazdálkodási és építészeti értékeinek megőrzése és értékalapú fejlesztése, a hagyományápolás és a helyi identitás erősítése
 - az önfenntartó családi gazdaságok erősítése, a saját szükségletre történő kertművelés és állattartás ösztönzése, demográfiai, szociális földprogramok és komplex tájgazdálkodási programok megvalósítása
 - a helyi értékek és történetekhez kapcsolódó kulturális szolgáltatások fejlesztése az egyéni tudás, a versenyképesség megszerzése érdekében
- **Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom:** olyan szolidáris, felelős és összetartó, értékeit ismerő és valló társadalom alakuljon ki, amelyik képes mind a helyi közösségi, mind a nemzeti szintű megújulásra. Beavatkozási területek:
 - a társadalmi, környezeti, fogyasztói és pénzügyi tudatosság elterjedésének elősegítése
 - a közösségi életet és a gyermekvállalást ösztönző, családbarát közszolgáltatások kialakítása
- **Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme:** a természeti erőforrásokkal való takarékos és hatékony gazdálkodás, ennek következtében fenntartható energia- és hulladékgazdálkodás, a zöldgazdaság-fejlesztés, a stratégiai természeti erőforrások fenntartható használata, a biodiverzitás megőrzése, a természeti értékek védelme, a környezetminőség javítása és a környezetbiztonság erősítése. Beavatkozási területek:
 - természeti erőforrásaink fenntartható és stratégiai szemléletű védelme, és takarékos használata

- az élővilág, a termőföld, a talajok és a vízbázisok védelme, az ivóvízminőség javítása, illetve a tájgazdálkodási keretekbe illeszkedő vízgazdálkodás
- a biológiai- és táji sokszínűség, valamint a hazai erdők védelme, megőrzése
- a fenntartható hulladékgazdálkodás (megelőzés, újrahasznosítás, ártalmatlanítás) feltételeinek megteremtése
- a klímabiztonság megteremtése, a települési és intézményi klímavédelem, valamint a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás
- a környezetvédelem és a környezetbiztonság
- a környezeti oktatás, nevelés és szemléletformálás erősítése.

Területi specifikus célok

- **Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése:** a vidéki térségek táji és közösségi értékeire, természeti erőforrásaira, táji, kulturális, valamint épített örökségeire és értékeire alapozott fejlesztése. Beavatkozási területek:
 - a klímaváltozás hatásai által különösen érintett vidéki térségek (beleértve a vidéki városokat is) esetében növelni kell a térségek alkalmazkodó képességét.
- **Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése:** a kiemelkedő táji értékeket képviselő térségek, kultúrtájak értékőrző fejlesztése, a táji értékekben rejlő potenciál kibontakoztatása és az egyedi karakterükre építő térség integrált kezelése. Beavatkozási területei:
 - a táji értékekre és a tájkarakterre alapozott térségfejlesztés
 - a térségek sajátos gazdasági profillal történő fejlesztése (pl.: a kultúrtájak és a turisztikai térségek fenntartható fejlesztése)

Összefoglalva a koncepció terület- és településfejlesztési, gazdasági, energiapolitikai, klímavédelmi, természeti, környezetvédelmi és vízvédelmi szempontjai között egyaránt fejlesztési célként fogalmazza meg a zöld infrastruktúra kialakítását, a kapcsolódó beavatkozásokkal együtt. Az **Enying esetében is releváns célok** a következők:

- Munkaintenzív ágazatok (pl. mezőgazdaság, új zöldinfrastruktúra építőipar) fejlesztése
- Törekedni kell a természeti környezet értékeinek megőrzésére, a belső városi zöldfelületek és a várost övező ökológiailag értékes területek közti kapcsolatok erősítésére
- Az ökológiai funkciójú területek további visszaszorulásának elkerülése, zöldfelületek hálózatba szervezése (zöld gyűrű) és minőségi bővítése
- A városszerkezet tagolása beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és a természetes szellőzést biztosító zónákkal
- A szélsőséges mikroklíma mérséklésére kiegyenlítő (kondicionáló) zöldfelületek biztosítása
- Klímabarát építészeti megoldások elterjesztése, közterületek és épületek felkészítése (árnyékolás, párásítás, belterületi légmozgások klímatudatos tervezése, zöldterületek növelése)
- Zöldfelületek ökológiai és használati értékének növelése, zöldterületek növelése és minőségének javítása
- Az épített környezet és a zöldfelületi rendszer védelme, fenntartható, érték alapú hasznosítása, a települések harmonikusabb tájba illesztése. Támogatni szükséges a szélsőséges hatásokat kiegyenlítő zöldfelületi rendszerrel bíró városszerkezetek létrejöttét.

Fejér Megye Területfejlesztési Programja

A stratégiai dokumentum az alábbi jövőképet vázolja fel a megye részére: „tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése egyenrangú nagytárségi együttműködéssel, kiváló termőhelyi adottságainak bázisán, a természeti örökségének jövőtudatos kezelésével”.

A megye széles körű fejlesztési programjából az alábbi, a zöld infrastruktúra fejlesztések létjogosultságát és minőségi kialakítását igénylő célokat emeltük ki:

Horizontális elvek és célok

- **Fenntarthatóság:** A rendszer jellegű problémák – rendszer jellegű megoldásokat követelnek. A környezeti, társadalmi és gazdasági érdekeket egyforma súllyal és távlatosan kell mérlegelni.

- **A klímaváltozás kedvezőtlen hatásainak mérséklése:** A klímaváltozás kedvezőtlen hatásai közül Fejér megyét elsősorban az élelmiszer termelés biztonságának garantálásához szükséges fenntartható vízgazdálkodási feltételek biztosítása, a megfelelő szintű vízkárelhárítás, ár- és belvízvédelem, jégkárelhárítás, vízhiány- és aszálykockázatkezelés (vízvizsátartás, víztározás, öntözés, víztakarékosság stb.), valamint az alkalmazkodás az éghajlatváltozás hatásaihoz problematikája érinti.

Átfogó és kapcsolódó stratégiai célok

A helyi közösségtudat, a kohézió, a népességmegtartó képesség erősítése, a vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése:

Fejér megye stabil társadalmi – gazdasági - környezeti pozíciójának eléréséhez, elsődleges fontosságú az ehhez szükséges humán feltételek megteremtése. A lakosság partnerségre, tudásra és környezeti-kulturális értékekre való nyitottsága növeli felelősségüket és csökkenti kiszolgáltatottságukat. A jövőbeni fejlesztések hatékonyságát az integrált típusú finanszírozással és az együttműködések szélesítésével szükséges növelni.

- **Hálózati együttműködések fejlesztése:** A kiélezett piaci versenyben az egyre markánsabb helyi/területi gazdasági érdek érvényesítéséhez is tartós partnerségre van szükség, úgy a vállalati, mint civil és önkormányzati szinten.
- **Vállalkozó – innovatív társadalom megteremtése:** A gazdaság versenyképességének növelése érdekében elengedhetetlen a lakosság szaktudásának, képességeinek, kreativitásának folyamatos gyarapítása. Ehhez növelni kell a vállalatok és az oktatási intézmények közötti partnerséget, fejleszteni kell a szakképzést, felnőttképzést. Bővíteni szükséges a szakképzések körét a vállalkozási ismeretekkel, az agrártérsegekben a mezőgazdasági, vízgazdálkodási, megújuló energia ismeretekkel, valamint rekreációs oktatási programok kidolgozásával a lokális szakmai identitás elsajátításához.
- **Befektetés az emberekbe:** A testileg és mentálisan egészséges társadalom érdekében meg kell teremteni az egészséges élet alappilléreinek biztonságát. A fenntartható fejlődés, értékeink megőrzése szempontjából távlatosan megtérülő befektetés az egészség- és környezettudatos életmód széleskörű terjesztése, valamint a hagyományok ápolása, térségi kohézió erősítése.

Az élhető környezet minőségének javítása, a meglévő erőforrások védelme:

A lakókörnyezeti fejlesztések, a természeti és kulturális értékek erőforrásként történő felfogása az életminőség színvonalának és a települési versenyképesség meghatározói. Ezen értékek lakossági tudatosítása nélkül nehezen képzelhető el pl. a települések szerves turisztikai fejlesztése. Gazdasági jelentőségén túl a közösségépítésben is fontos szerepet töltenek be, mint a kulturális sokszínűség forrásai. A megyei természeti erőforrások komplex rehabilitációja és fenntartható fejlesztése a környezeti degradáció megszüntetése mellett gazdasági-turisztikai hasznosítást is lehetővé teszi. Az éghajlatváltozás okozta kockázatok kezelése és a környezetminőség javítása, annak megtartása, illetve a környezetkímélő gazdálkodás is a stabil életkörülmények létrehozását szolgálják, ami a társadalmi – gazdasági – környezeti versenyképesség alapja.

- **Természeti és kulturális értékek megőrzése, bemutatása, lakókörnyezet javítása:**

A lakókörnyezeti fejlesztések, a településkép javítása segíti a vonzó és élhetőbb környezet megteremtését, növeli a helyi társadalom kötődését. Fejér megye a Közép-dunántúli turisztikai régióba tartozik. Tranzitterülete számos turisztikai áramlatnak. Természeti-táji és épített környezeti értékei és ezek bemutatását szolgáló intézményei révén a turizmus számára kedvező vonzerő kínálattal rendelkezik. Sajnos azonban ezek a feltételek a helyi 15 közösségek számára – a kedvezőtlen állapot, diszfunkció, gazdasági problémák miatt - nehezen kamatoztatható erőforrások. A fejlesztéseknél fontos szempont a megye valamennyi védett (európai közösségi jelentőségű, országos, ill. helyi védelem alatt álló) és védelemre érdemes természeti területe kiterjedésének, állapotának, élővilágának, biodiverzitásának megóvása, az ökológiai hálózat folytonosságának biztosítása, az élőhelyek feldarabolódásának, degradálódásának megelőzése, a zöldfelületek növelése. A természeti és kulturális örökségi adottságok helyi tudatosítása növeli a kohéziót és ezzel előtérbe helyezi az értékvédelmet. Az épített örökség olyan erőforrás, amely a múlt emlékeire és értékeire alapozva alkalmas a jövő építésére, továbbá gazdasági jelentőségén túl a közösségépítésben is fontos szerepet tölt be, egyben a kulturális sokszínűség forrása, a kapcsolódó turisztikai szolgáltatások megjelenését, megerősödését indukálja, valamint a kreatív

ipar megerősödését is igényli. A turizmus fejlesztési irányait hozzáigazítva a többi gazdasági tevékenységhez (helyi speciális mezőgazdasági termékek, kis- és kézműipari szolgáltatások stb.), növeli a helyi multiplikációt a vidéki térségekben.

- **Természeti erőforrások védelme:**

A mintegy 2800 hektáros vízrendszer rehabilitációjának célkitűzése a vizek kártételei elleni védelem szintjének növelése, a termelési, gazdálkodási biztonság megteremtése és fokozása úgy, hogy közben a természeti értékeket megőrizzük, illetve lehetőség szerint az eredeti állapotra visszaállítsuk. A vízfolyások vízminőségét részben a mezőgazdasági területekről származó vegyszerfelhasználás miatti, illetve a települési diffúz terhelések befolyásolják. A környezetkímélő gazdálkodás eszközrendszerének alkalmazása a fizikai talaj degradáció mértékének csökkentése mellett a kémiai szennyezést is mérsékli. A termőterületek minőségi védelme és az ökológiai gazdálkodás fontossága mellett fontos szempont a termőterületek csökkenésének, a művelés alól való kivonásuk, beépítésük megelőzése is.

Fejér Megye Integrált Területfejlesztési Programja

A térségi gazdaságfejlesztést és a foglalkoztatás erősítését célzó Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (továbbiakban: TOP) lehetőséget biztosít a területi szereplők igényei és szükségletei alapján meghatározott fejlesztések megvalósítására. A forrásfelhasználás hatékonnyá tétele érdekében szükségessé vált tehát egy olyan dokumentum elkészítése, amely a helyi igényekkel összhangban a rendelkezésre álló TOP forráskeretek felhasználásának szerkezetét, elvárt eredményeit és ütemezését támasztja alá a 2014-2020-as költségvetési időszakra vonatkozóan. Ez a dokumentum az Integrált Területi Program. Fejér megye esetében a célkitűzések a következők:

- **Helyi és térségi gazdaságfejlesztés:** komplex módon támogatja a helyi és térségi gazdaság erősítését, melynek keretében kiemelt cél az önkormányzati tulajdonú gazdasági infrastruktúra fejlesztése és elérhetőségének javítása, valamint a megyében található **természeti és kulturális örökség bemutathatóságának megteremtése és turisztikai hasznosítása**
- **A települések élhetőségének és népességmegtartó-képességének erősítése, a településkörnyezet fenntartható megújítása:** megvalósításával erősödik a megye településeinek népességmegtartó-képessége, illetve a települési környezet fenntartható megújítása által jelentősen javul az ott élők életminősége.
- **A helyi társadalmi kohézió erősítése a leszakadó térségek megújítása és közösségi programok révén:** a leromlott, szegregált városi területek megújítása mellett a hátrányos helyzetű, alacsony képzettségű, vagy tartósan munkanélküli csoportok támogatását célzó programok megvalósítását is szolgálja, így a településkép javításán túl a helyi társadalmi kohézió erősítéséhez is hozzájárul.
- **Térségi foglalkoztatás-ösztönző programok megvalósítása:** A helyi és térségi gazdaság erősítésének feltétele a munkavállalói készségek fejlesztése, ezen belül is elsősorban a hátrányos helyzetű, munkanélküli rétegek képzése, és foglalkoztatásuk elősegítése.

Integrált Településfejlesztési Stratégia

Jelen dokumentum helyzetértékelési fejezetei nagyrészt Enying Integrált Településfejlesztési Stratégiájára építettek, azok adatait, és az azokból következő információkat frissítve. A stratégia jövőképe:

„Enying: Egy együttműködésen alapuló, erős, biztos identitású, élhető kulturális- és szolgáltató központ”

Enying közösségépítési törekvéseinek köszönhetően erős kohéziót mutató város, a problémák megfogalmazásától az ezekre adandó válaszokig, együttműködéssel alakítja ki közösségi céljait, és egyedi arculatát. A lakosság elemi szintjétől kezdve a tudatos identitás-erősítés a saját erőforrások bázisán, tradíciókon és kulturális örökségen alapul. Ezért az erre épülő gazdasági-társadalmi bázis, egyedisége révén alkalmazkodni tud a globális kihívásokhoz. A folyamatos erőfeszítések eredményeképpen fontossá válik a helyi értékek megóvása, a környezet- és egészségtudatosság. A város előmenetele érdekében tenni akaró helyi társadalom erősödik, és a városi életminőséget javító beruházások következtében helyben találja meg gazdasági, közösségi és kulturális számításait. Kedvező térségi pozícióját kamatoztatva Enying képes bekapcsolódni a gazdasági vérkeringésbe, elsősorban a balatoni turisztikai kínálat réseibe illeszkedő, kereskedelmi-szolgáltató tradícióinak megfelelő komparatív funkciók fejlesztésével.

Az alábbiakban a zöld infrastruktúra kialakítását, kapcsolódó fejlesztéseket meghatározó fejlesztési elveket és célkitűzéseket vesszük számba.

Településfejlesztési elvek

- ***A fejlesztési programok hatékonyságának növelése:***

A fejlesztési programok hatékonyságának növelése érdekében szükséges – a közös alapelvek lefektetésén és a szándékok egymásra épülésén túl – azok társadalmasítása, elfogadtatása. Egy, a fenntarthatóság értékelését szolgáló monitoring hálózat a társadalmi érdekeket emeli közös nevezőre, segítve a széleskörű informáláson keresztül a térségi kohéziót, együttműködést a parciális érdekérvényesítéssel, a fejlesztések párhuzamosságával és ad-hoc jellegével szemben. A helyi társadalom tájékozottságának növelése elengedhetetlen feltétele az együttműködések kialakulásának. A tájékozottságot növeli a lakosság bevonása a helyi és térségi fejlesztési folyamatokba, erősítve ez által a környezettudatosságot is. A fejlesztési programok hatékonysága nagymértékben függ attól, hogy a kitűzött célok és a tervezett beavatkozások mennyiben tükrözik a helyiek saját környezetükkel, jövőképükkel kapcsolatos elvárásait.

- ***Fenntarthatóság:***

A környezeti, társadalmi és gazdasági érdekeket egyforma súllyal és távlatosan kell mérlegelni.

Átfogó és kapcsolódó stratégiai célok

- ***Városi kohézió megteremtése:*** Együttműködő városi közösség felépítésével, a társadalmi befogadás erősítésével és az élhető, működő városi léttér létrehozásával

▪ ***Együttműködő városi közösség felépítése***

Zöld infrastruktúrához kapcsolódó javasolt beavatkozások:

- Járási szintű turizmusfejlesztési koncepció kidolgozása, turisztikai együttműködések
- Helyi közösségi kommunikációs stratégia kialakítása, identitásfejlesztés, közösségi programok szervezése
- Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó nevelési programok kidolgozása
- Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése, civil fórumok szervezése, fiatalok bevonása civil programokba

- ***Élhető gazdasági központ kialakítása:*** Élhető, működő városi léttér létrehozásával, a helyi gazdaság alapjainak megteremtésével és a gazdaság sokrétűségének kialakításával

▪ ***Élhető, működő városi léttér megteremtése***

Zöld infrastruktúrához kapcsolódó javasolt beavatkozások:

- Energiahatékonyság javítása a megújuló energia hasznosításával
- Vonzó közösségi terek fejlesztése
- Helytörténeti értékek megőrzése, bemutatása
- Főutca-program megvalósítása
- Hulladékgazdálkodási fejlesztések megvalósítása
- Ivóvízhálózat korszerűsítése, új kút fúrása
- Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése
- Települési arculatfejlesztés, zöldfelületi rendszer használati értékének növelése
- Sportolási lehetőségek bővítése

▪ ***A helyi gazdaság alapjainak megteremtése***

Zöld infrastruktúrához kapcsolódó javasolt beavatkozások:

- Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása
- Helyi piaci, kereskedelmi lehetőségek bővítése
- Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása
- Településmarketing
- Kerékpárút építése, hálózati csatlakozások kialakítása, kiszolgáló létesítmények fejlesztése
- Felnőttoktatási programok a foglalkoztatás javításáért

▪ **A gazdaság sokrétűségének kialakítása**

Zöld infrastruktúrához kapcsolódó javasolt beavatkozások:

- A balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások létrehozása
- Helyi gazdaság erősítése, sokszínűvé tétele, vállalkozások ösztönzése
- Turisztikai fogadóképesség javítása (szállásfejlesztés)
- Cégek letelepedésének elősegítése
- A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése (őstermelők, háztáji gazdaságok)
- Magas kézimunka-igényű gazdálkodási formák támogatása, helyi termékek piacának erősítése

Az ITS egy akcióterülethez kötődő programot jelölt ki, ez a **Főutca program**. A program elemei közül kiemeltük azokat, amelyek a zöld infrastruktúra kialakításának részei lettek:

1. Forgalomcsillapítás a 64-es úton (forgalomlassító szigetek, körforgalmi csomópont és gyalogátkelők kiépítése)
2. Városközpont rehabilitáció
3. Szabadtéri színpad felújítása, Petőfi park rehabilitáció
4. Belterületi kerékpárút kiépítése (kapcsolódás a Budapest-Balaton kerékpárkörúthoz)
5. Önkormányzati intézmények korszerűsítése (energiahatékonyság javítása és akadálymentesítés)
6. A főút menti zöldfelületi sáv rendezése (parkolók és kerékpárút építése után), sétánnyá alakítása
7. Sportolási lehetőségek bővítése (tanuszoda, sportcsarnok, kisebb zárt-fedett létesítmények, szabadtéri pályák, eszközök stb.)
8. Részleges belterületi csapadékvíz elvezető rendszer fejlesztése

Az akcióterületen kívül két horizontális program került megfogalmazásra. A „Miénk a város!” program a helyi lakosság bevonásáról, a civil együttműködések erősítéséről, turisztikai együttműködések támogatását tűzte ki célul ennek legfontosabb, a ZIFFA-ban is megjelenő, vagy a kialakuló zöld infrastruktúrához köthető elemei:

1. Járási szintű turizmus stratégia kidolgozása, turisztikai együttműködések
2. Helyi közösségi kommunikációs/marketing stratégia kialakítása, identitásfejlesztés, közösségi programok szervezése
3. Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó nevelési programok kidolgozása
4. Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése, civil fórumok szervezése, fiatalok bevonása civil programokba
5. Hátrányos helyzetű gyermekek táboroztatása

A másik horizontális program a Felelős gazdaság – program, mely a helyi gazdaság erősítését, diverzifikálását, új lábak bevezetését tűzte ki célul. A beazonosított intézkedések közül konkrétan a zöld infrastruktúra fejlesztéséhez köthető elemek:

1. Felnőttképzés bővítése
2. Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása
3. Kerékpárút építése, hálózati csatlakozások kialakítása, kiszolgáló létesítmények fejlesztése
4. Gazdaporta létesítése
5. Ipari zóna kialakítása
6. Tészaüzem létesítése
7. Vágóközpont kialakítása

Enying város Helyi Esélyegyenlőség Programja

A programnak nem kifejezett célja a zöld infrastruktúra, vagy a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése, közvetett módon azonban több, a ZIFFA-ban tervezett fejlesztés hatni fog a dokumentumban felvázolt problémákra:

- A közterületek, zöldterületek megújítása rövid távon javítja a biztonságérzetet, elsősorban az idős lakosság körében. A terek fenntartásába bevont civilek és lakosság segítségével passzív térfigyelés is megvalósul, azaz a segítségre szoruló idősök, fogyatékkal élők nagyobb biztonságban használhatják a köztereket. A közterek felújítása egyben akadálymentes közlekedést is biztosít, így növeli a fogyatékkal élők hozzáférését ezekhez a terekhez.
- A háztáji gazdálkodás ismereteinek elsajátítása, a termékek feldolgozása, helyi értékesítésének facilitálása plussz jövedelemhez juttathatja a családokat, illetve javítja hozzáférésüket az egészségesebb élelmiszerekhez.
- A fellendülő kerti és mezőgazdasági feldolgozóipar munkahelyeket teremt.
- A részvételi tervezése, tankertek, a zöldterületek közös gondozása közösségépítő lehetőségek, amelyekkel szolidárisabb, egymásra és környezetükre odafigyelő városi közösség épülhet.
- A helyi civil szervezetek partnerségére építő fenntartási terv motiváltabb és sikeresebb civil közösségeket eredményez.

Helyi társadalom bevonásának folyamata a program alkotásába

A program elsősorban az ITS-ben foglalt fejlesztési elképzeléseket és a megyei integrált területi program célkitűzéseit vette figyelembe, valamint a többi vonatkozó, elsősorban a zöld infrastruktúrák fejlesztését érintő hazai stratégiai dokumentum elvárásait. Azonban a projekt részletekbe menő tartalmának meghatározásához az érintett vállalkozások, illetve a tágabb körben vett lakosság bevonása is szükséges volt. A külső vélemények megismeréséhez az önkormányzat több megoldást alkalmazott, a különböző célcsoportok véleménye különbözőképpen került becsatornázásra. A lakosság véleményét kérdőíves felmérés, illetve lakossági fórum keretében ismerte meg az önkormányzat, míg a helyi vállalkozások személyes interjúkon keresztül lettek megszólítva.

Partnerségi fórum

Enying Város Önkormányzata 2016. júniusában tartott partnerségi egyeztetést és tájékoztatót, ahol a polgármester és a tervezésben részt vevő szakemberek vázlatosan ismertették a projekt céljait, lehetséges tevékenységeit.

Kérdőíves felmérés

A közvélemény megismeréséhez a legmegfelelőbb módszer a kérdőíves felmérés volt, amely egyrészt arra kereste a választ, hogy az a városközponton belül melyek azok a területek, amelyeket szívesen fejlesztenének, adott esetben mi az, ami hiányzik a területről. A kérdőív elérhetőségét az Önkormányzat emailben és papír alapon is elérhetővé tette, összesen 41 válasz érkezett be. Az elektronikusan és papír alapon beérkezett válaszok PDF formában elektronikusan megtalálhatóak az Önkormányzatnál.

Személyes interjúk

A városközpont fejlesztése közvetett módon előnyösen érinti a helyi vállalkozásokat is, az ezzel kapcsolatos egyeztetéseket Enying Város Önkormányzata megkezdte. Az egyeztetésekről szóló jegyzőkönyv az Önkormányzatnál megtalálható.

Eredmények

A fórum és a felmérések alapján a helyiek szerint minőségi és mennyiségi fejlesztésre szorulnak Enying zöldfelületei. A többség szerint nagy fejlesztési potenciállal rendelkeznek a város közterületei és zöldfelületei, ugyanakkor jelen állapotukban nem illeszkednek megfelelően a település arculatához a központi területek. A város zöldterületei alulhasznosítottak, azok funkcionális fejlesztését is szükségesnek tartják a helyi válaszadók. A túlnyomó többség szabadidős, játszótér, illetve sportcélú hasznosítást látna szívesen, illetve a közösségi kertek kialakítása is felmerült, mint ötlet. Szükség lenne rendezvények befogadására alkalmas térre. Több fát szeretnének a lakosok a közterületeken. A válaszadók több mint kétharmada a fejlesztések hatására átalakuló zöldterületeket legalább hetente egyszer használatba venné, a válaszadók fele pedig hetente többször is. A program tervezett fejlesztéseit kiegészítő funkcióként vendéglátással kapcsolatos fejlesztéseket látnának szívesen.

A zöld infrastruktúra jellemzése

A zöld infrastruktúra jellemzésével, elemeinek meghatározásával hazánkban és külföldön is egyre több szakirodalom foglalkozik. A Zöldinfrastruktúra fejlesztési- és fenntartási akcióterv készítéséhez készült útmutató részletes javaslatot tesz a vizsgált települések zöld infrastruktúrájának vizsgálatához. Az értékelési rendszer döntően e szempontok alapján készült el, melyeket a település jellegzetességei alapján módosítottunk, esetenként kiegészítettük. A vizsgálatok során figyelembe vettük a településen tervezett fejlesztéseket, beruházásokat (Zöld Város program). A részletes elemzéseket a kataszterben felmért elemekre dolgoztuk ki elsősorban, helyenként azonban szükséges a teljes közigazgatási terület vizsgálata.

Zöld infrastruktúra általános ismertetése

A zöld infrastruktúra fejlesztése gazdasági, társadalmi és ökológiai kérdés egyszerre. A közvetett és közvetlen hatásai a gazdaságra, a társadalom fizikai és mentális egészségére, az ökoszisztéma rendszerek működésére és a klímaadaptációra olyan jelentősek, hogy a világ több nagyvárosa is felismerte hasznosságukat.

A zöld infrastruktúra lehetséges elemei:

- Közkertek, közparkok, fásított, közterek
- Fasorok, faültetvények, zöldsávok
- Intézmények zárt és nyitott kertjei
- Magánkertek
- Vizes területek és élőhelyek
- Zöldtetők, tetőkertek
- Zöld homlokzatok és zöldfalak
- Esőkertek, árokrendszerek
- Kaszálók és egyéb nyílt, zöldterületek,
- Veteményesek, közösségi kertek

A zöld infrastruktúra előnyei

Az emberiség egyik legégetőbb feladata a természeti környezet romlásának és a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása. A világ nagy részét érintő probléma az élőhelyek szétdarabolódása, eltűnése és az ökoszisztémák degradálódása. A folyamat Enyingen is érezhető, de a zöld infrastruktúra alapos megtervezésével és fejlesztésével az emberi tevékenység által degradálódott élőhelyek ökológiai állapotát javíthatjuk. A zöld infrastruktúra nyújtotta előnyök a következő táblázatban kerültek összefoglalásra:

Ökológiai előnyök	Társadalmi előnyök	Gazdasági előnyök
<ul style="list-style-type: none">▪ természetes ökoszisztémák védelme és a köztük lévő kapcsolat megteremtése (fragmentáció csökkentése)▪ klímaadaptáció – enyhíti a klímaváltozás okozta károkat▪ levegőtisztítás▪ csapadékvíz kezelése▪ árvízvédelem és rehabilitáció	<ul style="list-style-type: none">▪ csökkennek a megbetegedések▪ nő az aktív életmódot folytatók aránya▪ mentális egészségre gyakorolt pozitív hatás▪ közösségi kohézió erősítése▪ szociális aktivitás nő	<ul style="list-style-type: none">▪ munkalehetőség▪ fenntartható gazdaság megteremtése▪ energia költségek csökkentése▪ zöldfelületek fenntartási költségei csökkennek▪ turizmus fellendítése

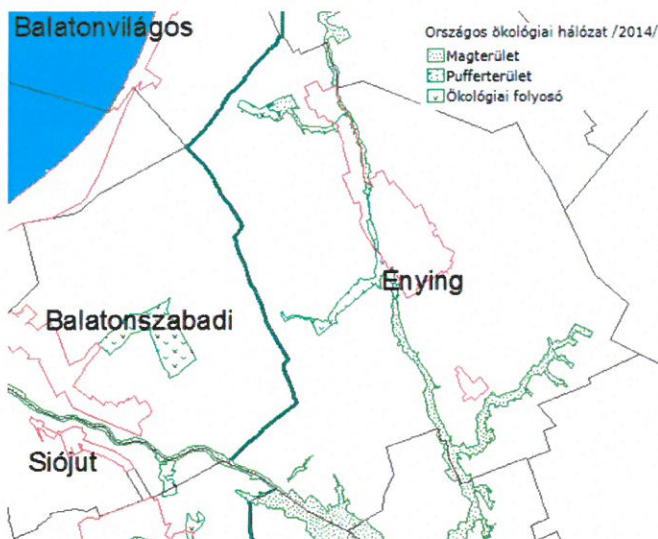
Ökológiai jellemzők értékelése

Védettség

Enying térségében **tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő övezet** az OTTrT 2013-as felülvizsgálata során lett kijelölve, ami déli területen található vízfolyásokat és a körülöttük lévő fás területeket érinti. Nemzeti védett vagy védelemre tervezett területek, értékek, emlékek nem érintik a várost.

A **Nemzeti Ökológiai Hálózat** a település vízfolyásai mentén húzódik és fontos kapcsolatot jelent a két jelentős természetvédelmi értékű terület, a Balaton–Dél-Mezőföld Tájképvédelmi Körzet és a Sárréti Tájképvédelmi Körzet között (Enying ITS Megalapozó tanulmány).

A Cinca-patak melletti védett terület **magterület** kategóriába tartozik, míg a pataktól távolabb eső, jellemzően erdőterületek **ökológiai folyosó** szerepet töltenek be. A településen **pufferterület** nem található.

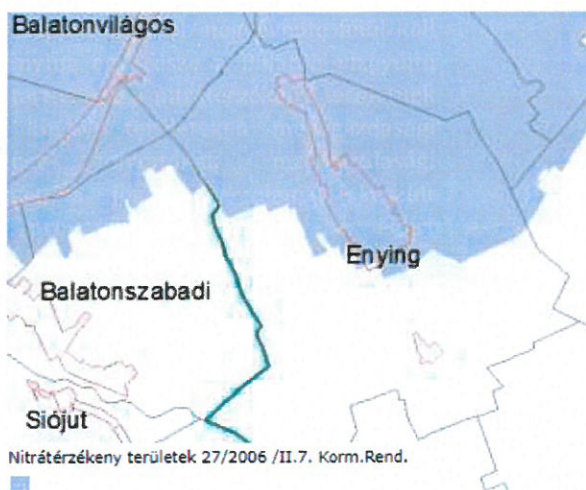
25. ÁBRA: NEMZETI ÖKOLÓGIAI HÁLÓZAT (FORRÁS: TEIR)

Batthyány-kastély parkja (műemléki

törzsszám:1697) műemléki környezetként jegyzett. A Petőfi park területe a fennállása óta jelentősen csökkent, a korábbi 40 hektáros park ma már csak 7,5 hektár. A park a Zöld Város program keretében megújult a történeti értékeknek és a lakossági igényeknek megfelelően.

Nitrátérzékeny területek (27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet)

A nitrátszennyezés szempontjából érzékeny területeket elsődlegesen a vizek nitrátszennyezéssel szembeni érzékenysége alapján jelölték ki, amelyeket a jogszabály alapján legalább négyévente felül kell vizsgálni. Enying egy része a Balaton vízgyűjtő területébe tartozik, így nitrátérzékeny területnek számít. A kijelölt területeken mezőgazdasági tevékenységet folytatónak mezőgazdasági tevékenységét a jogszabály alapján készült cselekvési programnak, valamint az előírt mezőgazdasági gyakorlatnak kötelező megfelelni.

védelemre tervezett területek, értékek, emlékek nem érintik a várost.

Enying térségében **tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő övezet** az OTTrT 2013-as felülvizsgálata során lett kijelölve, ami déli területen található vízfolyásokat és a körülöttük lévő fás területeket érinti. Nemzeti védett vagy

16. ÁBRA: NITRÁTÉRZÉKENY TERÜLETEK (FORRÁS: TEIR)

A zöld infrastruktúra hálózat vizsgálata

A település nagy kiterjedésű, közhasználatú zöldfelületi rendszerrel rendelkezik. Ezekre a területekre jellemző azonban, hogy rekreációs vagy közösségi funkciójuk alacsony, kevésbé kiépített.

A település legnagyobb és legismertebb közparkja a Batthyány-kastély körüli kert (Cifra-kert), amely a régi kastélykert maradványa. A park a városközpontban található. A település fejlődésével egyre több lakótelek épült köré, megközelíteni csak keskeny átjárókon keresztül lehetett. A Zöld Város program keretében azonban megújult és javult a park elérhetősége.

A Petőfi parkhoz közvetlenül kapcsolódik a Hősök tere, a Főtér, az Egészségház környezete és a katolikus templom kertje is. E zöldfelületektől kicsit távolabb fekvő Cinca park és a Vasútpark is igen értékes részét képezik a zöld infrastruktúrának. A Főtér és az Egészségház közelében található zöldfelületek, valamint a Cinca park szintén a Zöld Város Program keretében újultak meg. A Hősök tere azonban még fejlesztésre vár, jelenlegi állapotában használati értéke alacsony.

A balatonbozsoki településrészen lehatárolt közpark a település többi közparkjához hasonlóan alacsony használatú, funkciószegény. Alsótekeresen a Schrikker park utcák által közre zárt zöldfelületet a szabályozási terv közparkként jelöli. A zöldfelület közvetlenül kapcsolódik a mellette húzódó erdős-zöldfolyosóhoz, mely egészen Balatonbozsok településérszig terjed.

A felsorolt elemeken kívül közhasználatú zöldfelületnek számítanak az utak mentén található fasorok és zóldsávok is. Ezek közül a legfontosabb a 64-es út belterületi szakaszán, az út mindkét oldalán húzódó, széles zöldfelületi sáv. E sáv változatos növényállománnyal rendelkezik, helyenként hiányos fasorral. *(Enying ITS Megalapozó tanulmány)*

A város zöld infrastruktúra hálózatában fontos szerepet játszanak a magántulajdonban lévő kertek is. A település beépített területeinek nagy része kertvárosias, illetve falusias és kisvárosias lakóterületek.

Ellátottság értékelés

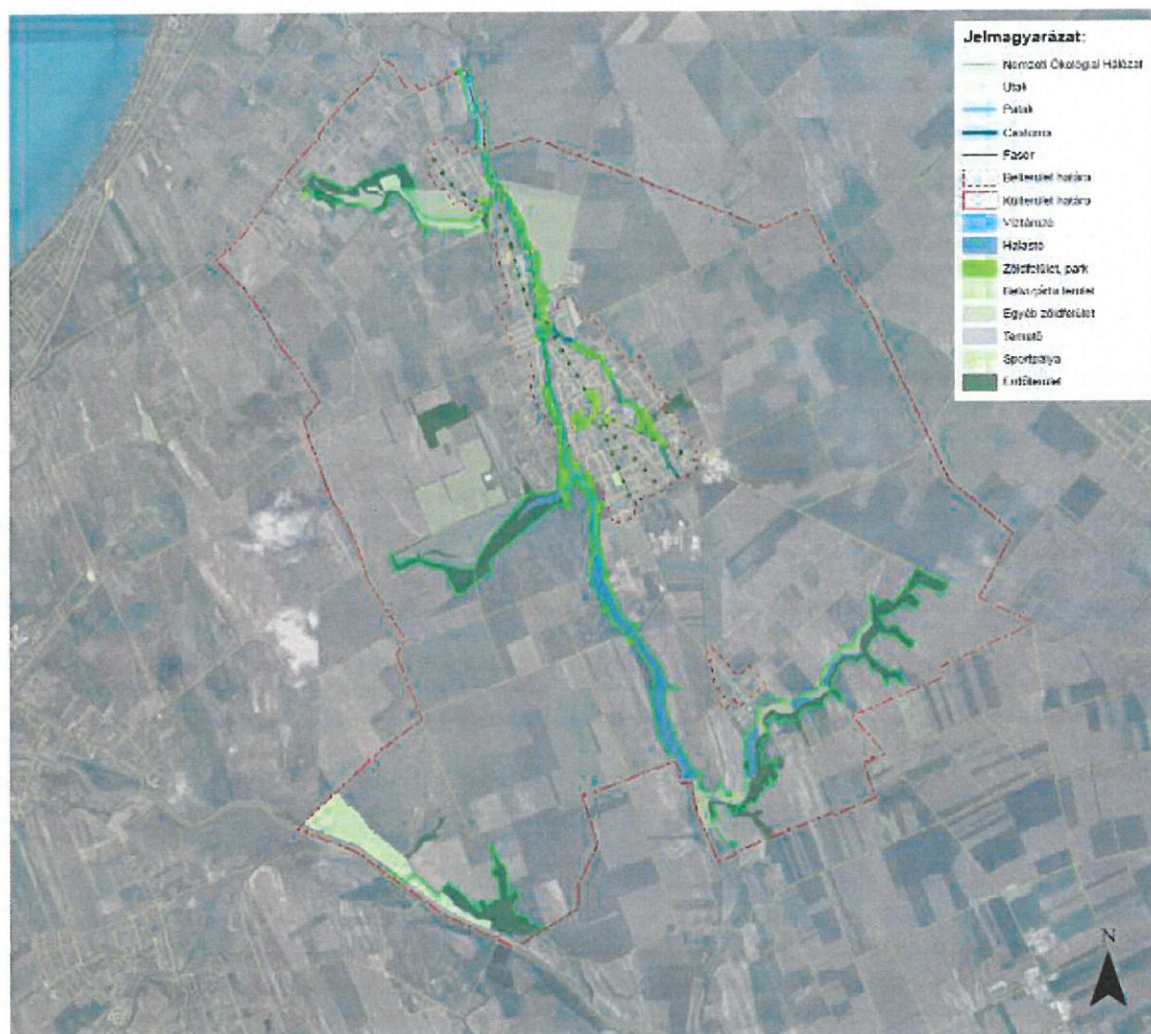
A település kiemelkedően magas zöldfelületi aránnyal rendelkezik. A közhasználatú zöldfelületek elsősorban a városközponti területeken, a Cinca-Csíkgát patak, az Enyingi-árok és a József -kúti árok mentén helyezkednek el. A lakóterületek jelentős része is zöldfelületnek tekinthető a magánkertek nagy kiterjedése miatt. A település zöldfelületi ellátottsága igen kedvezőnek mondható. *(Enying ITS Megalapozó tanulmány)*

Hálózat értékelése

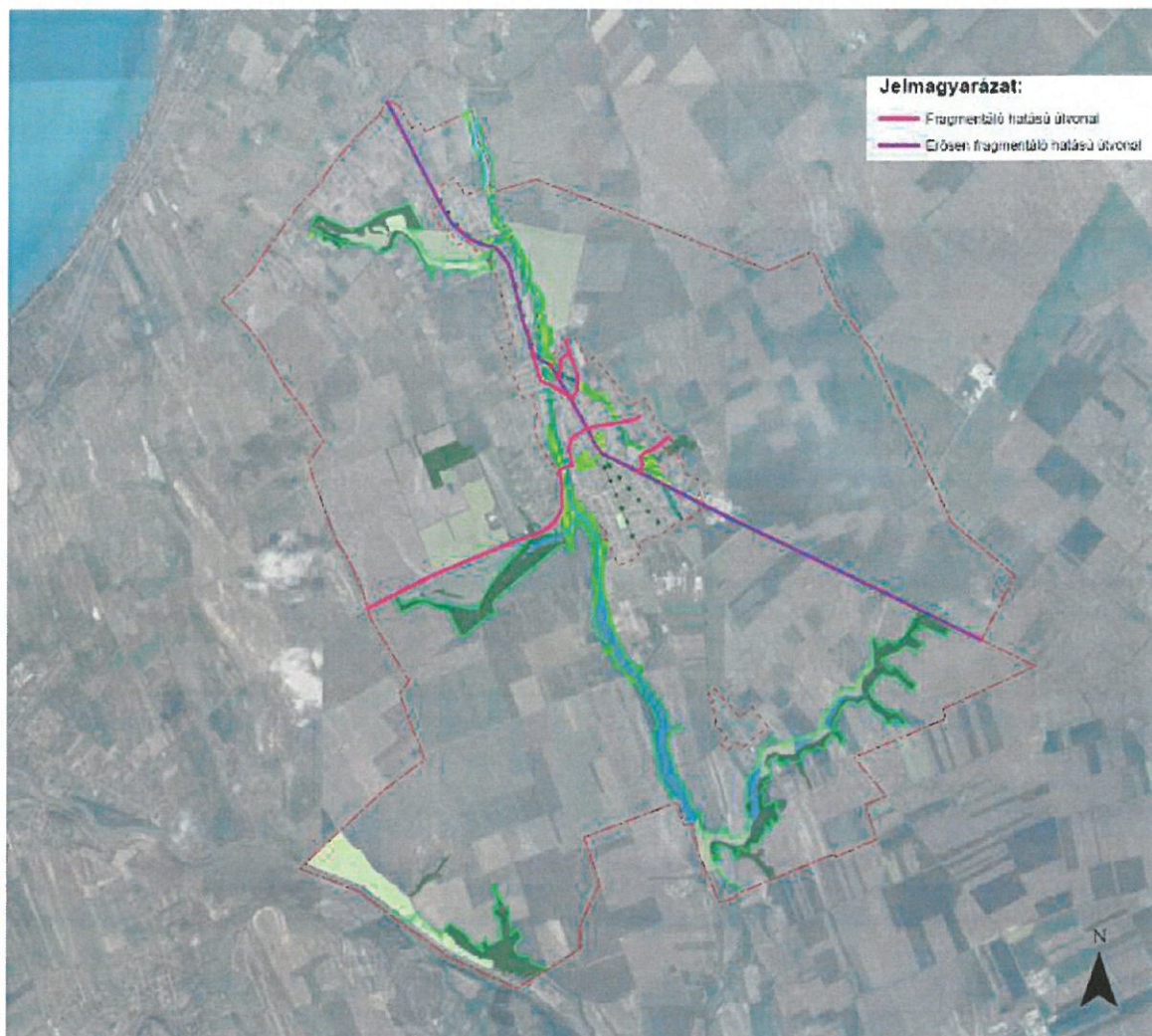
A település zöld infrastruktúrájának egyik legfontosabb tényezője a hálózatosság. A közutak és beépített területek fragmentáló (elválasztó) hatására a természetes populációk fennmaradási képességei csökkennek, hiszen az élőhelyek közötti átjárás ellehetetlenül. Az ökoszisztémák működéséhez térre van szükség. A hálózat kialakítása fontos városökológiai és környezetvédelmi; társadalmi és rekreációs, városszerkezeti és esztétikai, valamint gazdasági szempontból *(Almási B. 2007)*.

A zöld infrastruktúra megteremti a kapcsolatot a természetes területek között, hatására nő a biológiai sokféleség és javítja a tájak ökológiai értékét. A különböző feladatköröket ellátó zöld infrastruktúra elemek egymáshoz kapcsolódva erősítik és kiegészítik egymást. A foltszerű elemeket összekötő zóldsávok a település arculatára és az itt élők életére is pozitív hatással van, tehát nem csupán ökológiai jelentőséggel bír létrehozásuk. A lineáris zóldsávoknak is hierarchikus felépítésűnek kell lennie *(Körmendi K., 2015)*.

A település fejlődésével kiépült a vasútvonal, a nagy forgalmú 64-es sz. főút, valamint a beépítések is növekedtek. A fejlődés során egyes zöldfelületek feldarabolódtak, elszakadtak egymástól (pl.: Főtér, Cinca patak melletti zöldsáv). A fejlődés során az egyes foltszerűen megjelenő zöldfelületi elemek között (közparkok, közkertek) helyenként hiányzik a vonalas kapcsolat (pl.: fasorok). A hálózat megszakadása miatt csökken a terület biodiverzitása, romlik az ökológiai értékük.

27. ÁBRA: A ZÖLD INFRASTRUKTÚRA ELEMÉK HÁLÓZATA

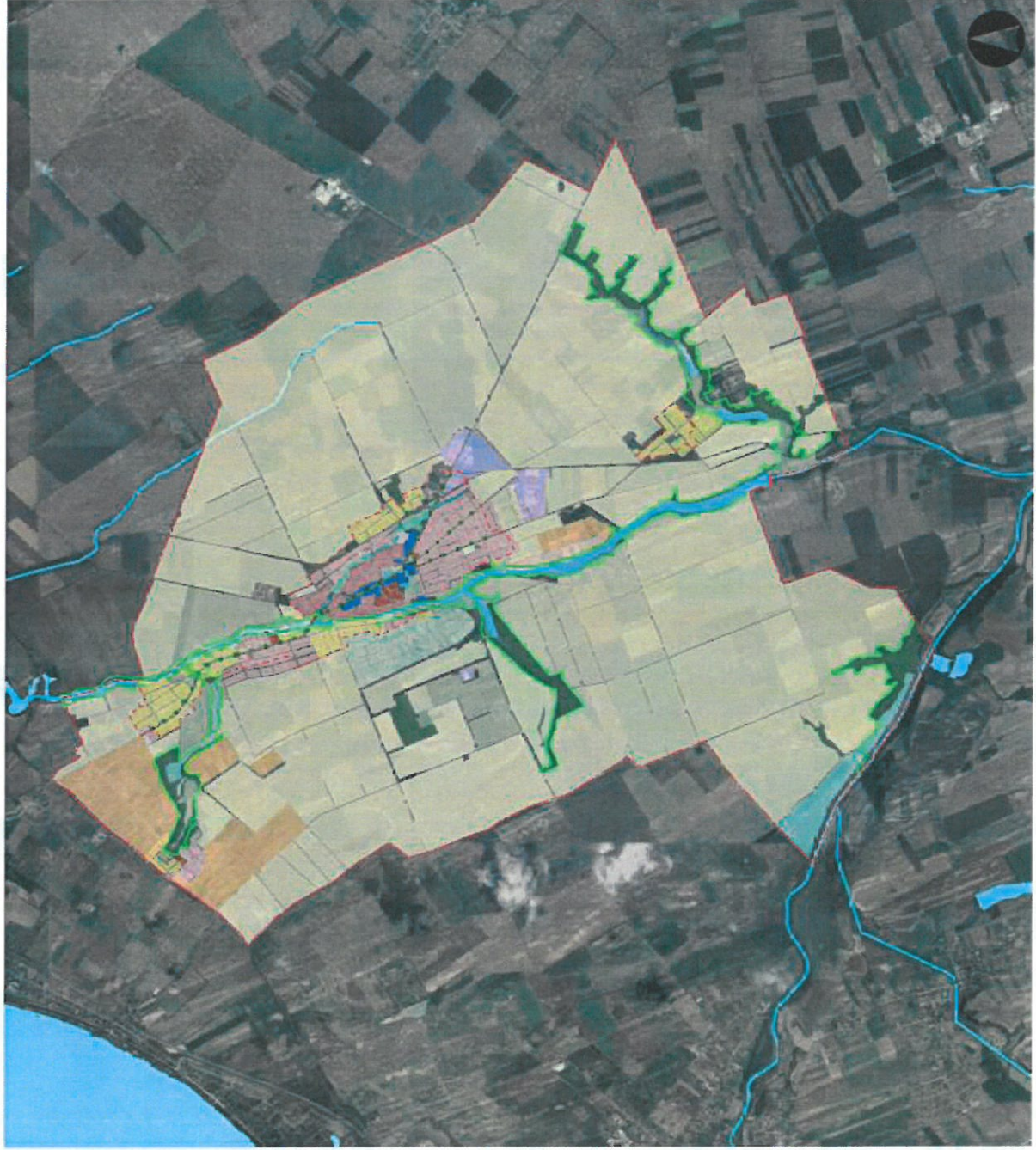

28. ÁBRA: JELENTŐS FRAGMENTÁCIÓS HATÁSSAL BÍRÓ ÚTVONALAK A TELEPÜLÉSEN

Enying település Területhasználatok vizsgálata

Jelmagyarázat:

- Nemzeti Ökológiai Hálózat
- Belterület határa
- Külterület határa
- Patak
- Csatorna
- Fasor
- Víztározó
- Halastó
- Zöldfelület, park
- Belvizjárta terület
- Egyéb zöldfelület
- Temető
- Sportpálya
- Erdőterület
- Kertgazdálkodási terület
- Szőlőművelési terület
- Mezőgazdasági terület
- Központi vegyes terület
- Településközponti terület
- Kisvárosias terület
- Kertvárosias terület
- Hévígyi házas, üdülőterület
- Kereskedelemi terület
- Falusias terület
- Ipar terület

Felületek jellemzői

Csapadékvíz hasznosítás

Enying csapadékelvezető hálózatának állapota leromlott, fejlesztésre szorul. A belterület jelentős részén a csapadékvíz-elvezetése az útfelületen történik. A felszíni vizek és csapadékvizek befogadói a területen lévő vízfolyások. A csapadékvíz helyben történő hasznosítása ökológiai és gazdasági szempontból is fontos. A Zöld Város program keretében új vízfelület létesül a Cinca patak középső szakaszán. A tó megépítése a patak felduzzasztásával jön létre, valamint a környező területek csapadékvizének befogadjaként is szolgál.

A kataszterben vizsgált elemek csapadékvíz hasznosításának részletes vizsgálata során megállapítható, hogy kivétel nélkül a víz helyben szikkad el. A csapadékvíz elvezetésére alkalmatlan terület nincs.

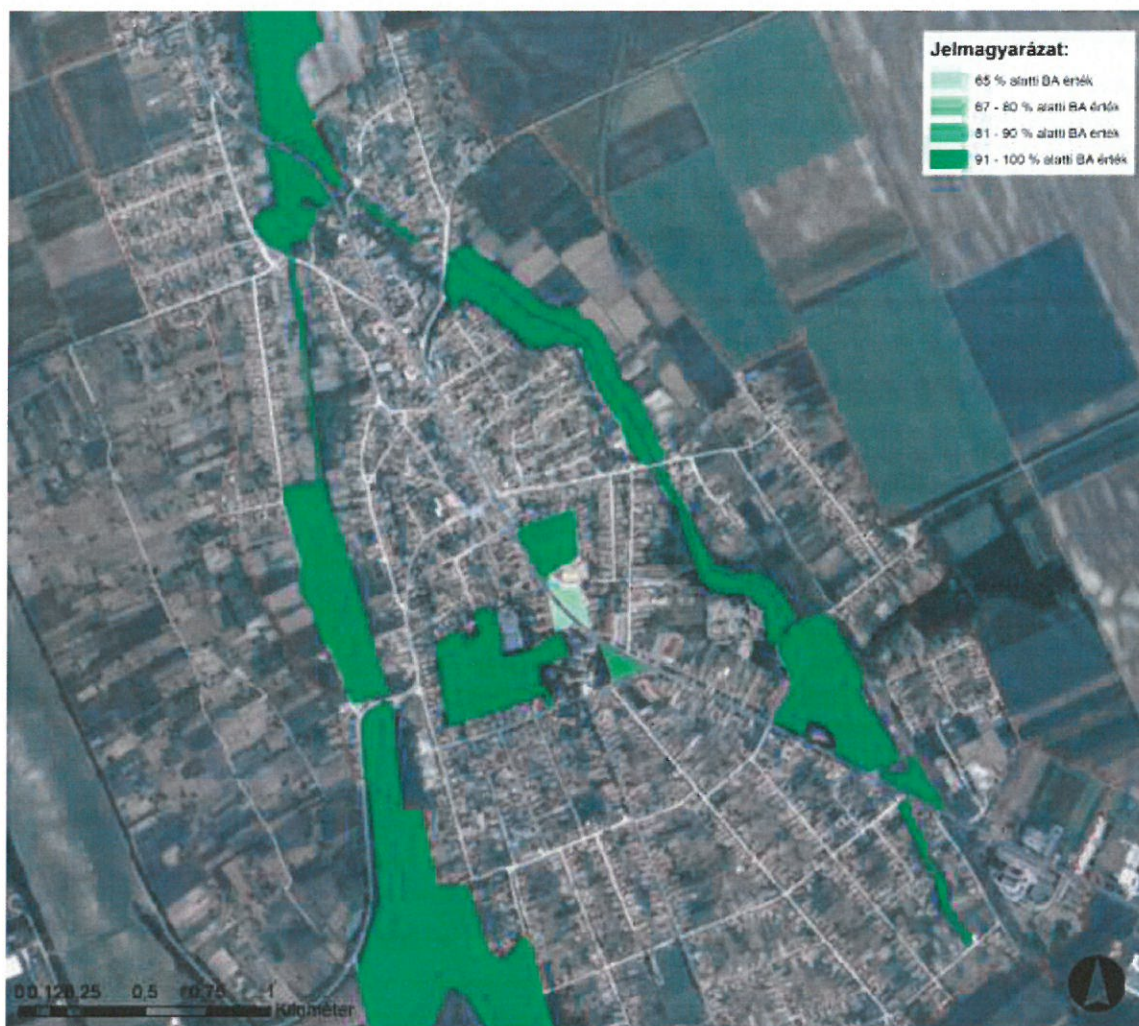
Zöldfelület és burkoltság értékelése

Az egyes zöld infrastruktúra elemeknél felmérésre kerültek a zöldfelületek, illetve a burkolt területek kiterjedése és arányuk a teljes területükhöz képest. Az elemzéshez felhasználtuk a város ingatlan-nyilvántartási alaptérképét is annak érdekében, hogy a város utcahálózatát és épületeit el tudjuk választani a zöldfelületektől. A számítások elvégzéséhez Google Earth programból letöltött (2018.03.06) műholdfelvételeket használtunk térinformatikai alkalmazásba betöltve. A kataszteri területek zöldfelületeinek és burkolt, beépített felületeinek rögzítése után leolvashatóak a becsült területi adatok.

A burkolt felület százalékos aránya esetében az általunk lehatárolt kataszteri elemek burkolattal fedett területeinek arányát vizsgáltuk meg. A biológiailag aktív felületek mérete a növényzettel fedett területek és a vízfelületek összegéből számítható.

A kataszterből leolvashatjuk, hogy a legtöbb felvett elem esetében a biológiailag aktív felületek vannak többségben és csak a település belső, városközponti részein lévő közparkoknál dominál helyenként a burkolt felület.

A köztereken kívül a magánkerteket is vizsgálni kell, hiszen ezek ökológiai állapota, hálózati helye nagyban befolyásolja települési szövetben a zöld infrastruktúrát. Ennek megfelelően vizsgálatra kerültek a kertes családi házakkal rendelkező falusias, kertvárosias, illetve kisvárosias településrészek. Mindhárom kategória esetében a telkek legnagyobb beépíthetősége max.30 %, a zöldfelületek minimális értéke 50%.

29. ÁBRA: BIOLÓGIAILAG AKTÍV FELÜLETEK ARÁNYA A FEJLESZTÉSI TERÜLETEKEN

30. ÁBRA: INAKTÍV FELÜLETEK ARÁNYA A FEJLESZTÉSI TERÜLETEKEN

Biológiai sokféleség

A biológiai sokféleség (biodiverzitás, fajgazdagság) azt fejezi ki, mennyire gazdag természeti környezetünk, melyet számtalan különböző állat- és növényfaj alkot, és amely ezen túlmenően a fajok élőhelyeit és génállományát is magában foglalja. A biológiai sokféleség számtalan emberi tevékenységhez nélkülözhetetlen (Európai Bizottság honlapja¹). A városban található változatos faunával és flórával rendelkező területek hozzájárulnak, a város fenntarthatóságához.

A kataszteri elemek biológiai sokféleségének vizsgálatakor a területen élő növényfajok fajgazdagságát, valamint az özőnfajok jelenlétét vettük figyelembe.

A MÉTA adatbázis szerint Enyingen 12 féle élőhelytípus található. Általánosan elmondható, hogy a belterület városias részein, valamint a nagytáblás mezőgazdasági területeken alacsonyabb fajszámú élőhelyek alakultak ki, míg a vízpartok környezete és az erdős területek fajgazdagabb élőhelyek.

A település területén a legjellemzőbb élőhelyek a nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások, amelyek a halastavak és a vízfolyások környezetében találhatók. Gyakori élőhely az állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár, valamint a tájidegen fajokkal elegyes jellegű erdők és ültetvények.

Az özőnfajok arányának megállapításánál a terepi bejáráskor végzett felméréseinkre, valamint a MÉTA (Magyarország Élőhelyeinek Térképi Adatbázis) adatbázisban meghatározott élőhelyleírásokra támaszkodtunk. Az özőnfajok (invazív fajok) olyan idegenhonos fajok, melyek egy új területre kerülve gyorsan terjednek, nagy területeket hódítanak meg, kiszorítva az őshonos fajokat és közösségeket, ezáltal gazdasági, természetvédelmi vagy ember-egészségügyi károkat okoznak². A város központi részein lévő elhanyagolt állapotú zöldfelületeken, valamint a patak és a csatorna környezetében fordulnak elő nagyobb arányban.

Zöldfelületek állapota, minősége

Enying kedvező zöldfelületi tulajdonságokkal bír, ami klimatikus és kondicionáló szempontból előnyös. Nagy mennyiségű szabadon megközelíthető zöldfelülettel rendelkezik, azonban jellemző, hogy ezek rekreációs vagy közösségi funkciók betöltésére jelenlegi formájukban nem alkalmasak.

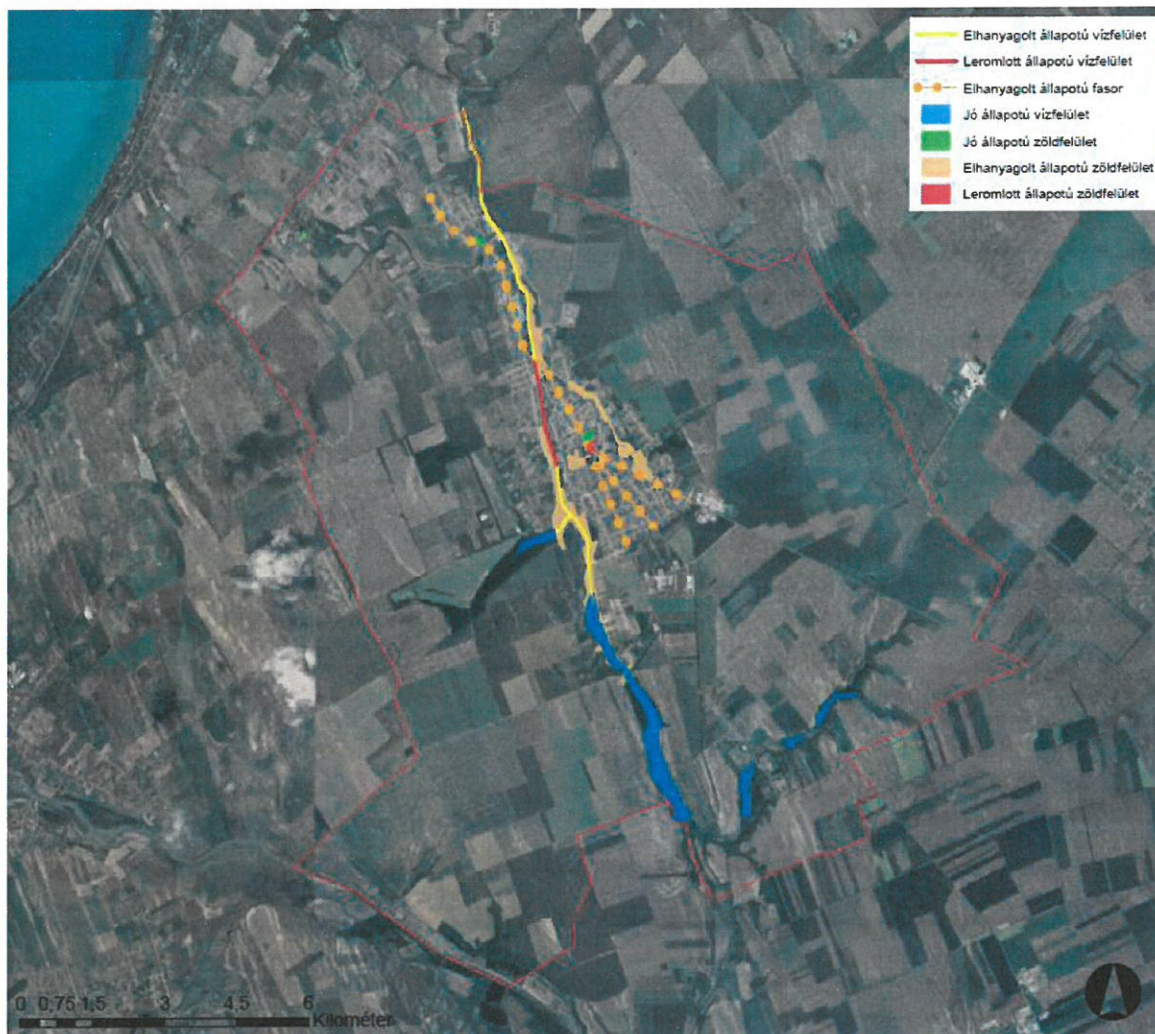
Az egyes zöldinfrastruktúra elemek esetében vizsgálatra került a területek hálózati helye és állapota. A kataszteri elemek egytől egyig fontos részei a zöldfelületek alkotta hálózatnak, azonban hiányoznak a megfelelő kapcsolatok az egyes „magterületi” funkciókat betöltő zöldfelületek között. Az egymástól távolabb eső zöldfelületi elemeket ökológiai folyosóként a fasorok és a széles, előkertekkel szegélyezett utcák köthetnék össze. Jelentős fragmentációt (elválasztó hatást) jelentenek a vonalas infrastruktúra elmei (vasútvonal, 64. sz. főút), valamint a mezővédő erdősáv nélküli nagytáblás mezőgazdasági területek.

A felmérés időpontjában (2018.03.07.) a legjobb állapotban lévő területek a halastavak és a templompark voltak. A településen igen kevés fasor található. A kataszterben négy utcafasor került rögzítésre, melyek állapota elhanyagolt. A közparkok közül a Petőfi park, Hősök tere fenntartása elhanyagolt, míg a Főtér és az Egészségház parkja leromlott állapotú. A patak és a csatorna, valamint a vízfolyások melletti zóldsáv elhanyagolt állapotú, mely elsősorban az invazív növények terjedésének következménye. A patak közép- és felső szakaszának (Cinca park) állapota igencsak leromlott.

A zöldfelületi elemek eloszlása a fragmentáltság ellenére viszonylag kedvező: a városközpontban több közpark is található, valamint a településen keresztúlvezető Cinca-patak mentén is kedvező adottságú területek húzódnak. A belterületen lévő családi házak és az intézmények kertjei is a zöldfelületi rendszert bővítik.

¹ http://ec.europa.eu/environment/basics/natural-capital/biodiversity/index_hu.htm

² <https://stipa12.wordpress.com/invaziv-es-oshonos-novenyek/>

31. ÁBRA: A ZÖLD INFRASTRUKTÚRA ELEMÉK ÁLLAPOTA

Szegélyhatás

A szegélyhatás az élőhelyek fragmentálódásának következménye. A zöldfelületek és az őket körülvevő, ember által alkotott határok (pl.: utak, épületek stb.) találkozásánál keletkezik a jelenség. Az eltérő területhasználatok érintkezésénél keletkező zavaró hatások ökológiai szempontból sérülékenyebbé teszik az adott területet.

A zöldfelületek 40 m-es pufferzónája került vizsgálatra, majd a puffer és magterület arányát is összemértük. Az eredményeket elsősorban a zöldfelületek geometriai formája és kiterjedése befolyásolta. A nagyobb zöldfelületek – melyek geometriailag nem elnyújtottak, hanem közelítenek a kör alakjához – nagyobb olyan területrészekkel rendelkeznek, melyeket egyáltalán nem befolyásol az ember által épített infrastruktúra szegélyéből eredő hatások.³

A kataszteri elemeket megvizsgálva a legtöbb helyen található olyan terület, amely szegélyhatástól mentes, jellemzően a területek belsejében, amelyek zavaró hatásoktól mentesek és az egyes fajok élőhelyei sokkal biztonságosabbak.

A kisebb kiterjedésű közparkok - Főtér, Hősök tere, Egészség ház parkja, templomkert - vannak a leginkább kitéve a szegélyhatás negatív következményeinek. A parkok fejlesztésénél mindenképpen arra kell törekedni, hogy ezeket a hatásokat mérsékeljük, például a fasorok telepítésével. A legnagyobb szegélyhatástól mentes területek a Cinca-patak mentén húzódnak, éppen ezért ökológiai értékük jóval magasabb és itt találhatóak a legértékesebb élőhelyek.

32. ÁBRA: SZEGÉLYHATÁSSAL ÉRINTETT TERÜLETEK A FEJLESZTÉSI TERÜLETEKEN

ZIE_ID	Elnevezés	Alapterület	Szegélyhatás által érintett	Érintetlen terület	Szegélyhatással érintett terület aránya az alapterülethez képest
Z_B_PK_01	Katélypark	58244	40725	17519	70%
Z_B_PK_02	Főtér	9008	9008	0	100%
Z_B_PK_03	Templompark	19015	15923	3092	84%
Z_B_PK_04	Hősök tere	5572	5572	0	100%
Z_B_PK_05	Cinca felső mocsár	282727	230561	52166	82%
Z_B_PK_06	Cinca park	109676	109676	0	100%
Z_B_PK_07	Cinca alsó mocsár	423988	127450	296538	30%
Z_B_PK_08	Csatorna terület felső	101457	101457	0	100%
Z_B_PK_09	Csatorna terület alsó	7894	7894	0	100%
Z_B_PK_10	Vasútpark	80287	68455	11832	85%
Z_B_PK_11	Balatonbozsok közpark	10030	10030	0	100%
Z_B_PK_12	Alsótekeres közpark	5707	5707	0	100%
Z_B_T_01	Enying Temető 1	25864	15524	10340	60%

7. TÁBLÁZAT: SZEGÉLYHATÁSSAL ÉRINTETT TERÜLETEK JELLEMZÉSE

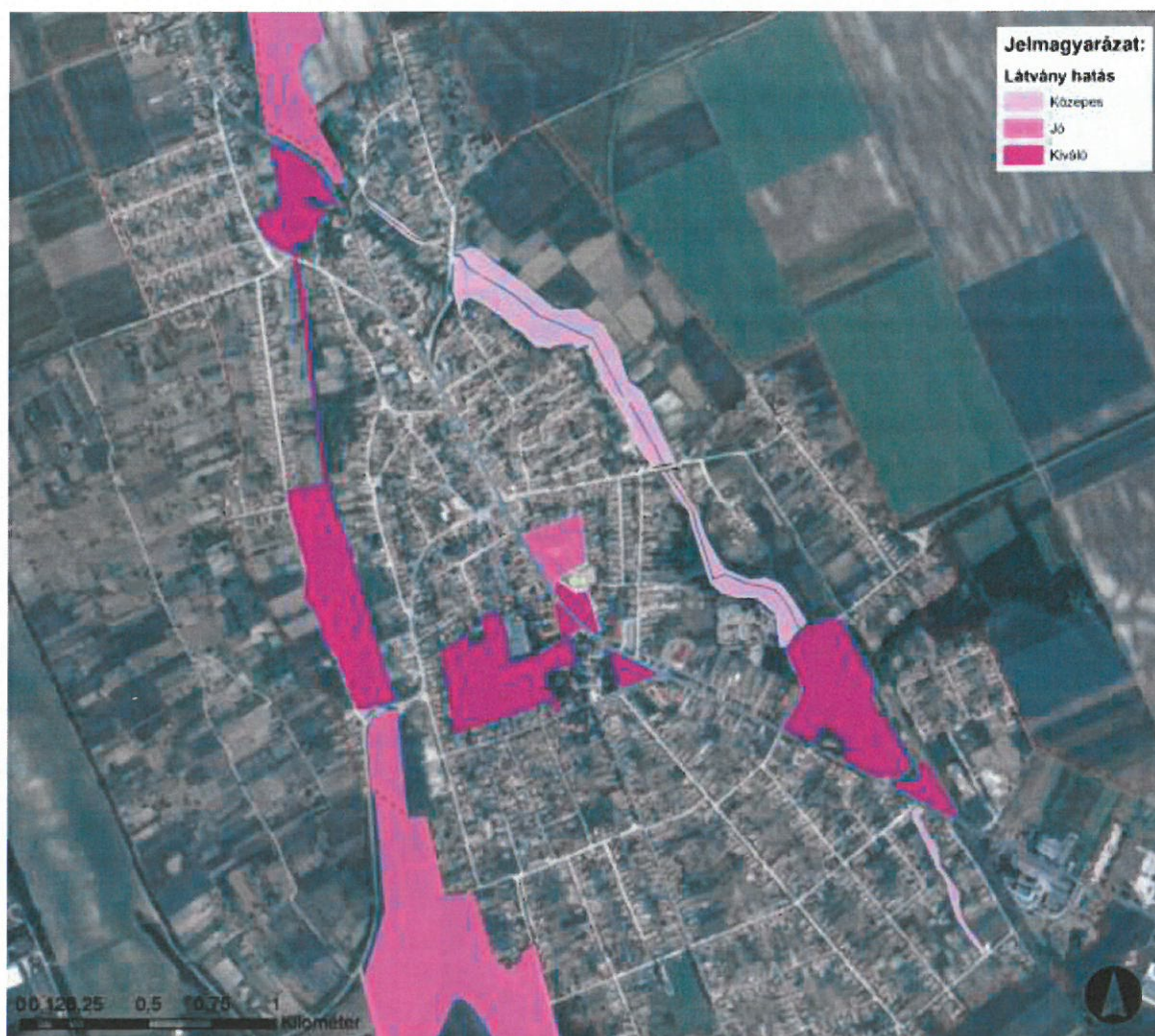
³ Keszthely ZIFFA

http://hetfa.hu/wp-content/uploads/2017/11/KESZTHELY_ZIFFA_lead%C3%A1s_0420_P%C3%93TL_0517.pdf

33. ÁBRA: SZEGÉLYHATÁSSAL ÉRINTETT TERÜLETEK

A ZIFFA útmutató alapján a szegélyhatás esetében vizsgálatra kerültek az egyes zöldfelületek hatásai a környező területekre nézve. Az egyes zöld infrastruktúra elemek esetében 1-5-ig értékeltük a kondicionáló/kiegyenlítő hatást és a vizuális/látvány hatást.

34. ÁBRA: A ZÖLDFELÜLETEK LÁTVÁNY HATÁSA

35. ÁBRA: A ZÖLDFELÜLETEK KIEGYENLÍTŐ HATÁSA

Ökoszisztéma szolgáltatások elemzése

Az ökoszisztéma szolgáltatások meghatározására számos definíció létezik. A magyarázatok abban megegyeznek, hogy a fogalmat a természeti és a társadalmi rendszer metszéspontjában helyezik el, abban viszont eltérnek, hogy az ökológiai vagy a társadalmi folyamatokra helyezik-e a hangsúlyt.⁴ A zöld infrastruktúra fejlesztésével, megőrzésével biztosítható az ökoszisztéma elemeinek hatékony működése, amely az élőlények számára elengedhetetlen.

„Az ökoszisztéma szolgáltatások mindazon javak és hasznok, amelyeket az ember és a közösség az ökoszisztémából (a környezeti rendszerből) nyer.” (ZIFFA útmutató)

Az ökoszisztéma szolgáltatások osztályozásához egyrészt a dokumentum alapját képező módszertan javaslatait, valamint a CICES (*The Common International Classification of Ecosystem Services* - Az ökoszisztéma-szolgáltatások közös nemzetközi osztályozása) rendszert használtuk, melyet az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) készített.

Az ökoszisztéma szolgáltatások csoportosítását és vizsgálati szempontjait foglalja össze a következő táblázat:

ELLÁTÓ SZOLGÁLTATÁSOK	ÉLELMISZER	Biomassza
		Víz
	NYERSANYAG	Biomassza
		Víz
SZABÁLYOZÓ ÉS FENNTARTÓ SZOLGÁLTATÁSOK	ENERGIA	Biomassza
		Mechanikai
	HULLADÉK ANYAGOK KEZELÉSE, ÁRTALMATLANÍTÁSA	Élőlények által
		Ökoszisztéma által
	ÁRAMLÁS-SZABÁLYOZÁS	Szilárd anyagok
		Vizek
		Gáz és légnemű anyagok
	FIZIKAI/KÉMIAI/BIOLÓGIAI ADOTTSÁGOK FENNTARTÁSA	Életciklus, élőhely és genetikai állomány megőrzése
		Kártevők és betegségek elleni védekezés
		Talajképződés és talajszerkezet
		Vizek állapota
		Légköri összetétel és klímaszabályozás
KULTURÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK	FIZIKAI ÉS SZELLEMI INTERAKCIÓ ÉLŐLÉNYEKSEL, ÖKOSZISZTÉMÁKKAL ÉS TÁJKÉPPSEL	Fizikai és kísérleti
		Intellektuális vagy reprezentációs
	SPIRITUÁLIS ÉS SZIMBOLIKUS INTERAKCIÓ ÉLŐLÉNYEKSEL, ÖKOSZISZTÉMÁKKAL ÉS TÁJKÉPPSEL	Spirituális vagy szimbolikus
		Egyéb kulturális

⁴Kovács Eszter et al.: Ökoszisztéma szolgáltatások a tudományterületek és a szakpolitikák metszéspontjaiban, Természetvédelmi Közlemények 17, pp. 1-11, 2011

http://www.mbt-biologia.hu/gen/pro/mod/let/let_fajl_megnyitas.php?i_faj_azo=750

Ellátó szolgáltatások

Az ellátó (vagy termelő) szolgáltatásoknak⁵ nevezzük az ember számára közvetlenül felhasználható anyagi jellegű javakat, mint a víz, az élelmiszer, a gyógyszeralapanyagok, a takarmány, a faanyag és egyéb nyersanyagok.

Élelmiszer

A település talajtani adottságai a szántóföldi növénytermesztés szempontjából kiemelkedően jók. A termőföldet elsősorban szántóként hasznosítják, a település teljes területének 80%-a szántó művelési ágba tartozik (ld. táblázat). A szántóföldekre jellemző a nagytáblás, intenzív gazdálkodás. (Enying ITS Megalapozó tanulmány)

A szántóföldeken ültetett növények fajgazdagsága szegényes, az országosan is nagy területen termesztett növények dominanciája a jellemző (pl: őszi búza, szemes kukorica), azonban a termésátlagok nagyon magasak. A szántóterületek mellett a kertgazdaságok is találhatóak a településen: kisebb gyümölcsös foltok és zártkerti, kistáblás szőlőültetvények.

Állattenyésztéssel viszonylag kevesen foglalkoznak, a település állatállománya alacsony. Állategységben számítva a sertésállomány volt a legjelentősebb, az összes állatállomány 30%-át adta.

A következő táblázat az Enyingen található művelési ágak megoszlását foglalja össze:

Művelési ág	Földrészek száma	Alrészek száma	Művelési ág területe (m ²)	Művelési ág aránya (%)
erdő	140	158	3430093	4,14
gyep (legelő)	104	136	2116229	2,56
gyep (rét)	19	22	167654	0,20
gyümölcsös	47	51	292592	0,35
halastó	6	8	748413	0,90
kert	231	235	246342	0,30
kivett	3832	3863	8887607	10,74
nádas	28	34	339260	0,41
szántó	2365	3359	66226016	80,00
szőlő	263	267	326109	0,39

8. TÁBLÁZAT: MŰVELÉSI ÁGAK MEGOSZLÁSA ENYINGEN (FORRÁS: ENYING ITS)

Ökoszisztéma szolgáltatások a területen:

- Mezőgazdasági területek, kertgazdaságok, szőlőföldek: helyben termesztett növények
- Halastavakban helyben tenyésztett halak

Nyersanyag

A nyersanyag kategórián belül vizsgálatra kerültek a területen fellelhető biomasszát, illetve vizet szolgáltató zöld infrastruktúra elemek.

A biomassza az egyik legfontosabb megújuló energia világszerte, amely a mezőgazdaságból (növényi, állati eredetű anyagok), erdőgazdálkodásból valamint az ehhez kapcsolódó egyéb iparágakból származó biológiai eredetű termékek, egyéb ipari és települési hulladékok, maradványok hasznosítható része.⁶ A biomassza elsődleges forrása a növények asszimilációs tevékenysége.

A termelési-felhasználási láncban elfoglalt helyük alapján a biomassza lehet elsődleges, másodlagos és harmadlagos. Az elsődleges biomassza a természetes vegetáció, szántóföldi növények, erdő, rét, legelő, kertészeti növények, vízben élő növények. A másodlagos biomassza az állatvilág, gazdasági haszonállatok összessége, továbbá az állattenyésztés fő termékei, melléktermékei, hulladékai. A harmadlagos biomassza

⁵ <http://www.matud.iif.hu/2011/07/03.htm>

⁶ http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0085_biomassza_anyagismeret/ch03.html

a biológiai eredetű anyagokat felhasználó iparok termékei, melléktermékei, hulladékai, emberi települések szerves eredetű szerves hulladékai.⁷

A kataszteri elemek esetében *nyersanyag-biomassza* keletkezik a zöldfelületeken, mely a jelenlévő vegetációból, szerves hulladékból származik. A parkok fenntartása során keletkezett szerves hulladék a helyszínen hasznosul, táplálja a talajt. A *vízfolyások és tavak* által nyújtott ökoszisztéma szolgáltatások is hasznosulnak, hiszen hozzájárulnak a területek öntözéséhez, az állattenyésztéshez, valamint háztartási használatra is egyaránt.

Ökoszisztéma szolgáltatások a területen:

- mezőgazdasági növények és szármaradványai (pl: mint kukorica, illetve búzaszalma),
- rostok, fa, faanyag: farönk, fatönk, virágok, lehullott levelek, ágak, szerves hulladékok
- Felszíni vízfolyások, tavak

Felhalmozott felszíni víz a folyókból, tavakból és más nyitott víztestekből háztartási használatra (mosás, tisztítás és egyéb nem ivóvíz), öntözés, állattenyésztés, ipari felhasználás (fogyasztás és hűtés) stb.

Energia

A biomassza nem csak nyersanyagként, hanem mint energiaforrás is hasznosítható. Az energetikai hasznosítás közül jelentős hasznosítási mód az eltüzelés, brikettálás, gázosítás, valamint a biogáz-előállítás. A kataszteri elemek esetében kizárólag a vegetációból előállított energiával lehet gazdálkodni, mechanikai úton nem nyerhető belőlük energia. A biomassza, mint energiaforrás kétféleképpen hasznosítható (*Monoki Á.*):

- közvetlenül:
 - tüzeléssel, előkészítés nélkül vagy előkészítés után
- közvetve:
 - kémiai átalakítás után (cseppfolyósítás, elgázosítás folyékony üzemanyagként vagy éghető gázként)

Ökoszisztéma szolgáltatások a területen:

- A kataszteri elemek esetében közvetlenül, tüzeléssel hasznosul a biomassza.

Szabályzó és fenntartó szolgáltatások

A Szabályzó és fenntartó szolgáltatások magukba foglalnak minden olyan módot, amellyel az ökoszisztémák szabályozzák vagy módosítják a biotikus és abiotikus környezeti tényezőket. Ezek közvetlenül nem fogyaszthatók vagy felhasználható javak, például: bio-remediáció, árvízvédelem, erózióvédelem, beporzás, kártevők és betegségek elleni védekezés; talajképződés és talajszerkezet; klímaszabályozás (*ZIFFA útmutató*).

A fasorok jótékony hatással vannak a környező területekre, egyrészt tisztítják a levegőt és csökkentik a zajhatásokat, másrészt a közutak mentén vizuális folyosóként is szolgálnak. Enyingen négy fasort mértünk fel, melyek ezeknek a feltételeknek megfelelnek: a 64. sz. főút balatonbozsoki és enyingi szakasza, az István Király út menti és a Vas Gereben utcai fasorok.

Az **áramlás-szabályozás** érdekében a kataszteri elemek a következő szolgáltatásokat biztosítják:

- az eróziós hatások szabályozása, talaj stabilizációja (erózióvédelem)
- árvízvédelem, víz körforgásának és áramlásának fenntartása
- átszellőzés és párolgás

A helyesen megválasztott művelési ágak, a rendszeresen és megfelelően karban tartott zöldfelületek csökkentik az eróziós folyamatokat, óvják a talajszerkezetet. A vízfolyások és az állóvizek biztosítják a víz körforgását, illetve áramlását, a part menti növényzet pedig az árvízelleni védekezésben játszik nagy

⁷Monoki Ákos: Biomassza energia

<http://www.nyf.hu/others/html/kornyezettud/megujulo/Biomassza/Biomassza.html>

szerepet. A természetes vegetáció, a fasorok, valamint a vizek együttesen szolgáltatják a település átszellőzését és a párolgást.

A fenntartó szolgáltatások a területen:

- beporzás, magok terjesztése (méhek, rovarok, madarak által)
- populációk, élőhelyek fenntartása
- talajképződés

A fenntartó ökológiai szolgáltatások közé sorolható a beporzás és a magok terjesztése, szétszórása. A kataszteri elemek között a belterületben lévő nagyobb kiterjedésű zöldfelületeknél (közparkok, közterületek, főtér, temető) és a fasorok esetében figyelhető meg, valamint a mezőgazdasági és kertgazdasági és szőlőterületeknél. A zöldfelületek, zöldsávok valamint a vízfolyások egymásba kapcsolódásával létre jön az ökológiai kapcsolat az elemek között, ami az élőhelyek és populációk életben maradásához, fenntartásához elengedhetetlen.

A fenntartó szolgáltatások része a talajképződés. A talajképződést befolyásoló öt meghatározó tényező: az éghajlat, az alapkőzet, az élővilág, a domborzat és az idő. A biológiai folyamatok rendkívül fontos tényezők a talajok keletkezésben és fejlődésében. A növények gyökerei megnyitják az utat az üledékekben a víz, a levegő és az állatok számára, valamint gyökérsavakat termelnek. A talajlakó élőlények megbolygatják a talajt, a földigiliszták megemésztik a talajszemcséket, a férgek pedig lebontják a kemény növényi anyagokat.

Az területen működő ökoszisztéma szolgáltatások felelősek a patakok kémiai állapotáért. Enying települést két vízfolyás vízteste érinti: a Cinca-Csíkgát patak áthalad a településen a Sió-csatorna a déli közigazgatási határt alkotja. A településen található mesterségesen duzzasztott halastavak egyike sem éri el a víztestbe soroláshoz szükséges méretet. Az érintett felszíni vizek (Cinca-Csíkgát-patak, Sió-csatorna) minősítésére kevés adat áll rendelkezésre, a Sió-csatorna ökológiai minősítése mérsékelt. A felszíni vízfolyások fizikai és kémiai állapotát szemlélteti a következő táblázat:

Vízfolyás neve	Fizikai kémiai elemek							Víztest ökológiai állapota	
	szervesanyagok	tápanyagok	sótartalom	savasság	Fizikai-kémiai elemek szerinti állapot	Fizikai-kémiai minősítés megbízhatósága	Hidromorfológiai elemek szerinti állapot	Ökológiai minősítés	Ökológiai minősítés megbízhatósága
Cinca-Csíkgát-patak	jó	gyenge	mérsékelt	kiváló	gyenge	közepes	mérsékelt	kevés adat	alacsony
Sió-csatorna	mérsékelt	jó	mérsékelt	mérsékelt	kiváló	mérsékelt	alacsony	mérsékelt	alacsony

9. TÁBLÁZAT: ENYINGI VÍZFOLYÁSOK FIZIKAI-KÉMIAI ÁLLAPOTA (FORRÁS: ENYING ITS)

A kataszteri elemek éghajlatra való hatása is vizsgálatra került. A zöld infrastruktúra elemeinek nagy része a helyi klímára van hatással, a mikro-klimatikus viszonyokat javítják (árnyékolás, hőmérséklet kiegyenlítés, páratartalom, szél). A Cinca patak azonban nagyobb léptékben is javítja a klimatikus hatásokat, csökkenti az üvegházhatású gázok okozta károkat.

Kulturális szolgáltatások

A kulturális szolgáltatások olyan immateriális (nem anyagi) javak, amelyeknek szimbolikus, kulturális vagy intellektuális szempontból jelentőségük van, például: hagyomány, örökség, esztétikum, kikapcsolódás, rekreációs lehetőségek; oktatási-kutatási tevékenységek. *(ZIFFA útmutató)*

A kulturális szolgáltatások által fizikai és szellemi kölcsönhatás vagy spirituális és szimbolikus kölcsönhatás jöhet létre az élőlények és ökoszisztémák között.

A zöld infrastruktúra elemei esetében a fizikai és szellemi interakciók jellemzőek. Előfordulhat, hogy egy elem több kölcsönhatásban is részt vesz, ilyenkor a legjellemzőbb adottság került feljegyzésre. Az elemeknél fizikai és tapasztalati kölcsönhatást hozhat létre a madármegfigyelés, sétálás, túrázás, csónakázás, horgászat stb. A mezőgazdasági területeken, a kertgazdaságokban, szőlőterületeken és a megújult Főtéren lévő búzatáblán lehetőség nyílik a növénytermesztés folyamataival való megismerkedésre. Szellemi interakciót jelenthetnek az örökségi, kulturális helyszínek (Petőfi park, Főtér, Templompark, stb). Esztétikai jelentőségű értékkel bír a Hősök tere és az Egészségház parkja, valamint a fasorok. A halastavakon pedig lehetőség nyílik a rekreációra, pihenésre.

Társadalmi jellemzők

A fejezet elején bemutatásra kerültek a zöld infrastruktúra által szolgáltatott társadalmi előnyök, ehhez kapcsolódóan e fejezetben pedig az egyes elemek hatásai kerültek vizsgálatra. A jellemzőket a kataszterben fejlesztési területként nyilván tartott elemekhez társítottuk. A Zsúfoltság, Biztonság és Elégedettség mutatók esetében a kataszterben a TOP Zöld Város pályázathoz készült igényfelmérő lakossági kérdőívek feldolgozott eredményei alapján adtunk értékeket 1 és 5 között. A számozásból kiderül, hogy az egyes zöldfelületek mekkora és milyen minőségű beavatkozást igényelnek. A kérdőív a Zöld Város program fejlesztéseit megelőzően készült, így az akkori állapotra vonatkozik.

Zsúfoltság

Minél zsúfoltabb egy terület, annál inkább elterjed az agresszív megnyilvánulás a lakosság körében és egyre kevesebb a szociális kapcsolatok számra. A zöldfelületek zsúfoltsága a kiterjedésük nagyságától, valamint az egy időben tartózkodó látogatók számától függ. A kataszterben rögzített értékeket a kérdőív alapján rögzítettük.

A felmért zöld infrastruktúra elemek közül a Főtér bizonyult a legzsúfoltabbnak, majd a Petőfi park és az Egészségház parkja követi a listában. A táblázatból látszik, hogy a városközponti területeken lévő zöldfelületek a legzsúfoltabbak.

Biztonság

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint Enying településen 137 regisztrált bűncselekményt követtek el 2015-ben, ami az országos átlag 0,05 %-a (280.113 db), a megyei érték 1,3 %-a. A regisztrált bűnelkövetők száma 68 fő volt (KSH, 2015).

A legbiztonságosabb zöldfelületek a városközponti részen találhatóak (pl.: Petőfi park, Főtér, Egészségház parkja, Cinca park), illetve az alsótekeresi és balatonbozsoki településrészen. A parkok többsége a Zöld Város program keretében újult meg, ahol tervezési szempont volt a biztonságérzet növelése is. A legkevesebb pontszámot kapó zöldfelületek a frekvenciált részekről távolabb, a csatorna mentén helyezkednek el.

Z E B

2. ÁBRA: LAKOSSÁGI VÉLEMÉNYEK ALAPJÁN A ZÖLDFELÜLETEK BIZTONSÁGA

I E - I D	I n e v e z é s	i z t o n s á g (1 - 5)
Z - B - P K - 0 1	K a t é l y p a r k	4
Z - B - P K - 0 2	F ő t é r	5
Z - B - P K - 0 3	T e m p l o m p a r k	3
Z - B - P K - 0 4	H ő s ő k t e r e	3
Z - B - P K - 0 5	C i n c a f e l s ő m o c s á r	3

Z - B - P K - 0 6	C i n c a p a r k	3
Z - B - P K - 0 7	C i n c a l s ó m o c s á r	4
Z - B - P K - 0 8	C s a t o r n a t e r ü l e t f e l s ő	2
Z - B - P K - 0 9	C s a t o r n a t e r ü l e t a l s ő	2
Z - B - P K - 1 0	V a s ú t p a r k	2
Z - B - P	B a l a t o n	4

K - 1 1	b o z s o k k ö z p a r k	
Z - B - P K - 1 2	A l s ó t e k e r e s k ö z p a r k	4

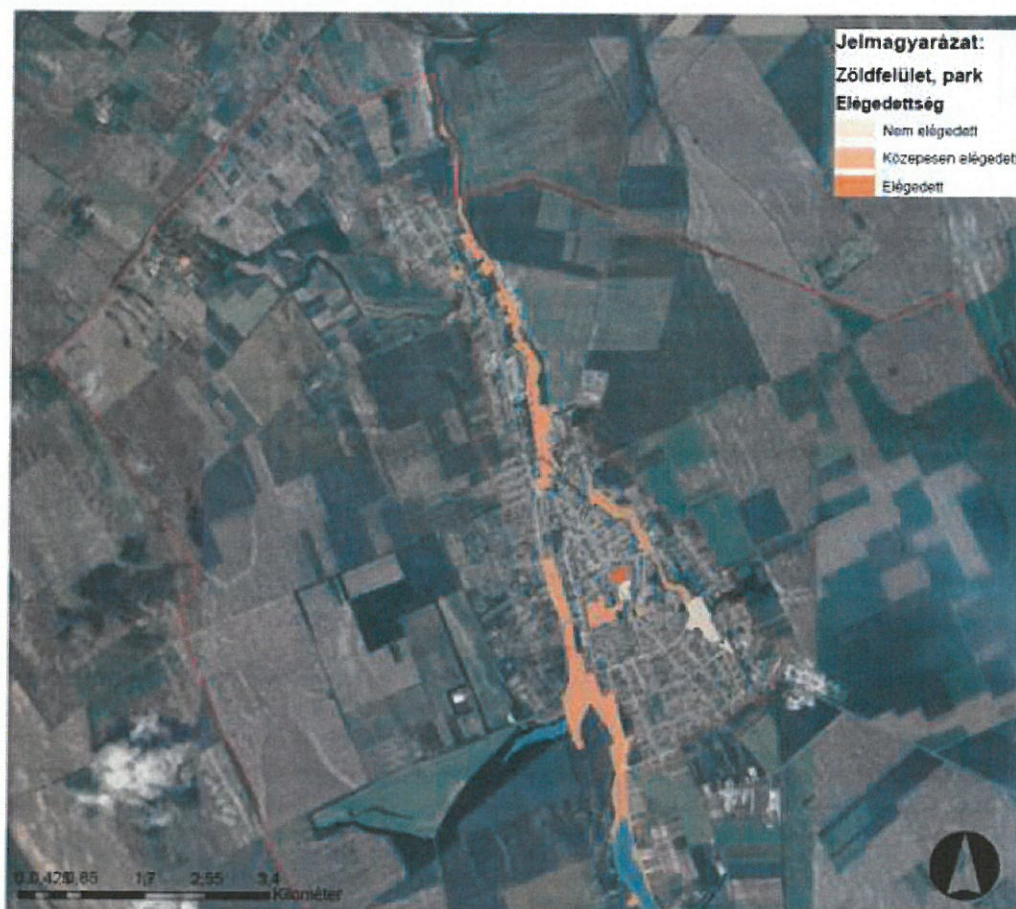
10. TÁBLÁZAT: A ZÖLDFELÜLETEK BIZTONSÁGA A LAKOSSÁGI KÉRDŐÍV ALAPJÁN

Elégedettség

Az elégedettség felméréséhez a Zöld Város programban használt kérdőív eredményeit elemeztük ki. A település lakossága az igényfelméréskor a Templom környezetével volt a legelégedettebb. A maximális 5-ös értéket egyik zöldfelület sem kapta meg. A Kastély parkjával, a Hősök terével és a természet közeli, mocsaras területekkel kapcsolatban semleges volt a lakosok véleménye (3 pont). A legrosszabb értékelést a leromlott állapotú Vasútpark, a Főtér és az Egészségház környezete kapta. A kiértékelt kérdőívekből egyértelműen látszik, hogy a lakosságnak, a civil szervezeteknek és az önkormányzatnak közös szívégye a város zöldfelületeinek fejlesztése.

ZIE_ID	Elnevezés	Elégedettség (1-5)
Z_B_PK_01	Katélypark	3
Z_B_PK_02	Főtér	2
Z_B_PK_03	Templompark	4
Z_B_PK_04	Hősök tere	3
Z_B_PK_05	Cinca felső mocsár	3
Z_B_PK_06	Cinca park	3
Z_B_PK_07	Cinca alsó mocsár	3
Z_B_PK_08	Csatorna terület felső	3
Z_B_PK_09	Csatorna terület alsó	3
Z_B_PK_10	Vasútpark	2
Z_B_PK_11	Balatonbozsok közpark	3
Z_B_PK_12	Alsótekeres közpark	3

11. TÁBLÁZAT: A LAKOSSÁG ELÉGEDETTSÉGE A ZÖLDFELÜLETEKKEL A KÉRDŐÍV ALAPJÁN

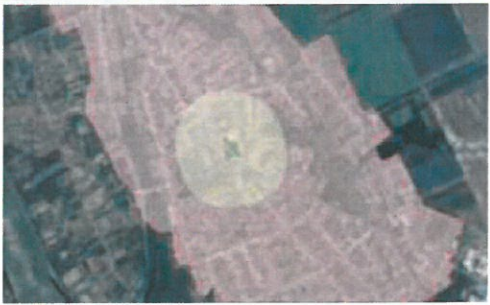

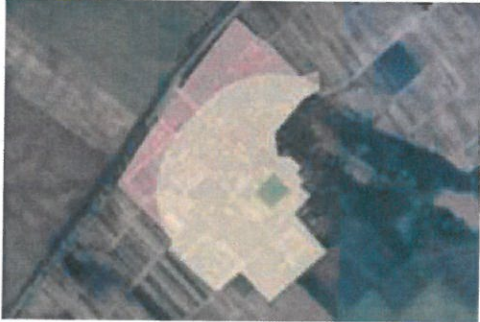
37. ÁBRA: A LAKOSSÁG ELÉGEDETTSÉGE A ZÖLDFELÜLETEK MINŐSÉGÉVEL

Elérhetőség, vonzáskörzet

A vizsgált során központi elhelyezkedésű fejlesztési területek zöldfelületeit vettük figyelembe: Petőfi park, Főtér, Templompark, Hősök tere, Egészség ház parkja, Cinca park, a Vasútpark, valamint a Balatonbozsok közpark és az Alsótekeresi közpark. A ZIFFA útmutató módszertana alapján – mivel 2 ha-nál nagyobbak, de kisebbek, mint 20 ha – 300 méteres vonzáskörzetet határoltunk le. A zöldfelületek vonzáskörzetei összesen a település 32%-át fedik le, az ezeken a területeken élő lakosság számára 5 perces sétálótávolságra fekszenek.

Zöldfelület	Vonzáskörzet
-------------	--------------

<p>PETŐFI PARK</p> <p>A Petőfi park vonzáskörzete az enyingi városrész 13%-át fedi le. A vonzáskörzet északi határa a Kinizsi utca – Bocskai utca, déli határa pedig majdnem elér a Szeszgyár utcáig, keleti határa a Lidl áruházig terjed, vagyis e területen belül élő lakosság számára a zöldfelület 5 perces sétálótávolságon belül fekszik.</p>	
<p>SZÉCHENYI TÉR</p> <p>A Főtér az Enyingi városrész központi részén található, könnyen megközelíthető. Vonzáskörzete a Kinizsi utcától a Vas Gereben utcáig és a Lidl áruházig terjed, vagyis az itt élő lakosság számára 5 perces sétálótávolságra fekszik.</p>	
<p>TEMLOMPARK</p> <p>A Templompark központi elhelyezkedésű, vonzáskörzete elnyúlik egészen a Vörösmarty utcáig, érinti a Cinca-patakot a Petőfi parkot és a Penny Market áruházat. A vonzáskörzeten belül élő lakosság 5 percen belül éri el a területet.</p>	
<p>HŐSÖK TERE</p> <p>A tér szintén központi helyzetű, könnyen megközelíthető. Vonzáskörzete eléri a Templomparkig, érinti a Mátyás Király utcát, a Penny Market áruházat és a Petőfi parkot is. A vonzáskörzeten belül élő lakosság 5 percen belül éri el a területet.</p>	
<p>ÚJ TÓ -VASÚTPARK</p> <p>A vasútpark vonzáskörzete az enyingi városrész 16%-át fedi le. A vonzáskörzet érinti a Cinca-patakot, elnyúlik a Széchenyi utcáig, érinti az István király utcát, valamint a központi területen lévő áruházakat is. A területen élő lakosság 5 perc alatt ér a zöldfelületre.</p>	

<p>CINCA PARK</p> <p>A Cinca park a városrész nyugati határán fekvő, nagy kiterjedésű zöldfelület. A vonzásterülete az Enyingi városrész 11%-át fedi le. A vonzáskörzet érinti Zalka utcát, a Petőfi Sándor utcát, a Petőfi park egy részét és a Szeszgyár utcát. A területen belül élő lakosság számára a zöldfelület 5 perces sétálótávolságra fekszik.</p>	
<p>BALATONBOZSOKI KÖZPARK</p> <p>A Balatonbozsoki közpark Balatonbozsok városrész 32%-át fedi le. A vonzáskörzete érinti a temetőt, az Arany János utcát és a Kertalja utcát. A területen belül élő lakosság számára a zöldfelület 5 perces sétálótávolságra fekszik.</p>	
<p>ALSÓTEKERESI KÖZPARK</p> <p>Az Alsótekeresi közpark az Alsótekeres városrész 74%-át fedi le, szinte az egész terület lakosságát kiszolgálja. Vonzáskörzete a Cserje utcáig ér el, az itt élő lakosság számára 5 perces sétálótávolságra terül el a park.</p>	

Védett értékek társadalmi értéke

Az Enyingen található védett értékekről az *Ökológiai jellemzők* c. fejezet részben írtunk, azonban fontos megvizsgálni a társadalomra való hatásukat is. Az elemek védettségi foka a zöld infrastruktúra elem össztársadalmi értékéről, fontosságáról ad értékes információt. Az elemek nagy része a Nemzeti Ökológiai Hálózat tagjai, a Petőfi park pedig műemléki környezetként van nyilvántartva.

Gazdasági állapotjellemzők

Forgalomvonzó hatás

A városban található zöld infrastruktúra elemek forgalomvonzó hatását jelentős mértékben meghatározza a területtel határos vagy a területen található vendéglátóhelyek száma. A forgalomvonzó hatás egyedül a parkok, illetve nagyobb kiterjedésű zöld- és vízfelületek esetén mérhető, fasorok esetében nem releváns. A szolgáltató helyek számát terepi bejárás alkalmával rögzítettük. Az egyes vendéglátó egységek forgalmáról nem állt rendelkezésünkre adat.

A látogatók jellege is vizsgálatra került az alapján, hogy zömében helyi lakosok vagy járási/ térségi területekről érkeznek a látogatók vagy turisták. A kataszterből kiolvasható, hogy nagyrészt helyi lakosok, illetve a tágabb környékről, környező városokból érkeznek a látogatók. A zöld infrastruktúra elemei közül a leglátogatottabb a Petőfi park.

Területhasználati bevételek

A zöld infrastruktúra elemei közül jelenleg csak a Petőfi park és a Focipálya esetében számolhatunk közterületi használati díjról, a többi zöldfelületnél nem. A park 316 ezer Ft, a sportlétesítmények 425 ezer Ft bevételt generáltak, ez a közterületekkel kapcsolatos dologi kiadásoknak mindössze 2 %-a.

Számos nemzetközi kutatás foglalkozott a zöldfelületek közvetett, forintban is kifejezhető pozitív gazdasági hatásairól. Ezek között tartjuk számon a városi klímakiegyenlítő (energetika), tiszta levegő termelő (egészség) vagy az ingatlanérték növelő (gazdasági) szerepet. Ezen hatások ugyan a fenntartás bevételei között nem jelennek meg, de a közösség, társadalom számára pozitív externáliaként jelentkeznek (*Keszthely ZIFFA*).

Terület fenntartási kiadások

Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2/2017. (II.20.) önkormányzati rendelete alapján a város 2017-ben közutak, utak, járdák karbantartására, park és zöldterületek karbantartására, közvilágítás üzemeltetésére összesen 55 millió Ft-ot kapott állami normatív támogatásként.

Ugyanebben az évben az önkormányzat utak, járdák, közutak, parkok, zöldterületek és sportpályák, valamint közvilágítás tekintetében nagyjából 30,5 millió Ft dologi kiadást finanszírozott. Ebből legnagyobb tétel a közvilágítás üzemeltetése volt 19,7 millió Ft-ért, 4 millió Ft jutott a park és a zöldterületek fenntartására, a járdák, közutak és a sportlétesítményekre nagyjából 2-2-2 millió Ft jutott.

Stratégiai tervezés, az akcióterv megalapozása

Enying természeti és épített öröksége megfelelő potenciállal szolgálhat a gazdaság diverzifikálásához. A mezőgazdaság túlsúlyából fakadó tájszerkezet homogenitását a települési területekhez kapcsolódó szőlőterületek és gyümölcsösök törik meg, melyek minőségi fejlesztése, helyi termékportfólió kialakításával, fejlődési potenciál a helyi mezőgazdasággal és szolgáltatással foglalkozó cégek számára, és kiegészítő kereseti lehetőség a helyi lakosok számára. A külterületi lakott helyeket felfűző, továbbá a vízfolyásokat kísérő természet közeli területhasználatok, zöldfolyosók, vízfelületek fontos szerepet játszanak a Balaton – Dél Mezőföld tájvédelmi körzet – Sárréti tájvédelmi körzet összekapcsolásában, és egyben kedvező feltételeket biztosíthatnak az ökológiai turizmus számára. A település zöldfelületi ellátottsága megfelelő, azonban azok rekreációs és közösségi értéke alacsony. Ezek fejlesztése a település lakosságának célzott bevonásával lesz hatékony és hosszú távon sikeres.

A kívánt szinergikus, hálózatokon és partneri kapcsolatokon alapuló településfejlődés a célok és beavatkozások rendszerszerű megvalósulásából következett volna, aminek teljesülését akadályozta az aktív szereplők hiánya, az értelmiség elvándorlása, valamint a helyi identitás gyengülése, amely gátja a belső kohézió és együttműködés révén a sajátos egyedi arculat kialakításának. Enying leszakadó helyzetében került szembe a nemzetközi és országos szintű gazdasági és megélhetési kihívásokkal. Ebből a helyzetből elmozdulni elsősorban **közösségépítéssel, a városi-közösségi stratégia és program kialakításához az érintettek legszélesebb táborának lassú, hosszú idejű megnyerésével, és végül a különböző szereplők együttműködésével lehetséges** csak. Másodsorban a **fenntartható, saját erőforrásokon, tradíciókon és kulturális örökségen alapuló**, a globális feltételekhez is alkalmazkodó **gazdaságot, városi életet** integrált megközelítéssel, komplex programok megvalósításával lehet elérni. A Zöld Város programban tervezett, helyi természeti adottságokra épülő zöldterületi beavatkozás sorozat, annak részvételi tervezéssel való megvalósítása, majd közösséget bevonó fenntartása ennek a folyamatnak fontos alkotója.

SWOT

A következőkben a klasszikus SWOT (*Erősség-gyengeség-lehetőség-veszély*) módszertan alapján összegeztük a korábbi vizsgálatok és fejezetrészek alapján tett megállapításokat.

Erősség

Környezeti szempontok

- Kedvező földrajzi fekvés, Balaton közelsége
- Gazdag természeti és kultúrtörténeti adottságok: Batthyány kastély és parkja, templomkert, Cinca-patak és zöldfolyosó, halastavak
- A patak és a patakpart a Nemzeti Ökológiai hálózat része (magterület, folyosó)
- Kiváló termőhelyi adottságok, magas termésátlagokkal
- Szőlő- és borkultúra hagyománya és területei
- Csatornázott település
- Nincs környezetkárosító ipar
- Van hulladékudvar és szelektív gyűjtés
- Hálózatos zöldfelületi rendszer, rekreációs célra hasznosítható területek és vízfelületek
- Városvezetés aktívan pályázik környezet/épület megújító-korszerűsítő fejlesztésekre
- Helyiek aktívan felügyelik a zöld környezet minőségét
- Lakossági igény a zöld infrastruktúra fejlesztésekre

Társadalom szempontok

- Oktatási infrastruktúra rendelkezésre áll (iskolák, gimnázium), képzési lehetőségekkel, járási-térési oktatási, közművelődési szereppel
- Járásközponti, körzeti igazgatási feladatok, munkakörök
- Több működő civil szervezet, többek között aktív városvédő szervezet
- Jelentős fejleszthető önkormányzati épületállomány áll rendelkezésre (tornyos iskola, kastély, egyéb)
- Kulturális programok hagyománya
- Új szakorvosi rendelő
- Épülő tanuszoda új sportolási lehetőségekkel

Gazdasági szempontok

- Együttműködési szándék a járási településekkel
- Az önkormányzat rendelkezik hasznosítható földterületekkel
- Jó közlekedés-földrajzi helyzet és elérhetőség
- Kihasztnátlan ipari létesítmények (Malom)
- Hagyományos vállalkozások (Alsótekeresi faiskola)
- Tradicionális kereskedelmi központ
- Infokommunikációs feltételek jók
- Erős mezőgazdasági hagyományok, nagy szerep a gazdaság szerkezetben
- Növekvő vendégéjszakák száma
- Térségi szinten is jelentős Kabókapusztai lovas tanya

Gyengeségek

Környezeti szempontok

- Kedvezőtlen birtokszerkezet (a föld kevés kézben összpontosul)
- Monokultúrás, kis kézimunka-igényű mezőgazdasági művelés dominanciája
- Megoldatlan esővízelvezetés
- Az átmenő forgalom zaj- és légszennyezése
- A zöldfelületi potenciál jelenleg kihasználatlan
- Mezővédő erdősávok és belterületi fasorok hiánya
- Illegális hulladéklerakatok jelenléte, hulladékszállítás infrastruktúra alultervezett
- Patak környezete rendezetlen
- Szabadidős céllal használt zöldfelületek hiányoznak
- Kevés a sportolási lehetőség
- Kevés a főúton a gyalogos átkelőhely és jelzőlámpa
- Egykori egybefüggő rekreációs zöldfelületek feldarabolása

Társadalmi szempontok

- Nincs egységes helyi identitás
- A foglalkoztatottak több, mint fele napi ingázó
- Szegregálódó településrészek
- Gimnázium leépülése
- Alacsony iskolázottság
- Nincs közösen elfogadott jövőkép, stratégiai gondolkodás a településről
- Rossz imázs
- Alacsony környezettudatosság

Gazdasági szempontok

- Nincs mezőgazdasági feldolgozóipar
- 2000 óta nincs főzőkonyhája a településnek
- A járás a 290/2014.(XI.6.) Korm. rendelet alapján „kedvezményezett” – elmaradott a környezet is
- Enying gyenge centrumfunkciója, gazdasági súlya kicsi
- Kevés a vállalkozó, kicsi az aktivitás
- Kevés a tőkeerős nagyvállalkozó
- Hiányos a balatoni településekkel a közlekedési kapcsolat
- Megoldatlan parkolás a főút mellett
- Kerékpárút hiánya
- Rossz minőségű belső úthálózat

Lehetőség

Környezeti szempontok

- Zöldfelületek ökológiai és rekreációs hálózattá szervezése
- Vízfelületek rekreációs célú fejlesztése
- Ökológiai szempontból kedvezőbb termesztési technológiák alkalmazása
- Mezővédő erdősávok telepítésével élőhelyek létrehozása (fragmentáció mérséklése, vadgazdálkodás)
- Új növényalkalmazási megoldások bevezetése
- Belterületi és külterületi fasorok létesítésével kapcsolat létrehozása és erősítése a zöldfelületek között
- Szőlőgazdálkodás felélesztése
- Háztáji kiskertes gazdálkodás felélesztése
- Invazív fajok őshonos fajokra cserélésével a területek ökológiai állapota és természetessége javul
- A közparkok fejlesztésével a település rekreációs lehetőségei javul
- Az illegális hulladékkal terhelt területek megtisztításával javul a környezet állapota, kedvezőbb településkép
- Tervezett M8 nyomvonal (kapcsolatok javítása)
- Alsótekeresi Faiskola bevonása a növénytelepítésbe
- Lakosság bevonása a közterületek fenntartásába

Társadalmi szempontok

- A speciális értékek, minőségi táplálkozás, környezet- és egészségtudatosság, helyi termékek iránti kereslet növekszik
- Közterületek fejlesztésével helyi identitás erősödik
- A lakosság fizikai állapota javul (aktív sport lehetősége, kertművelés)
- A rendezett zöldfelületek a lakosság mentális egészségére is jó hatással van
- A köztérhasználat átalakítása a lakosság bevonásával jobb térhasználatot eredményez
- Háztáji gazdálkodás feldolgozásának közösségerősítő szerepe
- A közterületi beavatkozások hatására település presztízse emelkedik
- A részvételiség település működésébe integrálásának lehetősége, közös jövőkép kialakítása

Gazdasági szempontok

- Támogatott nagyberuházások megvalósulása a közelben (Ipari park, kerékpárút)
- Jelentős belföldi turisztikai célpont, mint keresleti-kínálati forrás (Balaton) közelsége
- Az aktív rekreációs turizmus iránti igény növekedése
- E-gazdaság, e-ügyintézés központi támogatása
- Mezőgazdasági feldolgozóipar fejleszthető, többféle léptékben, okos mezőgazdaság
- Termelői piac fejlesztése
- A környező településekkel közös gazdasági együttműködések
- A megújult zöldfelületek közelében felértékelődnek az ingatlanárak
- A befektetők ösztönzése, ökológiai szempontokra érzékeny beruházások vonzása
- A rendezett köztereken térségi jelentőségű szabadtéri rendezvények szervezése
- Szakértelemre építő mezőgazdasági ágazatok fejlesztése (borkultúra, helyi kézműves termékek) gazdasági potenciállal bír
- Lovas turizmus népszerűsége nő

Veszélyek

Környezeti szempontok

- Klímaváltozás hatásainak erősödése: a csapadékmennyiség csökkenése és a hőmérséklet emelkedése a tenyészidőszakban, szélsőségek gyakoriságának növekedése, új kártevők megjelenése
- Invazív növények terjedése az Ökológiai Hálózat elmeinek területén
- Rendszeres gondozás nélkül közparkok látogatottsága csökken, állapota, biztonsága romlik
- Rendszeres karbantartás hiányában a patak ökológiai állapota romlik, invazív növények terjedésének üteme felgyorsul
- A monokultúras gazdálkodás egyeduralkodóvá válik
- Közúti szennyezések, illegális hulladékelhagyás miatt a környezetterhelés tovább nő
- Az intézményi beépítések miatt a zöldterületek tovább tagolódnak, a fragmentáció nő
- Területhasználatok alakulása során az ökoszisztéma szolgáltatások szempontjai háttérbe szorulnak
- Újabb fasorok kialakítása tulajdonosi ösztönzők híján nem valósul meg
- A növekvő elszegényedés miatt egyre többen fűtenek hulladékkal

Társadalmi szempontok

- Az egészségügy, kultúra finanszírozásának csökkenése
- Az oktatás központi-körzeti szervezése
- Romlik a közbiztonság
- Elöregedő társadalom
- Decentralizáció és szubszidiaritás csökkenése, további önkormányzati feladat-elvonás
- Fiatalok elvándorlása és magasan képzettek elvándorlása felerősödik

Gazdasági szempontok

- Kiszámíthatatlan gazdasági és jogi környezet
- Civil fejlesztések mellett nincsenek garancia alapok a támogatások fedezetére
- Ellentmondásos pályázati feltételek, pályázati „fehér foltok”, pályázatok bonyolultsága
- Természeti és kulturális örökségek állagmegóvás támogatásának csökkenése
- A település turisztikai látogatottsága csökken
- A település presztízse romlik
- Kohéziós alapok forráselosztása változik
- Déli part turizmusának költségi hajlandósága csökken

Stratégiák

A SWOT alapján az alábbi beavatkozási stratégiákat állítottuk fel, részletezve a javasolt lépéseket:

Erősségekre építő, lehetőségeket kihasználó stratégiai lépések

- Szakképzés bővítése, felnőttképzés beindítása (mezőgazdasági ismeretek átadása, háztáji gazdálkodási kultúra megerősítése, turizmus-, informatikai és nyelvi képzések, tankertek)
- Önkormányzati kezdeményezések szélesítése a foglalkoztatottság növelésére, a szegénység felszámolására szociális vállalkozások indításával (savanyító üzem, szociális szövetkezet, főzőkonyha, zöld infra karbantartása)
- Helyi gazdaság erősítése a feldolgozóipar helyi meghonosításával, vállalkozások ösztönzése
- Helyi piaci, kereskedelmi lehetőségek bővítése, őstermelői árusítás ösztönzésével, helyi termékek támogatásával
- Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása (információs weboldalak, távmunka, e-gazdaság, alkalmazások stb.)
- Épületek energiahatékonyságának javítása, megújuló energia hasznosításával párosítva
- Járási szintű turizmusfejlesztési koncepció kidolgozása, turisztikai együttműködések
- A balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások létrehozása, esőnap-funkciók fejlesztése,
- Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása
- Meglévő környezeti értékek és lovasturizmus elemeinek összekötése
- Járási mezőgazdasági területek „okos” központja

Gyengeségeket ellensúlyozó, lehetőségeket kihasználó stratégiai lépések

- Főutca-program megvalósítása: kerékpárút, parkolás, zöldfelület, gyalogos közlekedés és használat rendezése
- Kerékpárút építése, hálózati csatlakozások kialakítása, kiszolgáló létesítmények fejlesztése
- Csapadékvíz-elvezetés rendezése a Cinca medrének rendezésével, a vízelvezető árkok és csatornák rendszerének helyreállításával
- Települési arculatfejlesztés, zöldfelületi rendszer használati értékének növelésével és a fejlesztés kommunikációjával
- Szociális kertek kialakítása alulhasznosított területeken
- Cégek letelepedésének elősegítése
- Hulladékgazdálkodási fejlesztések megvalósítása (bontási, zöldhulladék elhelyezés)

Erősségekre építő, veszélyekre reagáló stratégiai lépések

- Turisztikai fogadóképesség javítása szállásfejlesztéssel, igényes szabadidőeltöltést támogató új funkciókkal
- Településmarketing (szolgáltatási regiszter, kiadványok, internetes tájékoztató felület)
- Helytörténeti értékek megőrzése, bemutatása (Tornyos iskola)
- Vonzó közösségi terek fejlesztése (Cifra-kert felújítása, szabadtéri színpad korszerűsítése, új helyszín kialakítása)
- A természeti környezet fenntartásának támogatása
- A szegénységi programokban dolgozó civilek támogatása
- A helyi civil szervezetek bevonása a területhasználat monitorozásába, a használatról és állapotról kapcsolatos adatok gyűjtésébe
- A természetes élőhelyek fokozott védelme, az elhanyagolt területek természetességének visszaállítása őshonos fajokkal
- Kedvezményezett járási programokban dolgozók munkaerőpiaci versenyképességének javítása
- Hosszú távú integrált stratégiai tervezés
- Okos mezőgazdaság
- Tudatos növénytelepítés a klímaváltozás hatásainak figyelembe vételével
- Körforgásos gazdaság - önellátás képességének növelése (élelem, energia, hulladék-újrahasznosítás)

Gyengeségeket ellensúlyozó, veszélyekre reagáló stratégiai lépések

- A zöldfelületek minőségének javítása, fenntartása folyamatába a lakosság bevonása, helyi kezdeményezések, önkéntesek
- A mezőgazdaság diverzifikációjának ösztönzése (birtokrendezés, agrár-környezetvédelmi támogatások)
- Magas kézimunka-igényű gazdálkodási formák támogatása, helyi termékek piacának erősítése
- Klímaváltozás hatásait ellensúlyozó köztérfejlesztések (hősziget-hatás ellensúlyozása, csapadékvíz-gazdálkodás)
- Helyi közösségi kommunikációs stratégia kialakítása, identitásfejlesztés, közösségi programok szervezése
- Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó nevelési programok kidolgozása
- Sportolási lehetőségek bővítése (tanuszoda, sportcsarnok)
- Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése, civil fórumok szervezése, fiatalok bevonása civil programokba
- A helyi gazdaság multiplikációs hatásának erősítése
- Komplex felzárkóztató programok kidolgozása hátrányos helyzetű településrészekben
- Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési formák bevezetése
- Felnőttoktatási programok a foglalkoztatás javításáért
- Helyi közösségi kommunikációs stratégia kialakítása, identitásfejlesztés
- Fiatalok helyben tartását támogató inkubációs programok

Hálózatfejlesztés

A tervezett Zöld Enying Program beavatkozási eszközei

A különböző stratégiák célkitűzéseihez kapcsolódó átfogó zöldinfrastruktúra – tágabb értelemben a települési környezet – hálózatos fejlesztéseként az alábbi beavatkozások hosszú távú programmá szervezése javasolt:

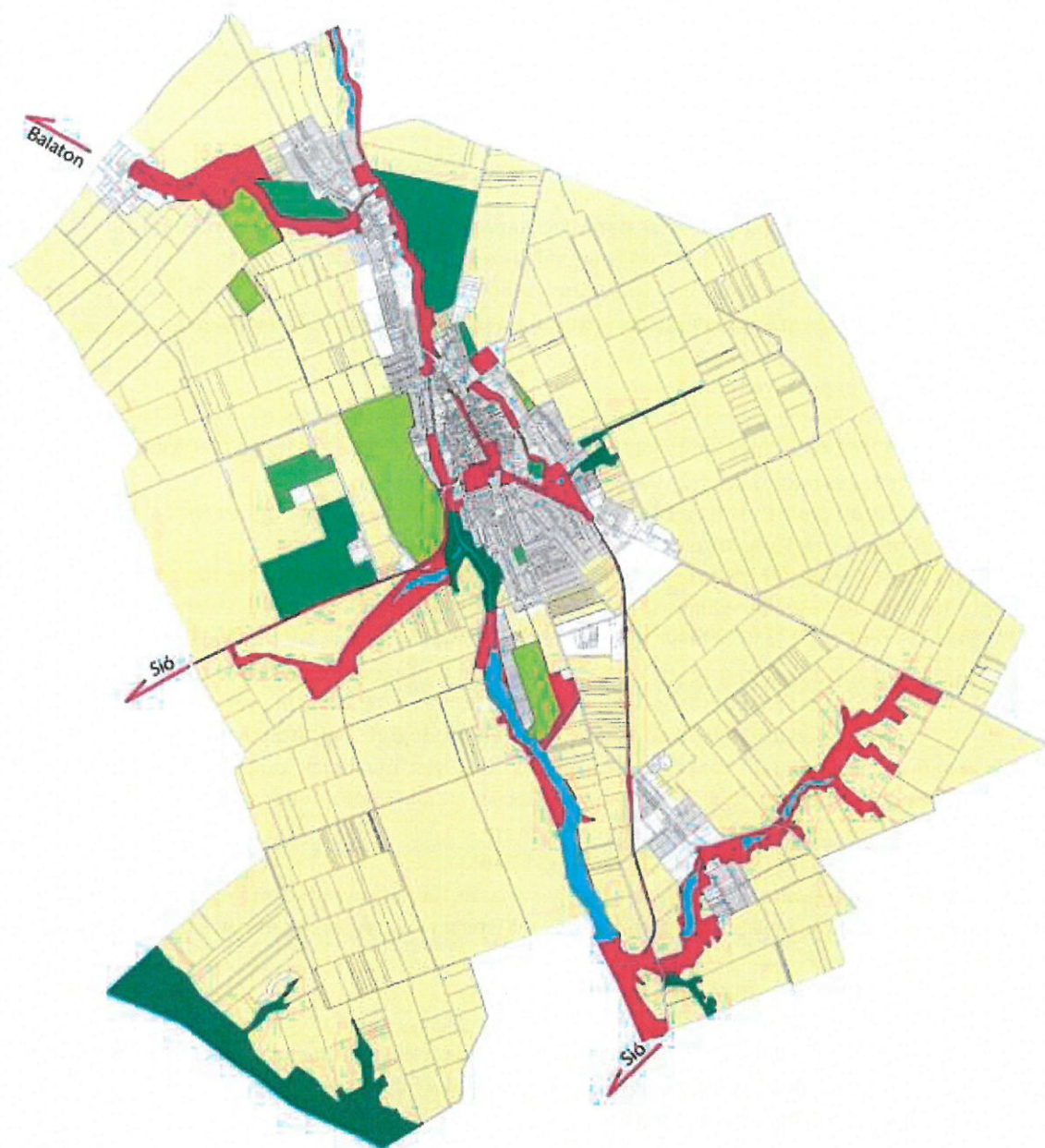
Általános, a város teljes területét érintő fejlesztések

- Műemlékek és helyi épített értékek felújítása
- Kerékpárút kiépítése a település területén
- Csapadékvíz helyi szintű hasznosításának infrastruktúrája
- Korcsoportoknak megfelelő rekreációs terek kialakítása (játszótér, felnőtt játszótér)
- Sport és rekreációs infrastruktúra kiépítése, bővítése
- Lovas turizmus hálózati elemeinek és kapcsolódó szolgáltatásainak kiépítése
- A település közterületeinek és zöldterületeinek rendbetétele
- Vízisztító berendezés cseréje
- Külterületi utak rendbetétele

Konkrét helyszínekhez kapcsolódó fejlesztések

- Cinca – patak díszítővá duzzasztása és fejlesztése a település belterületén
- Gyalogos összekötés a Petőfi park irányába a Cinca patak irányából
- Zöld Enying Központ szolgáltató ház kialakítása
- Főtér átépítése, gyalogátkelők létesítése a főúton, az Egészségház környezetének rendezésével, az épülő uszoda feltárásával
- Templomkert fejlesztése
- Főutca program
- A kerékpárút Sió menti kerékpárúthoz kapcsolása
- Cinca-patak rendbetétele, rekreációs célú fejlesztése
- Csatorna rendbetétele, rekreációs célú fejlesztése
- Szociális és tankertek lekerítése és művelésének megszervezése
- Termelői piac kapacitásának és infrastruktúrájának, beszállítói hálózatának fejlesztése
- Szabadtéri színpad és a Petőfi park zöldfelületének és kapcsolódó szolgáltatásainak fejlesztése
- Az épülő uszoda környezetének rendbetétele és feltárásának kialakítása
- Elkerülő út építése
- Ipari park kijelölése és kialakítása
- Öreghegy szőlőbirtokainak és borászati lehetőségeinek fejlesztése, a szükséges közterületi összeköttetésekkel
- Malomépület szállássá alakítása, további vendégházak kialakításának ösztönzése
- Egykori Újtó és vasútállomás területének zöldterületi rekreációs fejlesztése
- Kastély felújítása és rehabilitálása

Mint a következő térképen látható, a település központjának, valamint a Cincát és a csatornát övező területek zöld fejlesztéseinek köszönhetően a település területén belül is folytonossá válhat a külterületi természeti területek rendszere. Ez nem csak a település ökológiai hálózatának tesz jót, de felépíthető rá egy gyalogos – kerékpáros és lovas turizmust kiszolgáló hálózat, amely a környező területek feltárásán túl az aktív szabadidőt töltőket bevezeti a település központjába. A zöld hálózat elem szerep egyben azt is jelenti, az ökológiai és környezeti szempontoknak meg kell jelenniük minden tervezett fejlesztés – így az ipari park – területén is, biztosítva a hálózat folytonosságát, és növelve a települési környezet minőségét, az éghajlatváltozáshoz való jobb alkalmazkodást.

38. ÁBRA: ZÖLD ENYING HOSSZÚ TÁVÚ PROGRAMJÁNAK LEGFONTOSABB TÉRBELI ELEMEI, PIROSSAL JELÖLVE A JAVASOLT BEAVATKOZÁSOK HELYSZÍNEI

Első ütem

A tervezett hosszú távú fejlesztések közül az alábbi – elsősorban a település központjára eső – fejlesztések elvégzését javasoljuk a TOP-2.1.2-15 Zöld Város kialakítása pályázatban:

1. Főtér kialakítása

Szabadság tér átalakítása, 64-es út forgalomcsillapítása, növényzet átalakítása, identitás képző elemek, szökőkút, információs rendszer, parkolás, gyalogos és biciklis irányok hangsúlyos kijelölése. A kastély északi szárnya mentén átjáró út létesítése uszodáig, kazánházak és melléképületek bontása

2. Víztorony alatti zöldterület integrálása a Petőfi parkba

Petőfi park hangsúlyos bejáratí terének kialakítása a Főtér felől. A víztorony alatti területek zöldterületi fejlesztése, sportolási lehetőség kialakítása, víztorony esetleges esztétikai(funkcionális) fejlesztése

3. A Petőfi park rehabilitálása

A park eredeti értékeinek visszaállítása funkcióbővítő beavatkozásokkal együtt. Szabadtéri színpad elbontása, park ÉNY-i sarkába természetes leejtést kihasználó szabadtéri színpad kialakítása. Sportolási - játszótéri funkciók kialakítása kalandpark elemekkel.

4. A Petőfi park Petőfi Sándor utca felé megnyitása, Zöld Enying Központ szolgáltató épületének kialakítása

Egy családi ház és telek kisajátítása az épület jelentős átalakítása Zöld Enying Központ funkcióvá. A központ Enying és vidéke zöldterületi rendszerét, természeti értékeit, illetve a kistermelői mezőgazdasági tevékenységet, a helyi termékeket és borokat mutatja be. Itt vannak a turisztikához, zöldterület-karbantartáshoz és a szociális alapú kistermelői programhoz tartozó irodák és információs központ. A központ telke átjárást biztosít a Cinca patakhoz, a park sétaúttjai ide vezetnek.

5. A Cinca patak és Maros út közti területek ökológiai megújítása

A patak mentén kialakítandó tanösvények, biciklis és lovas útvonalak csomópontjának kialakítása, infomációs rendszer kialakítása, a patak eredeti, duzzasztott állapotának visszaállítása, sziget kialakítása pihenővel, a nádasok és vízparti növényzet visszaállítása.

6. Tankertek kialakítása a Cinca völgyében

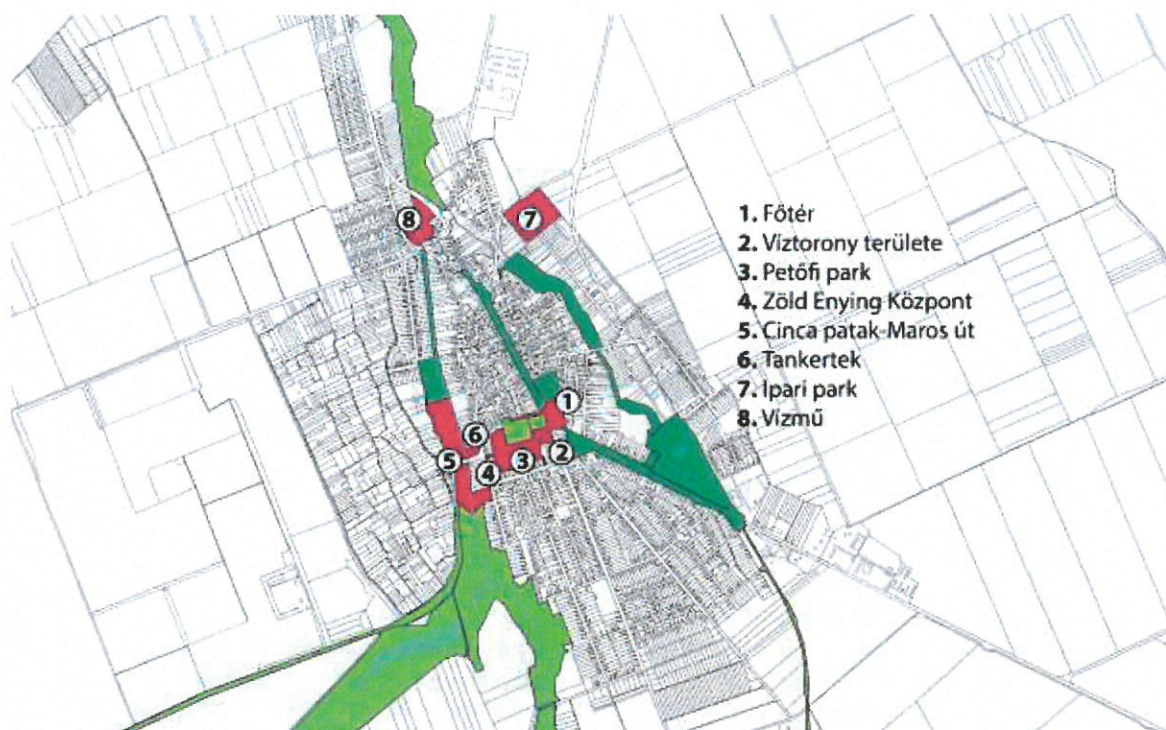
Meglévő közmunkaprogram fejlesztése, közösségi szociális földek művelése a Cinca mentén. Kistermelői mezőgazdaság lehetőségeinek oktatása, terjesztése. Kistermelői termények és termékek népszerűsítése és értékesítése.

7. Korszerű ipari park kialakítása

Enying város gazdaságának fellendítése érdekében korszerű, megújuló energiát használó ipari park létrehozása. A park kialakításakor ökológiai szempontok érvényesülnek, a megfelelő növényzet és tájépítészeti elemek alkalmazásával része lesz a település zöld infrastruktúrájának.

8. Víz tisztító berendezés cseréje

A településen elérhető ivóvíz minőségének javítása céljából megújul a helyi vízmű víz tisztító rendszere.

39. ÁBRA: JAVASOLT BEAVATKOZÁSOK – ELSŐ ÜTEM

A javasolt beavatkozások a település fragmentált belső területeit érintik, rendezik a területeket feltáró gyalogos kapcsolatokat, bővítik a meglévő zöld területeket mennyiségben és szolgáltatásban egyaránt. Koncentrált területen megjelenítik a városi zöld infrastruktúra összes „hasznosságát”: az ökológiai funkcióktól a szabadidős parkon át a kertgazdaságig bezárólag, helyszínt biztosítva a tervezett edukációs programok számára, valamint első elemei a szabadidős, balatoni esőnapis turizmus térségi hálózatának. Központi elhelyezkedésük révén segítenek a lakosság hosszú távú elköteleződésének erősítésében, a város új zöld arculatának közvetítésében településen kívül is. Az ipari park pedig ösztönözni fogja új, környezettudatos vállalkozások megtelepedését.

Második ütem

A tervezett második ütem fejlesztését, mivel már komolyabb turisztikai célú beruházásokat is tartalmaz, javasolt részben a hasonló fejlesztéseket támogató hazai források bevonásával végezni. Itt már indokolt lehet külső befektető, vagy turizmussal foglalkozó helyi vállalkozók bevonása a finanszírozásba. Járható út lehet a Vasút-Új-tó területének előkészítése, főbb elemeinek kialakítása, és a terület fejlesztőnek való tovább értékesítése.

1. Vasútállomás és Új-tó területének fejlesztése

Vasútállomás épületének hasznosítása és felújítása, Új-tó visszaállítása mocsár kotrásával és vizek duzzasztásával, gyalogutak, pihenőhelyek, parkosítás, autóutak burkolása. A volt Malom épületének szállás és vendéglátás funkciókkal való rehabilitálása.

2. Rákóczi utca mentén zöldterület fejlesztése

64-es főút Rákóczi utcai szakaszán intenzív zöldfelületi fejlesztés, amely összeköti a Főteret és az egykori vasútállomást. A bicikliút folytatása ezen a szakaszon. Világítás- és burkolati fejlesztések.

3. Enying központján belüli vízfolyások zöldfelületi rendszerré alakítása

Cinca patak és Új-tótól (ma mocsár) belefolyó vízfolyás völgyének természeti rehabilitációja, vizes élőhelyek helyreállítása, növényzet fejlesztése, duzzasztott tavak helyreállítása, kotrása, partfalak stabilizálása. patakok medrébe benyúló magánterületek rendezése.

4. Öreghegy mintaporta és vendéglátóhely

Az Öreghegy szőlőtermelő hagyományainak fejlesztése, a borbarátok lovagrendjének kezelésében új mintaporta és vendéglátóhely kiépítése (Marosi útra), a helyi termelői szokások bemutatása, helyi termékek (bor) kóstoltatása és árusítása. HRSZ 5517 út gyalogosbarát fejlesztése.

5. Templomkert rehabilitációja

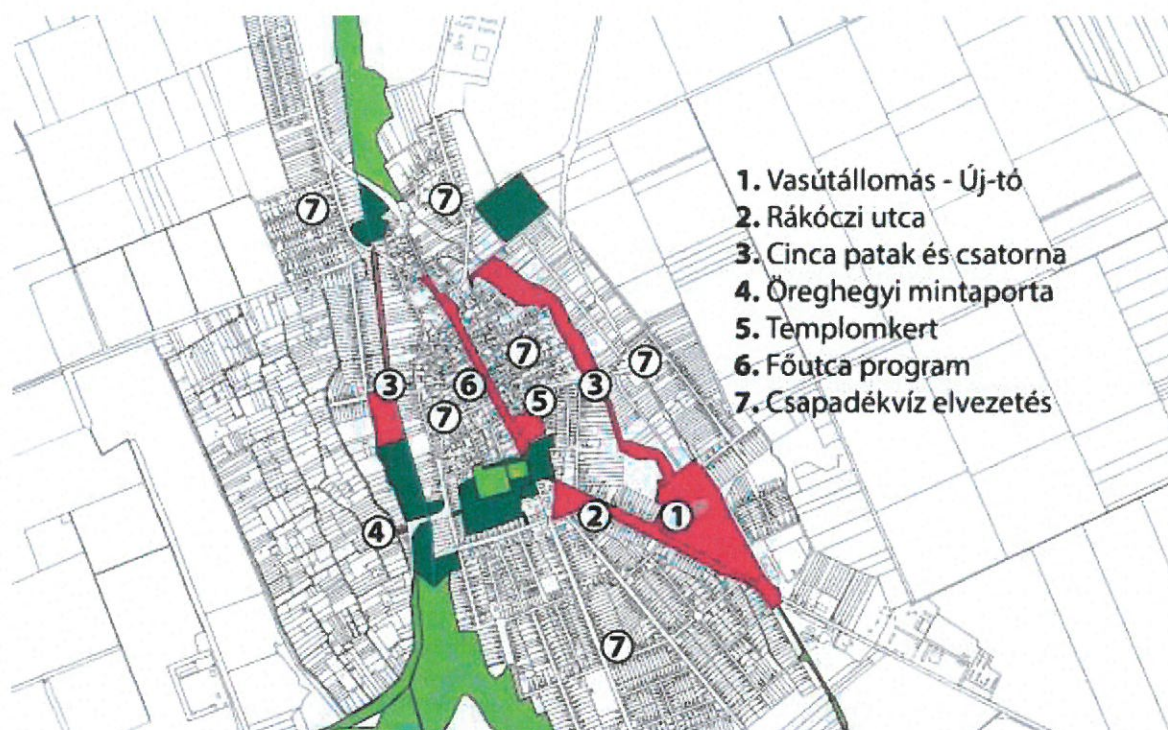
A katolikus templom kertjének rehabilitációja, pihenő terekkel való fejlesztése. A templomhoz méltó, kisebb rendezvényeket befogadni képes bejárati tér kialakítása.

6. Főutca program

A Kossuth Lajos utca burkolati és zöldfelületi rekonstrukciója, a parkoló és gyalogos, valamint kerékpáros felületek rendszerének újra szervezése, a főutca arculatának helyreállítása.

7. Csapadékvíz elvezetés rendszerének megújítása

A település teljes belterületén megújítandó a vízelvezető árkok rendszere, ökológiai tisztító elemekkel bevezetve a megújított kisvízfolyások rendszerébe. Ahol jelenleg hiányzik, ott a csapadékvíz-elvezetés rendszerének kiépítése.

40. ÁBRA: JAVASOLT BEAVATKOZÁSOK – MÁSODIK ÜTEM

A fejlesztések a belvárosi zöld területek közvetlen folytatásaként kiterjesztik a település zöld infrastruktúráját. Kiépül a település kisvízfolyásainak hálózatos, rekreációs célú rendszere, a medrek rendezésével és a kapcsolódó területek ökoszisztémájának helyreállításával, javítva a település csapadékvíz-elvezetési képességét. Turisztikai attrakcióként megújul a volt vasútállomás területe, az Új-tó rehabilitálásával újabb vízfelületet nyer a település. A legfőbb közlekedési útvonal mellett megújul a fák és gyepsáv alkotta rendezetlen zöldterületek.

Harmadik ütem

A harmadik ütem tartalmazza a költségesebb, jelenleg nehezebben finanszírozható, távlati fejlesztési elemeket, valamint a Kastély körüli építészeti sebek rendezését.

1. Kastély hasznosítása és felújítása

Kastélyból kiköltöző egészségügyi funkciók helyére új funkciók telepítése. Belső terek jelentős átalakítása, fűtőkorszerűsítés és energetikai korszerűsítés, külső esztétikai felújítása.

2. Raktárépületek lebontása, helyükön mintakert - közösségi kert kialakítása

Állami kezelésben lévő raktár funkciók áthelyezése, terület tulajdonviszonyainak rendezése. Lapostetős raktárcsarnokok elbontása. Leendő uszoda melletti két szintes magántulajdonban lévő épület tulajdonviszonyainak rendezése, majd az épület bontása. Községi mintakertek létesítése, kertek kezeléséhez kiszolgáló épület (30m²) építése, sétányok, zöldfelületek kialakítása, összekötése a Petőfi park rendszerével.

3. Zöldfelületi rendszer kiterjesztése Kabókapusztáig és Alsótekeresig

Cinca patak mentén zöldfelületi rehabilitáció és bicikliút kiterjesztése dél felé a Kabókapusztá felőli vízfolyások elágazásáig, Kabókapusztá felé összeköttetés a lovas központtal és a duzzasztott tavakkal a 64-es főútig. Zöldfelületi rehabilitáció kiterjesztése észak felé Balatonbozsok központjáig, majd Alsótekeresig. Bicikliút vezetése új közúton Alsótekeresig. Biciklis pihenőhelyek kialakítása, madárlesek és horgász helyek kialakítása.

4. Biciklivel járható vízparti utak rendszerének kialakítása

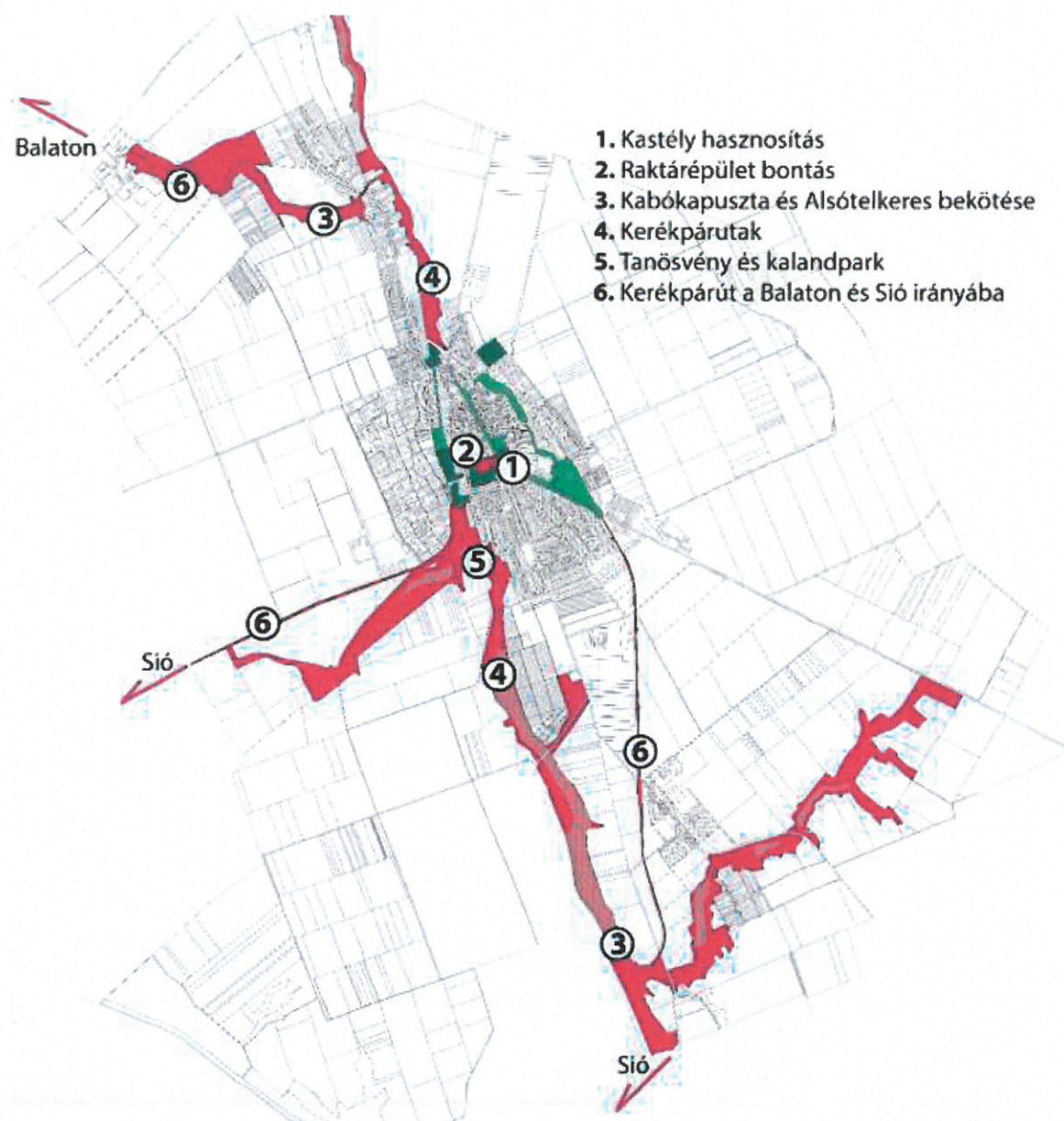
Cinca patak és Új-tótól (ma mocsár) belefolyó vízfolyás völgyének feltárása szilárd burkolatú, természetbe illeszkedő úttal, gyalogosan, babakocsival, biciklivel, lóháton járható, korlátokkal, információs rendszerrel, pihenőpadokkal kialakítva. Megfelelő hely hiányában cölöpökre-pillérekre állított hídszerkezettel megoldva, útkereszteződéseknél, hidaknál kapcsolatok kialakítása.

5. Természeti-kulturális tanösvény és lineáris kalandpark kialakítása

Zöldfelületi rendszer mentén a kulturális értékek és a természeti értékek bemutatására információs táblák, pihenőteraszok, épített jelek rendszerének kiépítése. Kalandpark elemek elhelyezése tematikus egységekben, 500 méterenként elemekkel, kb 1 km-enként nagyobb egységekkel (vizes, fák koronáján függő, akadálypálya, stb)

6. Kerékpárút rendszer összekötése a Balatoni körúttal és a Sió csatorna kerékpárútjával

A patakmedrek és parkok kerékpárút hálózatának átkötése a Sió csatorna partján futó kerékpárútba, illetve a balatoni kerékpáros körút rendszerébe.

41. ÁBRA: JAVASOLT BEAVATKOZÁSOK – HARMADIK ÜTEM

A fejlesztések segítségével kiépül a település területére a teljes zöld hálózat, a kapcsolódó szabadidős és turisztikai funkciókkal, ezek infrastruktúrájával együtt. Ez a teljes hálózat lesz az alapja a további térségi-járési fejlesztéseknek, a környező településekkel – Déggel és Lajoskomárommal – való hosszú közös fejlesztéseknek.

Akciók

A különböző stratégiák célkitűzéseihez kapcsolódó átfogó zöldinfrastruktúra – tágabb értelemben a települési környezet – hálózatos fejlesztésének támogatására az alábbi akciók, hosszú távú programok szervezése javasolt, az infrastruktúra fejlesztések ütemeihez kapcsoltan:

Első ütem végrehajtásával párhuzamosan végrehajtandó akciók:

- ZIFFA (Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv) készítése
- A tervezett fejlesztések részvételi tervezéssel való kialakítása
- Város- és környezetvédő civil szervezetekkel partnerségi együttműködés kialakítása
- Tanösvény kialakítása az Alsótekeresi Faiskola bevonásával
- Őshonos fa-program

Első ütem megvalósulását követő program szintű akciók:

- Lakosságbevonás a közterület/zöldfelület fenntartásba
- Fenntartható háztáji gazdálkodás oktatása
- Helyi közösségek környezettudatosságát növelő edukációs programok
- Helyi és járási sportéletet stimuláló akciók
- Helyi lakosok vállalkozási kedvét ösztönző önkormányzati program

Második ütem végrehajtásával párhuzamosan végrehajtandó akciók:

- Fakataszter készítése
- Szabályozás felülvizsgálata a kül- és belterületi fasorok létesítésének ösztönzésére
- SECAP (Fenntartható Energia- és Klímavédelmi Akcióterv) készítése
- Térségi turisztikai koncepció és program készítése (Dél-Balaton turisztikai stratégiához kapcsolódóan)
- Településarculat kialakítása, településmarketing
- Helyi vállalkozás inkubáció a háztáji gazdálkodásra épülő feldolgozóipar beindítására
- Helyi vállalkozás inkubáció a mezőgazdasági szolgáltató- és feldolgozóipar beindítására

Második ütem megvalósulását követő program szintű akciók:

- Önkormányzati vagyongazdálkodási koncepció és program felállítása
- Hulladékszállítás átszervezése, kapacitásbővítése, helyi szolgáltatás bevezetése
- Helyi lakásstruktúrát javító program
- Programozás bevezetése az iskolákban, hackatonok a település saját problémáinak megoldásaira

Fenntarthatóság

Fenntartási terv a fejlesztési területekre

Önkormányzati feladatok – szervezeti háttér

Egy település üzemeltetési struktúrájának kulcsfontosságú részét képezi a fejlesztések szervezeti és folyamatmodelljének meghatározása. Ezzel válik követhetővé és érthetővé a belső és külső szereplők számára is a település működésének és fejlődésének a felépítése, ami megkönnyíti a külső erőforrások bevonását és legjobb hasznosulását, illetve a tartósan működőképes partnerségek létrejöttét.

A program sikeres végrehajtása, illetve jövőbeli, a település egyéb születő stratégiáival való integrált fejlesztése megköveteli egy olyan szakember jelenlétét a városban, aki a projekt gazdája és felelőse az önkormányzat részéről. Javasolt az épített és természeti környezet, valamint a településkép és arculat stratégiai kérdéseit egy rendszerben kezelni. A hazai gyakorlatban ez a szerep gyakran a **települési főépítész** számára jut, szükséges azonban a kijelölt szakember látókörének bővítése a korszerű városfejlesztési elvek, valamint a participatív tervezés és fejlesztés eszközeinek megismertetésével.

A tervezett és elkészült fejlesztések folyamatos fenntartást igényelnek. Ezek megkönnyítésére az intézkedéseket javasolt minél biodiverzebb, természetesebb növényzetet alkalmazva, önfenntartó módon megtervezni, különösen az ökológiai folyosóhoz kapcsolódó területeken. Bármennyire önfenntartó egy-egy természetes ökoszisztéma, a folyamatos felügyelet, valamint szükség szerinti beavatkozások igényli dedikált szervezeti egység létrehozását. Ezt célszerűen a **Városgondokság** keretein belül érdemes megtenni. Mivel az önkormányzat számára külön forrás a szervezet-fejlesztésre nem áll rendelkezésre, javasolt a meglévő szakembergárda irányába delegálni a feladatokat, és gondoskodni esetleges továbbképzésükről. A zöldinfrastruktúra fenntartásának feladatai a jelenlegi szervezeten belül két szerepkörhöz tartozhat:

- közterület-fenntartási csoportvezető
- építési csoportvezető

A napi szintű, fenntartási jellegű operatív munkák lebonyolításával kapcsolatban javasolt a zöldinfrastruktúra hálózatot két részre osztva (köz-és zöldterületek, valamint mérnöki létesítmények és épületek) a fenti személyekhez delegálni. Feladataik:

- operatív, fenntartással összefüggő feladatok felmérése, műszaki paraméterezése, ütemezése, a közmunkaprogramban részt vevő foglalkoztatottak munkájának szervezése
- az egyes, hatáskörükbe tartozó hálózati elemek állaptának, teljesítményének megfigyelése és rögzítése, a kapcsolódó indikátorok éves szintű számítása
- a beavatkozásokhoz szükséges egyéb humán erőforrás-igények jelzése

A felelősök kijelölése mellett kiemelten fontos a külső szereplők számára is érthető **fejlesztési folyamatmodellek** felállítása. A belső résztvevők mellett a potenciális külső partnerek, lakosság, civilek, vállalkozók, beruházók számára is egyértelmű prioritások, célterületek, illetve követhető folyamatok ösztönzik a részvételt és a további erőforrások bevonását a fejlesztésekbe. Ehhez javasolt egy kellően rugalmas, de sarokpontokat, kulcslépéseket, feltételeket és folyamatokat definiáló fejlesztési eljárásmodell felállítása, amely tisztázza a projektek útját az ötletektől a megvalósításig és működtetésig. Így a saját intézkedések mellett a külső kezdeményezések is becsatornázhatóvá válnak a település jövőképebe és célrendszerébe.

A Városgondnokság partnerségi viszonyainak meghatározásánál figyelembe kell venni a fejlesztésben és fenntartásban közvetlenül és közvetve érintett szereplőket és a velük kialakítandó együttműködéseket, a hozzájuk eseti jelleggel vagy tartósan delegált feladatokat. A helyi szervezetek és lakosság szervezett és ütemezett bevonásával lefaraghatóak a fenntartási költségek személyi kiadásai, azonban ezen feladatok előkészítése, szervezése, kommunikációja komoly feladat, javasolt **egy fő humán erőforrás-szervező és kommunikációs feladatokat is ellátó szakemberrel** bővíteni a város alkalmazottainak körét. Feladatai:

- a helyi lakosság részéről érkező, a település közttereit, azok szolgáltatásait érintő igények, jelzések, észrevételek, bejelentések feldolgozása és közvetítése, rendszeres igényfelmérések és elégedettség-mérések készítése
- a település épített és természeti környezetének megóvásával, fenntartásával kapcsolatos feladatok, ezek anyagi és erőforrás igényének kommunikációja a helyi vállalkozások, lakosság és civil szervezetek felé
- az egyes csoportvezetőktől érkező erőforrás, anyag, eszköz igények gyűjtése
- a helyi szervezetekkel való aktív kapcsolattartás, a fenntartásban és fejlesztésben való részvételük szervezése, irányítása, kommunikálása

Szervezetileg a munkakör kerülhet a Zöld Enying Központot tervezetten üzemeltető Vas Gereben Művelődési Ház intézményéhez, amely a helyi civil élet egyik legaktívabb, önkormányzati háttérű szervezője.

Civil szervezetek aktív bevonása a fenntartásba és a további fejlesztések tervezésébe

Egy település életében és működésében fontos szerephez jutnak a regisztrált civil szervezetek. Az alább felsorolt szervezetek összetételéből látható, Enying esetében jelentős szerepük van a településen elérhető szolgáltatások, lehetőségek javításában, a település működésének támogatásában. Alábbiakban felsoroljuk a zöld infrastruktúra fejlesztésében és fenntartásában leginkább civil szervezeteket, és a lehetséges bevonás tárgyát jelentő témákat, területeket:

- **Enyingi Városvédő-, Szépítő és Hagyományőrző Társaság** – emlékművek karbantartása, hagyományápoló események
- **Szirombontogató Alapítvány az Enyingi Óvodáért** – játszóterek, tanösvény kialakítása
- **Enyingi Horgász Egyesület** – halastavak környékének rendben tartása
- **Kabóka Lovas Sportegyesület** – tervezett turisztikai fejlesztések, lovas túraútvonalak kialakítása, felügyelete
- **Enyingi Borkedvelők Rendje és Enyingi Öreghegy Borbarát Klub** – Öreghegy tervezett fejlesztései, turisztikai fejlesztések, dűlőutak rendezettsége
- **még egy boros**
- **Enyingi Török Bálint Iskoláért Alapítvány** – az enyingi városrész közparkjainak felügyelete
- **Enying Városi Sportegyesület** – sportpálya, fitnesspark felügyelete
- **"KABÓKAPUSZTA és KÖRNYÉKE LAKOSSÁGÁÉRT"** Alapítvány – kabókapusztai városrész közterületei
- **Városi Polgárőrség Enying** – közterületek állapotának felügyelete
- **Enyingi Török Bálint Gazdakör** – dűlőutak állapota
- **Török Bálint Vadásztársaság** – külterületek állapota
- **Barátság, Búzavirág és Rozmaring Nyugdíjas Klubok** – parkok, zöldterületek állapotának felügyelete

Többségük kötődik a település köztéri és környezeti infrastruktúrájához, ezek jó színvonalú fenntartásában és működésében a mainál jelentősebb szerephez javasolt jutniuk. Hozzájárulásuk a lakosság ösztönzésével, motiválásával, önkéntes munkájuk szervezésével valósulhat meg. Szervezett, és rendszer szintű részvételükhöz szükséges egy dedikált kapcsolattartó és feladatszervező.

Lakosság aktív bevonása a fenntartásba és a további fejlesztések tervezésébe

Hosszú távon a helyi használók aktív bevonására építő stratégiával érhető el a költséghatékony módon fenntartható, de magas minőségű közterület- és zöldterület hálózat. A rendszeres részvételt javasolt a helyi civil szervezetek és helyi intézmények bevonásával szervezni, ennek menedzselésével a Vas Gereben Művelődési Házat javasoljuk megbízni.

E mellett szükséges akciókkal, programokkal érzékenyíteni a lakosságot, a különböző státuszú és korú helyeket más-más módon megszólítva. Ezeket a lehetséges akciókat a *Társadalmasítási eszközök* című fejezetben szedtük össze.

Gazdasági számítások

A tervezett zöld infrastruktúra fejlesztésének várható költségei

Alábbiakban a tervezett beruházások tartalmához igazított, várható, idei évre számított kivitelezési költségeit becsültük meg, hasonló méretű és jellegű, elkészült magyarországi beavatkozásokat mintául véve. Az itt szereplő összegek nagyságrendi becslések, és a tervezés, előkészítés költségeit nem tartalmazzák.

Főtér kialakítása – becsült költség: 155M Ft

A projekt főbb elemei:

Szabadság tér átalakítása, 64-es út forgalomcsillapítása, növényzet átalakítása, identitás képző elemek, szökőkút, információs rendszer, parkolás, gyalogos és biciklis irányok hangsúlyos kijelölése

Víztorony alatti zöldterület integrálása a Petőfi parkba – becsült költség: 4M Ft

A projekt főbb elemei:

Petőfi park hangsúlyos bejárati terének kialakítása a Főtér felől. A víztorony alatti területek zöldterületi fejlesztése, sportolási lehetőség kialakítása, víztorony esetleges esztétikai (funkcionális) fejlesztése

Petőfi park rehabilitálása – becsült költség: 132M Ft

A projekt főbb elemei:

A park eredeti értékeinek visszaállítása funkcióbővítő beavatkozásokkal együtt. Szabadtéri színpad elbontása, park ÉNY-i sarkába természetes leejtést kihasználó szabadtéri színpad kialakítása. Sportolási - játszóterei funkciók kialakítása kalandpark elemekkel.

Kastély hasznosítása és felújítása (főszárny) – becsült költség: 230M Ft

A projekt főbb elemei:

Kastélyból kiköltöző egészségügyi funkciók helyére új funkciók telepítése. Belső terek jelentős átalakítása, fűtőkorszerűsítés és energetikai korszerűsítés, külső esztétikai felújítása. Kastély északi szárnya mentén átjáró út létesítése uszodáig, kazánházak és melléképületek bontása.

Raktárépületek lebontása, helyükön mintakert - közösségi kert kialakítása – becsült költség: 50M Ft

A projekt főbb elemei:

Állami kezelésben lévő raktár funkciók áthelyezése, terület tulajdonviszonyainak rendezése. Lapostetős raktárcsarnokok elbontása. Leendő uszoda melletti két szintes magántulajdonban lévő épület tulajdonviszonyainak rendezése, majd az épület bontása. Községi mintakertek létesítése, kertek kezeléséhez kiszolgáló épület (30m²) építése, sétányok, zöldfelületek kialakítása

Zöld Enying Központ - Petőfi park és Cinca völgyének összekötése – becsült költség: 45M Ft

A projekt főbb elemei:

A HRSZ 1474/18 telek kisajátítása, az épület jelentős átalakítása Zöld Enying Központ funkcióvá. A központ Enying és vidéke zöldterületi rendszerét, természeti értékeit, illetve a kistermelői mezőgazdasági tevékenységet, a helyi termékeket és borokat mutatja be. Itt vannak a turisztikához, zöldterület-karbantartáshoz és a szociális alapú kistermelői programhoz tartozó irodák és információs központ. A központ telke átjárást biztosít a Cinca patakhoz, a park sétaúttjai ide vezetnek.

Cinca patak Marosi út mentén húzódó részének rehabilitációja – becsült költség: 65M Ft

A projekt főbb elemei:

A patak mentén kialakítandó tanösvények, biciklis és lovas útvonalak csomópontjának kialakítása, infomációs rendszer kialakítása, a patak eredeti, duzzasztott állapotának visszaállítása, sziget kialakítása pihenővel, a nádasok és vízparti növényzet visszaállítása. Parkolók létesítése.

Öreghegy mintaporta és vendéglátóhely – becsült költség: 140M Ft

A projekt főbb elemei:

Az Öreghegy szőlőtermelő hagyományainak fejlesztése, a borbarátok lovagrendjének kezelésében új mintaporta és vendéglátóhely kiépítése (Marosi útra), a helyi termelői szokások bemutatása, helyi termékek (bor) kóstoltatása és árusítása. HRSZ 5517 út gyalogosbarát fejlesztése.

Kastély és Uszoda között új közterület – becsült költség: 30 M Ft

A projekt főbb elemei:

Gépkocsival járható út, parkolók, meglévő melléképületek bontása, tereprendezés

Enying központján belüli vízfolyások zöldfelületi rendszerre alakítása – 220M Ft

A projekt főbb elemei:

Cinca patak és Új-tótól (ma mocsár) belefolyó vízfolyás völgyének természeti rehabilitációja, vizes élőhelyek helyreállítása, növényzet fejlesztése, duzzasztott tavak helyreállítása, kotrása, partfalak stabilizálása. Patakok medrébe benyúló magánterületek rendezése. Csapadékvíz elvezető rendszer integrálása a patakokkal.

Kerékpárral járható vízparti utak rendszerének kialakítása – becsült költség: 150M Ft

A projekt főbb elemei:

Cinca patak és Új-tótól (ma mocsár) belefolyó vízfolyás völgyének feltárása szilárd burkolatú, természetbe illeszkedő úttal, gyalogosan, babakocsival, biciklivel, lóháton járható, korlátokkal, információs rendszerrel, pihenőpadokkal kialakítva. Megfelelő hely hiányában cölöpökre-pillérekre állított hídszerkezettel megoldva, útkeresztezésekénél, hidaknál kapcsolatok kialakítása.

Természeti-kulturális tanösvény és lineáris kalandpark kialakítása – becsült költség: 120M Ft

A projekt főbb elemei:

Zöldfelületi rendszer mentén a kulturális értékek és a természeti értékek bemutatására információs táblák, pihenőteraszok, épített jelek rendszerének kiépítése. Kalandpark elemek elhelyezése tematikus egységekben, 500 méterenként elemekkel, kb 1 km-enként nagyobb egységekkel (vizes, fák koronáján függő, akadálypálya, stb)

Rákóczi út mentén zöldterület fejlesztése – becsült költség: 100M Ft

A projekt főbb elemei:

64-es főút Rákóczi utcai szakaszán intenzív zöldfelületi fejlesztés, amely összeköti a Főteret és az egykori vasútállomást. A bicikliút folytatása ezen a szakaszon. Világítás- és burkolati fejlesztések.

Vasútállomás és Új-tó területének fejlesztése – becsült költség: 140M Ft

A projekt főbb elemei:

Vasútállomás épületének hasznosítása és felújítása, Új-tó visszaállítása mocsár kotrásával és vizek duzzasztásával, gyalogutak, pihenőhelyek, parkosítás, autóutak burkolása

Zöldfelületi rendszer kiterjesztése Kabókapusztáig és Alsótekeresig – becsült költség: 520M Ft

A projekt főbb elemei:

Cinca patak mentén zöldfelületi rehabilitáció és kerékpár út kiterjesztése dél felé a Kabókapusztá felőli vízfolyások elágazásáig, Kabókapusztá felé összeköttetés a lovas központtal és a duzzasztott tavakkal a 64-es főútig. Zöldfelületi rehabilitáció kiterjesztése észak felé Balatonbozsok központjáig, majd Alsótekeresig. Kerékpárút vezetése új közúton Alsótekeresig. Kerékpáros pihenőhelyek kialakítása, madár lesek és horgász helyek kialakítása.

Szociális kertek kialakítása a Cinca völgyében – becsült költség: 60M Ft

A projekt főbb elemei:

Meglévő közmunkaprogram fejlesztése, közösségi szociális földek művelése a Cinca mentén. Kistermelői mezőgazdaság lehetőségeinek oktatása, terjesztése. Kistermelői termények és termékek népszerűsítése és értékesítése.

Ipari park kialakítása – becsült költség: 400M- 500M Ft

A projekt főbb elemei:

A terület alkalmassá tétele ipari tevékenység végzéséhez: közmű és infokommunikációs alap infrastruktúra kialakítása, megújuló energiatermelés, közúti kapcsolatok fejlesztése

Templomkert rehabilitációja – becsült költség: 50M Ft

A projekt főbb elemei:

A katolikus templom kertjének rehabilitációja, pihenő terekkel való fejlesztése. A templomhoz méltó, kisebb rendezvényeket befogadni képes bejárati tér kialakítása.

Főutca program – becsült költség: 200M Ft

A projekt főbb elemei:

A Kossuth Lajos utca burkolati és zöldfelületi rekonstrukciója, a parkoló és gyalogos, valamint kerékpáros felületek rendszerének újra szervezése, a főutca arculatának helyreállítása.

Kerékpárút rendszer összekötése a Balatoni körúttal és a Sió csatorna kerékpárútjával – becsült költség: 500M Ft

A projekt főbb elemei:

A patakmedrek és parkok kerékpárút hálózatának átkötése a Sió csatorna partján futó kerékpárútba, illetve a balatoni kerékpáros körút rendszerébe.

A tervezett zöld infrastruktúra fenntartásának várható költségei

Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 2/2017. (II.20.) önkormányzati rendelete alapján a város 2017-ben közutak, utak, járdák karbantartására, park és zöldterületek karbantartására, közvilágítás üzemeltetésére összesen 55 millió Ft-ot kapott állami normatív támogatásként.

Ugyanebben az évben az önkormányzat utak, járdák, közutak, parkok, zöldterületek és sportpályák, valamint közvilágítás tekintetében nagyjából 30,5 millió Ft dologi kiadást finanszírozott. Ebből legnagyobb tétel a közvilágítás üzemeltetése volt 19,7 millió Ft-ért, 4 millió Ft jutott a park és a zöldterületek fenntartására, a járdák, közutak és a sportlétesítményekre nagyjából 2-2-2 millió Ft jutott. A park 316 ezer Ft, a sportlétesítmények 425 ezer Ft bevételt generáltak, ez a közterületekkel kapcsolatos dologi kiadásoknak mindössze 2 %-a.

A tervezett fejlesztések eredményeképpen a fenntartás költségei szükségképpen növekedni fognak. Ez elsősorban a gondozásba vett területek méretének, az ezeket kiszolgáló utcabútorok számának, a világítás volumenének növekedéséből következik. A fejlesztési elemek közül elsősorban a belterületi projekthelyszínek a költségesebb fenntartásúak – fák, cserék, gyepek karbantartása, burkolatpótlások, amortizálódó utcabútorok, az intenzívebb emberi használat következtében megjelenő hulladék eltakarítása, a díszító és patakmedrek időszakos kotrása és tisztán tartása, a rendezvényeket követő karbantartási munkálatok.

Ez az első években várhatóan nem okoz jelentős többletet a költségvetésnek, azonban hosszú távon, a területek amortizációjával kapcsolatban 20-50 %-kal nőni fog a dologi kiadások éves volumene, a második és harmadik ütem fejlesztéseinek műszaki tartalmától függően.

A személyi kiadások csökkentése érdekében javasolt a lakosság bevonása az egyszerűbb, akciószerű munkálatok elvégzésébe, valamint a parkok nagyobb gyepterületeinek karbantartásába bevonni állati munkaerőt. Erre jól bevált mintául szolgálhat a dél-amerikai Curitiba városban bevezetett gyakorlat, ahol az önkormányzat helyi pásztorokat foglalkoztatva, juhokat legeltet a közterületeken, ezzel jelentősen csökkentve a fenntartási költségeket.

A karbantartás eszközeinek hatékony megválasztásával és a lakosság bizonyos csoportjainak célzott és rendszeres bevonásával tehát a többletköltségek egy része kiváltható, ami jelenleg mindenképpen szükséges, hiszen a közterületek és parkok karbantartására kapott normatív támogatás a közterületek állapotából kiindulva már a jelenlegi karbantartási munkálatok elvégzésére sem elegendő.

A Petőfi park felújításával létrejövő szabadtéri színpad rendezvényeinek díjszabását úgy érdemes kialakítani, hogy a jelenleg rendelkezésre álló kiadásokat érdemi mértékben kiegészítse. Hosszú távon, a turisztikai koncepció részeként javasolt az időszakos parkolás díj és látogatói jegy bevezetését megtervezni.

Szintén fontos számolni azzal a következő években, hogy a tervezett fejlesztési elemek pályázati előkészítése, az egyes pályázatok igénybevétele növekvő önrészt kíván meg a településtől.

A zöld Enying Központ bevételei elsősorban az intézmény fenntartására, a részvétel és kommunikáció szervezésével járó kiadások fedezésére javasolt fordítani.

TOP Zöld Város Pályázatok

Az Európai Unió pályázatával lehetséges a zöldinfrastruktúra fejlesztések 100% támogatási intenzitású finanszírozása. A program nyújtotta lehetőségek jó kihasználásához szükséges egy hosszú távú fejlesztési akcióterv kidolgozása (ZIFFA), amelyen belül azonosítani szükséges azokat a kulcs beavatkozásokat és a település társadalmát érintő programokat, amelyek kialakítása:

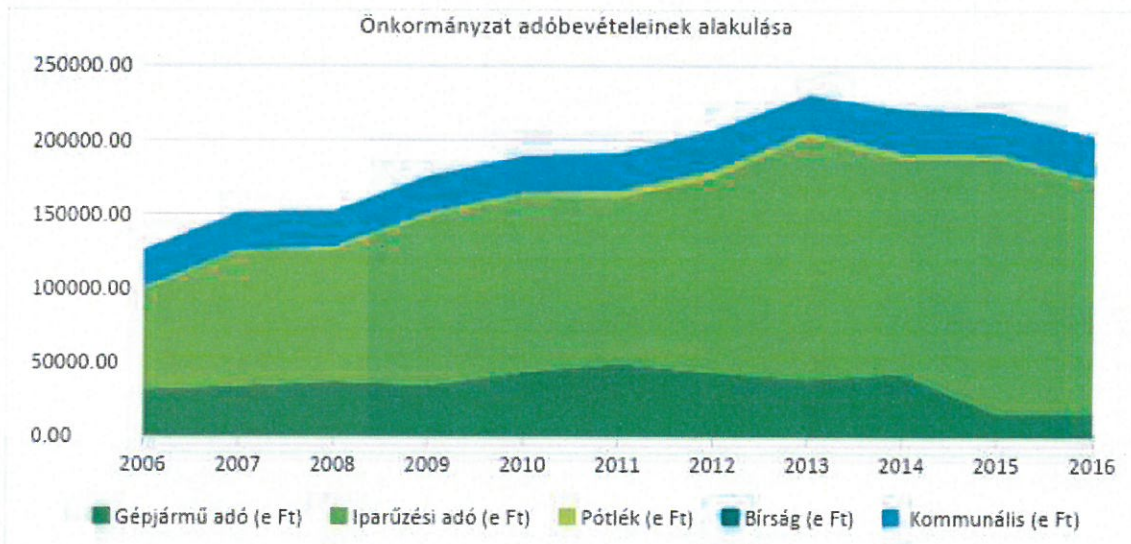
- már középtávon bevételt hozó szolgáltatások és események kiszolgáltatását teszi lehetővé
- már rövid távon érezhető életkörülmény javító hatásokkal bír
- a lakosság szemléletformálását, képzését támogatja az akcióterv hosszú távú megvalósításához
- része egy nagyobb, járási térségű hálózatnak.

Önkormányzati adó, díj és bírság bevételek célzott felhasználása

Nem jelent többletbevételt, de segítheti az önkormányzat forrásainak strukturált felhasználását, ha a helyi adók egy részét dedikáltan a közterületek és kapcsolódó szolgáltatásaik fenntartására, fejlesztésére fordítja az önkormányzat. Mint az alábbi grafikonból látható, a helyi adók között egyre nagyobb aránnyal szerepel az iparűzési adó, amely nominális értéke ingadozásokkal, fokozatosan növekszik. Fejlesztési kiadásokra javasolt ennek az adónak bizonyos százalékát elkülöníteni, hiszen a fejlesztések, ha a közterületek esetében csak közvetetten is, de hozzájárulnak a gazdaság fejlődéséhez.

Hasonló fejlesztési tartalék képezhető az idegenforgalmi adóból, amely célzottan a turisztikai szolgáltatások javítására, település-imázs építésre fordítható bevételként jelenhet meg a település költségvetésében.

A közterület és zöldinfrastruktúra-fenntartási kiadásokra javasolt a nagyjából állandó volumenű gépjármű-adót, illetve a kommunális adó egy meghatározott százalékát fordítani.

42. ÁBRA: ÖNKORMÁNYZAT ADÓBEVÉTELEINEK ALAKULÁSA, (FORRÁS: TEIR, MÁK)

Az önkormányzati díjbevételek és bírságok közül a talajterhelési díj, illetve a környezetszennyezéssel, illegális hulladéklerakással, köztéri vandalizmussal kapcsolatos díjakat, bírságokat javasolt a közterületek és zöldterületek fenntartására fordítani.

A célzott felhasználásra vonatkozóan javasoljuk, hogy első körben szülessen egy önkormányzati szándéknyilatkozat, melyben a település vállalja, hogy hosszú távon átstrukturálja költségvetését a színvonalas közterület-hálózat fenntartásának érdekében. Amikor és amennyiben a technikai lehetőségek és a bevételek volumene megengedi, a testület fogadjon el egy önkormányzati határozatot, melyben

tételesen felsorolja azokat az adó, díj és bírság bevételeket, illetve azok meghatározott százalékát, melyek alapesetben a települési környezet fenntartására fordítandók.

Közterületek bérbeadása és területhasználati díj

A település jelenleg is jut bevételhez közterületeinek használatból – ezek jelenleg elsősorban a focipálya, és a Petőfi park esetében kimutathatók. A bérbeadáson túl javasolt a jövőben a közterületek rendezvény célú hasznosításakor – legyen szó akár önkormányzati, helyi civil, vagy magán célú eseményekről – egy négyzetméterre vetített, a terület fenntartását, állapotának megővését biztosító minimális területhasználati díjjal számolni. Így ugyanis már a rendezvények költségvetésének tervezésekor elkülöníthető az az összeg, amely segítségével visszaállítható adott terület eredeti állapota.

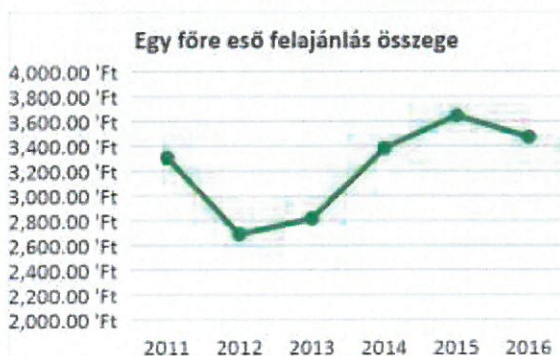
A Petőfi park felújítását követően úgy érdemes a szabadtéri színház és egyéb rendezvények díjbevételeit megtervezni, hogy ezekből éves szinten egyre növekvő összeg jusson a területek fenntartására, fejlesztésére.

Civil szervezetek támogatásának növelése

A település közterületeinek és szolgáltatásainak, kulturális és oktatási programjainak támogatására javasolt a lakossági felajánlások ösztönzése, elsősorban az adózással összefüggő felajánlások növelésével. A személyi jövedelem-adó 1%-ára jogosult szervezetek számát, bevételük alakulását az alábbi táblázat szemlélteti:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
felajánlások összege	674 303,00 Ft	502 886,00 Ft	580 385,00 Ft	777 820,00 Ft	743 205,00 Ft	763 571,00 Ft
felajánlást kapott civil szervezetek száma	3	5	5	7	6	6
felajánlók száma	204	187	206	230	204	220
regisztrált civil szervezetek száma	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	7	6
összes adózó:	3236	3145	3127	3183	3173	n.a.

12. TÁBLÁZAT: SZJA 1% FELAJÁNLÁSOK ENYING TELEPÜLÉSEN, (FORRÁS: TEIR, NAV)

43. ÁBRA: EGY FŐRE JUTÓ FELAJÁNLÁS ÖSSZEGE, (FORRÁS: TEIR, NAV)

44. ÁBRA: CIVIL SZERVEZETRE JUTÓ ÁTLAG FELAJÁNLÁS, (FORRÁS: TEIR, NAV)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Település népessége	7157,00	7157,00	7099,00	7049,00	7007,00	6984,00
Összes adófizető darabszáma	3173,00	3183,00	3127,00	3145,00	3236,00	3183,00
Adófizetők aránya	44,33%	44,47%	44,05%	44,62%	46,18%	45,58%

13. TÁBLÁZAT: SZEMÉLYI JÖVEDELEMDADÓ ADATOK ENYINGEN, (FORRÁS: TEIR, NAV)

Összes adó	561792190 Ft	505096248 Ft	667429526 Ft	696942610 Ft	768341394 Ft	816541843 Ft
------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

A felajánlott összegek a jövedelmek általános növekedésének köszönhetően nőnek, az egy szervezetre jutó felajánlások szintén növekvő tendenciát mutatnak. Ugyanakkor az adatokból látható, az adózók mindössze hat százaléka ajánlja fel rendszeresen helyi szervezetnek jövedelmeit, az arányon javasolt érzékenyítő programmal javítani. Az adózási adatokból látható, az adófizetők száma a csökkenő lakónépesség ellenére nő, ahogy a befizetett személyi jövedelemadó összege is, a jelenlegi felajánlás akár tízszerese is megnyerhető lenne.

Tervezésbe való integráció

Enying Város Önkormányzata a törvényben előírt határidőknek megfelelően elkészítette **Településképi Arculati Kézikönyv**ét és meghozta a **Településkép védelmi rendelet**ét, melyek kialakítása párhuzamosan folyt a zöld infrastruktúra fejlesztését kialakító stratégiával, így a rendelet részét képezik azok az elvek, melyek a zöld környezet fontosságát hangsúlyozzák.

Enying **Integrált Településfejlesztési Stratégiájának** javasolt beavatkozásai között, mint egy korábbi fejezetben bemutatottuk, már szerepelt több olyan fejlesztési elképzelés, amelyek jelen stratégia alapját képezik. Már ebben a dokumentumban kiemelt szerep jutott a meglévő természeti értékek megőrzésének és szabadidős-turisztikai használati célú fejlesztésének. Alapvetően ezek folytatása, illetve térbeli kiterjesztése és tartalmi bővítése a jelenlegi dokumentum. A hosszú távú projektelemek miatt azonban javasolt az első ütem fejlesztéseinek elvégzését követően az ITS felülvizsgálata, amely a környezeti fenntarthatóság és klímavédelem mellett a lakossági részvétel fokozását, a digitális technológiák település életébe való integrálását segítő további beavatkozásokat is a középtávú stratégia részévé teszi.

A **Településszerkezeti Terv** jelenleg átdolgozás alatt áll, ennek lezárása jelen stratégia elfogadását követően történik meg, így a zöld infrastruktúrával kapcsolatos jövőbeli fejlesztések térbeli igényei a születő dokumentum részeivé válnak.

A város **Helyi Építési Szabályzata** ugyan tartalmaz a védettséget élvező területekre vonatkozó információkat, azonban érdemes kiegészíteni növényalkalmazásra, a vízparti területek védelmére vonatkozó fejezetekkel. Ez az önkormányzat által fenntartott területekre, de a lakosok által kezelt belső kertekre vonatkozó iránymutatásként szolgálhat. További lehetőséget jelent a civil szervezetek bevonása a felülvizsgálatba, módosításba, illetve proaktív társadalmasításba.

Javasolt a tervezett fejlesztések finanszírozásának jobb megalapozása, illetve az elkészülő fejlesztések jövőbeli turisztikai kihasználtsága érdekében Térségi Turisztikai Stratégia kialakítása, melynek egyik gerince a jelen akciótervben lefektetett zöld infrastruktúra, illetve az ennek kihasználására létrejövő rendszeres programok település határai túli megismertetése, a település zöld arculatának kialakítása.

Társadalmasítási eszközök

A következőkben felsoroljuk azokat az egyszeri eseményeket, akciókat, és hosszabb távú programszintű folyamatokat, amelyek alkalmazásával sikeresen bevonható a lakosság és láttatható a program elsősorban a helyi lakosság számára.

A Zöld Város Program megvalósítása bevonással és részvételi tervezéssel

Első lépés: A város működésében érdekelt összes kulcsszereplő feltérképezése

A fejlesztések hosszú távú sikeres fenntartásához elengedhetetlen a partnerségi lehetőségek feltérképezése. Lényeges átgondolni és megtalálni a helyi lakosság és vállalkozói réteg, valamint a civil szervezetek helyét a város működésében és fejlesztési folyamatokban. Ezzel biztosítható, hogy minden esetben a ténylegesen érintett csoportok legyenek a megfelelő módon megszólítva, legyen szó véleményezésről, a fejlesztési programok kialakításáról és végrehajtásáról, vagy a városi szolgáltatásokkal való megelégedettségről és ennek visszacsatolásáról a város működési és fejlesztési folyamataiba.

Második lépés: A Zöld Város Program indításának kommunikációja

A tervezett fejlesztési program akkor tudja átformálni egy város életét, ha a város szereplői, a stratégia érintettjei megismerik, majd minél nagyobb mértékben azonosulnak e megközelítéssel, az ezzel járó lehetőségek pedig inspirálóak számukra. Ennek érdekében egy olyan erős üzenetet kell közvetíteni, amely a város legtöbb lakója és szereplője számára célhoz ér, és képes érdeklődést, majd elköteleződést teremteni. Ki kell tehát dolgozni azt a kommunikációs eszköztárat, amellyel ez az üzenet megfelelően átadható (szlogen, logó stb.).

A bevonási folyamat része, hogy a helyiek a város ügyeiről, az aktuális tervezési folyamatról naprakészen tájékozódni tudjanak, illetve a kommunikációs folyamatok aktív szereplőivé válhassanak. A passzív kommunikációs eszközök (holnap, internetes platformok stb.) mellett fontosak ezért az aktív eszközök is (helyi média, közösségi média, appok stb.) is, amelyeken keresztül a kevésbé kezdeményező lakók is bevonódnak. Az informálás helyett ezúttal a megszólítás, bevonás, illetve ennek megfelelően a kétirányú kommunikáció kerül előtérbe.

Harmadik lépés: Részvételi tervezés alkalmazása a közterületek és zöldterületek tervezésénél

A lakók bevonása a fejlesztés megtervezésébe segíti azt, hogy funkcionálisan jobb, a „felhasználók”, azaz a helyi lakosok igényeinek megfelelő közterek, közparkok alakulhasson ki. A részvételi tervezés emellett lehetőséget ad arra, hogy a helyismerettel rendelkezők tudására is lehessen támaszkodni a tervezés során, továbbá a végeredmény is sokkal elfogadhatóbbá válik a lakosok számára. A fejlesztés megvalósítása olyan változással jár, amelyet szintén kommunikációval szükséges támogatni. Az ilyen akciók egyben arra is alkalmat adnak, hogy a konkrét projekt kapcsán olyan elvontabb témákat is megérthetővé, megtapasztalhatóvá lehessen tenni, mint az energiafogyasztás, környezetvédelem, fenntartható mobilitás, tudatos táplálkozás, stb.

Negyedik lépés: Kommunikációs és érzékenyítő események a program mérföldköveinél

Egy komoly, a településen élők mindennapjait érdemben érintő fejlesztés esetén is fontos, hogy a helyiek értsék, mi történik körülöttük. A tervezésbe való bevonás mellett szükség van az egyes tervfázisok lezárásakor, a kivitelezési munkák kezdetekor, egy-egy mérföldkő elérését követően közös eseményeket szervezni a civilekkel. Ezek során „megünnepelhető” az addig elért eredmény, felvázolható a folytatás, maga az egész folyamat érthetővé és elérhetővé válik a helyi lakosok számára. A félig elkészül terek, épületek tesztelhetőek, bemutatható és kipróbálható leendő funkciójuk.

Fontos, hogy ezek az események szorosan kapcsolódjanak a program tényleges céljaihoz és tartalmához, ezzel növelve azok hitelességét. Ugyanakkor nem feltétlenül szükséges kiemelkedően költséges, kampány típusú elemeket tervezni – sokkal fontosabb, hogy ezek az események fokozatosan és folyamatosan erősítsék a projektfázisok ismertségét és elfogadottságát.

Ötödik lépés: A Zöld Város Program edukációs pillérei

A fenntarthatóság szemlélete, a természeti és épített környezet védelme, a tudatos fogyasztói magatartás kérdésköre mind alapvető témakörei egy zöld városnak. A szemléletformálás, az ismeretátadás és a készségfejlesztés szükséges eszközök a program fenntartásában és a hosszú távú célok elérésében. A

kommunikációs tevékenységek alapvető fontosságúak a szemléletformálásban és a helyi szereplők inspirálásában, energizálásában. A partnerség-építés legjobb terepe pedig a közös tanulás, a megszerzett tudások és tapasztalatok közösségi hasznosítása.

Az alábbi fejezet olyan program szintű, szoft beavatkozási lehetőségeket mutat be, amelyek segítségével megszólíthatók, bevonhatók a helyi lakók, és amelyek segítenek őket elkötelezett és tudatos, aktív szereplőkké tenni a települési környezet alakításában.

További javasolt programok és akciók

Közterületek örökbefogadása program

Egy valódi zöld város esetében a természeti környezettel való együttélés, mindennapi foglalkozás a lakosok mindennapi életének része. Az önkormányzat a zöldterületek fenntartásának költségeit csökkentheti, ha bevonja és ösztönzi a helyi lakosságot a kertészeti munkákban való részvételre. Első lépésként javasolt az oktatási és idősgondozási intézmények bevonása a programba, egy-egy kijelölt területet juttatva gondokság alá. Javasolt kisebb, az általános gondozási munkálatokból rendszeresen kimaradó, esztétikailag zavaró, elhanyagolt zöldfelületek kijelölésével kezdeni (pl. főutcai fasor füves területei, forgalomalkítás miatt keletkező zöld szigetek, intézményterületekhez közel eső üres ingatlanok gondozatlan kertjei, maradvány zöldfelületek). A program része a résztvevők „jutalmazása”, ami pozitív ösztönzőként hat a további önkéntesek csatlakozására.

Jó példa: Budapest 12. kerület, Hegyvidék

A városi kertmozgalmak sok külföldi országban évek óta nagy népszerűségnek örvendenek. A faültetési akciók és közösségi kertészkedések mellett megjelentek a zöldfelület gondnoksági programok is, melyre Budapest XII. kerületében, Hegyvidéken találunk példát. Az Urban Green Belts (UGB), Városi zöldövezetek projekt az Európai Unió társfinanszírozásával, a Közép-európai Transznacionális Együttműködési program (Interreg Central Europe 2014-2020 Program) keretében valósul meg, melyben a Hegyvidéki Önkormányzat is részt vesz. A cél olyan innovatív módszerek és eszközök kidolgozása, amelyek lehetővé teszik a fenntartható, partnerségen alapuló városi zöldfelület-gazdálkodási rendszerek kialakítását.

Az UGB keretében szervezett Zöldfelület Gondnoksági Programban lakossági csoportok, intézmények, vállalkozások veszik gondozásba a zöldfelületeket. Az önkormányzat által kijelölt leromlott állapotú zöldfelületek ültetési tervét és beültetési költségeit a Hegyvidék Önkormányzat biztosítja. A helyi lakosok és közösségek a rendszeres kertészeti munkákat végzik. A program nem csak abban segít, hogy a kerület zöldfelületei ápoltak legyenek, hanem közösségépítő hatása is van. Az önkormányzat gondoskodik arról is, hogy a gondozásba vett zöldfelületeken, a kertészek nevét táblán feltünteti.

Kertészet és ételek edukációs program

A kiskerti gazdálkodás feltámasztása többlépcsős program. Nem csak a kertészeti alapismeretek és korszerű, környezetkímélő biogazdálkodás bevett módszereinek átadása a cél, hanem ezt kiegészítve – valójában a helyi igényt megalapozva a termények iránt – a lakosok és őstermelők számára nyújt egészséges táplálkozási ismereteket, bemutatja a termények különböző elkészítési és feldolgozási módjait.

Hogyan szervezzünk önkénteseket edukációs program

A zöld felületek karbantartása, a kapcsolódó események és programok szervezése humánerőforrás-igényes folyamatok. A helyi lakók és cégek bevonása leghatékonyabban az önkormányzat támogatásával, de a civil szervezetek aktív bevonásával tud megvalósulni. Szükséges tehát mind az önkormányzat dolgozói, mind a civil szervezetek képviselői számára átadni azokat a módszertani ismereteket, amelyek segítenek egy-egy tevékenység vagy akció számára önkénteseket toborozni.

Tanösvény létrehozása az alsótekeresi faiskola és az iskolák tanulóinak bevonásával

A Cinca-patak duzzasztásával kialakított tónál a helyi természetes ökoszisztéma bemutatására tanösvényt alakítunk ki. Ennek tervezésébe és fizikai megvalósításába bevonásra kerül a helyi, régi hagyományokkal rendelkező Alsótekeresi faiskola, valamint a helyi iskolák tanulói.

Játszóterek kialakításának összekapcsolása a helytörténet feltárásával

A Petőfi parkba tervezett játszóterek elemeinek kialakítása speciális narratívát követ: az iskolások valós történeteket és helyi legendákat gyűjtenek, ezeket történetté szövik, a történet kulcselemei és helyszínei pedig absztrakt játszótéri elemekké válnak. A kialakított formavilág és design elemek, jelek megjelennek a történetek valós helyszínein is.

Jó példa: CULBUB - Délegypercesek, Délegyháza

A CULBUB két éves, kulturális beavatkozásokra épülő városfejlesztési program volt 2011-2013 között hat közép-európai főváros agglomerációjában. Összesen mintegy 30, nemzetközi pályázaton kiválasztott köztér fejlesztési projekt valósult meg helyi közösségekkel együttműködve. A program a szuburbánus települések fejlődését, a régió nagyvárosai körüli táj és köztérek sajátosságait vizsgálta és tekintette kiindulási pontnak. A CULBUB a prágai CCEA (Center for Central European Architecture) vezetésével, helyi önkormányzatok és szakmai szervezetek együttműködésében valósult meg. Magyarországon a Kortárs Építészeti Központ vett részt, Délegyháza önkormányzatával és helyi közösségeivel. Délegyházán a kiürülő kavicsbányából kialakult tóvidéken egy úszó közösségi szauna, egy családoknak szóló egy éves közösségi kert program, a helyi közösségi emlékezetre épülő térkép és tanösvény, valamint egy falusi mozi jött létre a két éves programban. A munka során számos helyi interjú készült, valamint adatgyűjtés zajlott a helyi újságban, intézményekben és családoknál.

A Délegypercesek nevet kapó program célja a 20. század közepén létrejött Délegyháza történetének személyes, játékos és a falunak új arcot adó módon történő feldolgozása volt. A Budapest külső agglomerációjában fekvő település történetét és legendáit, a majorságból formálódó környék kavicsbányáinak és tóvidékének világát változatos és kitartó adatgyűjtéssel tárták fel, az újságban elhelyezett felkérésektől személyes interjúkon és az iskolában végzett munkán át az online és közösségi média felületekig. A hónapok alatt összegyűlt történetek helyszíneik szerint térképre kerültek, majd dramaturgiai munka során összeállt belőlük egy valós és fiktív elemeket is tartalmazó útvonal, amelyet végig járva a helyi vagy távoli látogató megismerheti Délegyháza történetét és lakóit is. Az útvonal mentén helyi mesterekkel közösen épített padok állnak, amelyeken egy játék egy-egy lépése található, egy-egy történettel és feladattal. A sétaútvonalhoz és a padokhoz egy weboldal is tartozik, ahol az összes történet megtalálható. A séta végére összeáll a falu története, amely a közösségek összefogásáról és megtartó erejéről szól.

Városi séta az épülő zöldhálózat bemutatására

A tájépítészeti munkálatok megkezdése előtt és alatt javasolt tematikus sétákat szervezni a területek bejárására, a zöldterületek hálózatos voltának bemutatására. Az érdeklődők egyrészt betekintést nyerhetnek a projekt készültségi állapotába, aktuális kérdéseibe, illetve adott témák mentén – például: Hova lesz az esővíz? „Kik” laknak itt még velünk? Mi lesz a komposzt sorsa? – ismereteket szerezhetnek a természet közeli élőhelyekről, a zöld infrastruktúra működéséről, szerepéről a település életében.

„Ott voltunk, részt vettünk” események

Amikor átadásra kerül egy hálózati elem, javasolt olyan események szervezése, amelyek alkalmával a helyiek elfogadják, megjelölik az adott helyet, ami így felkerül a közösség mentális térképére, valódi hellyé válva. A „hozzál valamit” „jelöld meg” „ültesd be” fizikai lenyomata emellett egyfajta emlékeztetőként működik az átadás, a birtokbavétel eseményére, segítve az átadás-kori állapot megőrzését.

Az egész projektet összefoglaló, bemutató kiadvány-sorozat

A kék-zöld infrastruktúra kiépítését célzó hosszú távú projekt egyes szakaszairól érdemes kiadványban megemlékezni, összefoglalva a tapasztalatokat, eseményeket. Az időben egymást követő események rögzítése során érdemes a kiadványba kitérni, adott fázisban teljesültek-e, és hogyan az elvárások, mit gondolnak éppen akkor a település lakói környezetükről, településük jövőjéről. A kiadvány tartalma, a Zöld Város Program dokumentálása segíthet a jövőbeli, más területeket érintő fejlesztések - pl turisztika, okos város programok – partnerségének hatékonyabb szervezésében és kommunikálásában. Itt javasolt külön kiadványban bemutatni a település lakosságának, hogyan lesz ötletből megvalósult projekt, mi ennek a településen elfogadott, bárki számára járható útja. Érdemes külön kiadványt szentelni a területek fenntartását biztosító szervezeti modellnek, bemutatni az egyes területek „civil” gazdáit, feladataikat, elérhetőségüket.

Monitoring rendszer

A stratégia tervezése számos olyan feltevésen alapszik, amelyek a jelenlegi információk birtokában helyesnek és megalapozottnak tűnnek. Ugyanakkor a külső és a belső környezet folytonos változásai miatt a célok teljesülése, az elvárt eredmények és hatások létrejötte nem tekinthető automatikusnak. A hatásmechanizmusokat számos olyan tényező befolyásolja, amit jelenleg nem vagy csak hiányosan ismerünk, illetve amelyek befolyásolhatósága a terv megvalósítását menedzselő szervezet számára erősen korlátozott.

Jelen akcióterv sikeres megvalósításához szükség van egy olyan visszacsatolási mechanizmusra, amely alapján újból és újból beavatkozhatunk, elvégezve a szükséges korrekciókat. E visszacsatolást a monitoring rendszer biztosítja. Alapja a megvalósításra vonatkozó folyamatos adatgyűjtés, információgyűjtés, ami alapján ellenőrizni tudjuk, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, várható-e a tervezett hatások elérése. Ha ennek során kiderül, hogy a tervezett és elvárt módtól eltérően haladnak a folyamatok, s a célok várhatóan nem, vagy csak részben teljesülnek, akkor a monitoring rendszer feltárja az eltérés okait is, s ezzel lehetőséget teremt a döntéshozók számára, hogy beavatkozzanak a folyamatokba. Az eltérés jellegétől és mértékétől függ a szükséges korrekciós intézkedés, pl. módosítani szükséges a tevékenységek menetét, a terv végrehajtásának mikéntjét, a szervezeti kereteket, a feladatokhoz rendelt erőforrásokat. Ha a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem végezhető el, akkor a tervek, de végső soron a célok korrekciójára is sor kerülhet.

A monitoring rendszer alapját az indikátor rendszer jelenti. A monitoring tevékenység az indikátorok rendszer mérését, azok kívánt állapothoz való viszonyítását, továbbá a kívánt állapottól való elmaradás esetén a beavatkozásra való javaslattevét foglalja magában.

A zöld város programhoz kapcsolódó hatás indikátorok az egyes intézkedések tervei, valamint az önkormányzat nyilvántartásai alapján megadhatók, míg a lakossági elégedettség mérések saját felmérésekkel készülhetnek.

Programszintű indikátorok

A következőkben javasolt indikátorok szerepe, hogy a program hosszú távú, teljes társadalmat érintő hatásait kövessék nyomon. A közterületek, köztük is a zöldfelületek fejlesztése alapvetően kihat a szabadban töltött idő növekedésére, az egészségesebb életmódra, a jól kialakított közterek vonzzák a látogatókat, és járulékos hatásként a különböző kulturális, szabadidős, vendéglátói szolgáltatások száma is növekedni fog.

A Zöld Város Programban tervezett intézkedések az alábbi indikátorokban mindenképpen növekedést kell, hogy érjenek el:

- Megújuló zöldterületek (m²)
- Új zöldterületek (m²)
- Megújuló ökológiai folyosó (m)
- Megújuló park (m²)
- Új megnyitott park (m²)
- Megújuló közterület (m²)
- Új közterület (m²)
- Városi területeken épített vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek (m²)
- Részvételi tervezésbe bevont lakosság száma (fő)

Ezt követően a kialakult zöldinfrastruktúra hálózat fenntartása, karbantartása és további fejlesztése középtávon az alábbi mutatókban kell, hogy növekedést érjen el:

- Kiépített kerékpárút hossza 500 m/év
- Kiépített lovas/túraútvonal hossza 500 m/év
- Kijelölt kerékpárút hossza km/év

- Kijelölt lovas/túraútvonal hossza km/év
- Közterek rendszeres látogatóinak száma (fő)
- Köztereken eltöltött idő (nap)
- Kültéri rekreációs és kulturális programok száma (db)
- Helyi civil szervezetek által megvalósított események száma (db)
- Helyi civil szervezetek összefogásával megvalósuló eseményeken résztvevők száma (db)
- Ültetett fák száma (db)
- Rendszeresen karbantartott zöldterületek aránya (db)
- Közösség által gondozott zöldfelületek / közterületek nagysága (m²)
- Zöldfelületi programokban résztvevők száma (fő)
- Helyiek elégedettsége a közbiztonsággal
- Helyi piac forgalma (Ft)
- Lakosok fogyasztói kosarában a helyben termelt élelmiszerek aránya (%)

A ZIFFA-ban javasolt hosszú távú program, valamint a további javasolt stratégiákból (turisztika, ITS okos felülvizsgálata) következő intézkedések végrehajtásának a zöldterületek megfelelő működéséhez is köthető hosszú távú hatásainak méréséhez javasolt mutatók:

- Vendégéjszakák száma (db)
- 1 főre eső turisztikai költség (Ft)
- Helyi üzletek forgalma (Ft)
- Használatba vett üres lakóépületek száma (db)
- Területre beköltöző új szolgáltatások száma (db)
- Szőlő területek mérete (m²)
- Lakosság zöldség és gyümölcs fogyasztása (kg)
- Új termények megjelenése (db, m²)

A monitoring folyamat működést és fenntartást támogató elemei

A zöld infrastruktúra állapotváltozásainak nyomon követése

Belső monitoring rendszer, amelybe a városüzemeltetésért felelős szereplők folyamatosan képesek a zöld infrastruktúra-elemek valóságos állapotát visszacsatolni. Ennek eszköze a ZIFFA során elkészült kataszteri táblázat alapján készülő digitális nyilvántartás kialakítása. A nyilvántartás alapján javasolt évente nyilvános riportban közzétenni a fenntartással kapcsolatos eseményeket és kiadásokat, valamint a hálózat állapotára vonatkozó adatokat.

Társadalmi visszacsatolás

A lakosság számára értelmezhető, kezelhető módon kialakított webes felület létrehozása. A felületnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy a lakosság átlássa, értelmezze a zöld infrastruktúra alakítását/alakulását és javaslatokat, véleményeket adjon a fejlesztésre, fenntartásra. Ez egy folyamatos visszacsatolást ad az önkormányzatnak a szükséges beavatkozásokra, javaslatokat adhat az esetleges fejlesztési szándék- vagy projektmódosításokra. Alkalmasnak kell lennie a közterületek állapotával és az elégedettséggel kapcsolatos visszajelzések fogadására. Felelőse a humán-erőforrás szervező munkatárs.

Források:

Jogszabályok, rendeletek:

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet a kedvezményezett járások besorolásáról
- 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről

Felhasznált stratégiák, tervek:

- Csité András – Iváncsics Vera – Obertik József (2017): Keszthely Zöld infrastruktúra fejlesztési- és fenntartási akcióterv (ZIFFA)
http://hetfa.hu/wp-content/uploads/2017/11/KESZTHELY_ZIFFA_lead%C3%A1s_0420_P%C3%93TL_0517.pdf
- Enying város Integrált Településfejlesztési Stratégia és Településfejlesztési Koncepció
http://enying.eu/uploads/docs/4028_org_dc6ca51479f881361f22f006047be874.pdf
- Enying város Helyi Esélyegyenlőség Programja (2013)
- Enying Local Agenda (2012)
- Enying Településképi Arculati Kézikönyv (2017)
- Enying Településrendezési Terv (2004)
- Európai Unió 2020-ig szóló Biodiverzitás Stratégiája
- Európai Unió Zöld Infrastruktúra Stratégiája (2013)
- Európai Környezeti Ügynökség: Common International Classification of Ecosystem Services (CICES): 2011 Update egyeztetési anyag
<http://www.cices.eu>
- Fejér Megye Területfejlesztési Programja (2014)
- Fejér Megye Integrált Területfejlesztési Programja (2014-2020)
- Nemzeti Biodiverzitás Stratégia (2015-2020)
- Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról (OFTK)
- Módszertani útmutató a zöld infrastruktúra fejlesztési és fenntartási akcióterv készítéséhez (2016)
http://www.kormany.hu/download/7/19/e0000/M%C3%B3dszertan_Z%C3%B6ld%20Infrastrukt%C3%B3rafejleszt%C3%A9s%20akci%C3%B3tervhez.pdf

Felhasznált irodalom:

- Dövényi Zoltán (2010): Magyarország kistájainak katasztere
- Almási Balázs (2007): A zöldhálózat tervezés metodikai fejlesztése Budapest peremterületének példáján, Doktori értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem
- Kovács Eszter – Kelemen Eszter – Pataki György (2011): Ökoszisztéma szolgáltatások a tudományterületek és a szakpolitikák metszéspontjaiban, Természetvédelmi Közlemények 17, pp. 1-11
http://www.mbt-biologia.hu/gen/pro/mod/let/let_fajl_megnyitas.php?i_faj_azo=750
- Körmendi Katalin (2015): Zöld infrastruktúra fejlesztés Újbudán, Diplomaterv, Budapesti Corvinus Egyetem
- Monoki Ákos: Biomassza energia
<http://www.nyf.hu/others/html/kornyezettud/megujulo/Biomassza/Biomassza.html>
- Rátonyi Tamás (2013): Biomassza anyagismeret, Debreceni Egyetem
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2011-0085_biomassza_anyagismeret/ch03.html
- Tóth Dezső (1989): Enying és térsége idegenforgalmi potenciáljának értékelése; 36-38.o

Internetes források:

- A Magyar Tudományos Akadémia folyóirata: <http://www.matud.iif.hu/2011/07/03.htm>
- Európai Bizottság honlapja: Biológiai sokféleség
http://ec.europa.eu/environment/basics/natural-capital/biodiversity/index_hu.htm
- Helyi Művi Értékvédelmi Kataszter: <http://helyiertekek.e-epites.hu/>
- <https://stipa12.wordpress.com/invaziv-es-oshonos-novenyek/>
- MÉTA program
<http://www.novenyzetiterkep.hu/node/53>
- <http://muemlekem.hu>
- Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer
<https://www.teir.hu/>
- Tér-Figyelő – Lechner Tudásközpont
<http://webmap.lechnerkozpont.hu/webappbuilder/apps/foldgomb1708/>

23

ELŐTERJESZTÉS

Enying Város Önkormányzata Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottságának
2018. április 16. napján tartandó soron következő (rendes) nyílt ülésére
és

Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2018. április 16. napján tartandó soron kívüli (rendkívüli) nyílt ülésére

Tárgy: „Humán kapacitások fejlesztése Enying térségében” című projekt keretében közösségi cél terem oktató teremné történő átalakítására kivitelező kiválasztása

Előterjesztő: Viplak Tibor polgármester

Készítette: Diószegi Anna gazdálkodási ügyintéző

A PTFB döntés elfogadásához szükséges többség típusa:

A szavazás módja:

A KT döntés elfogadásához szükséges többség típusa:

A szavazás módja:

egyszerű / minősített

nyílt/ titkos

egyszerű / minősített

nyílt/ titkos

Tisztelt Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottság!
Tisztelt Képviselő-testület!

Ezúton terjesztem megtárgyalásra a tisztelt Képviselők elé az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt „Humán kapacitások fejlesztése Enying térségében” című projekt keretében közösségi cél terem oktató teremné történő átalakítására kivitelező kiválasztásáról szóló előterjesztést.

Az előterjesztés sürgősséggel történő tárgyalásának indoka a pályázati mérföldkövek betartása.

1. Előzmények

Enying Város Önkormányzatának az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt „Humán kapacitások fejlesztése Enying térségében” pályázatban foglaltak értelmében, közösségi cél terem oktató teremné történő átalakítására van lehetőség a pályázat keretein belül, a képzések lebonyolítására.

Az oktatóterem a Piacsarnokon belül kerülne kialakításra, az Enying Hunyadi u. 3. (hrsz. 1400/3) szám alatti ingatlanban. Az önkormányzat összesen 6 kivitelezőt keresett meg ajánlattevőként, melyből 5 ajánlat érkezett. Az alábbi táblázat tartalmazza a beérkezett ajánlatokat.

Mind az öt kivitelező rendelkezik a feladat ellátásához szükséges tevékenységi körrel és jogosultsággal. Az ajánlatokat a következő táblázat tartalmazza:

Ajánlattevő neve	Ajánlati összeg (bruttó Ft)
Horváth és Tsa Építőipari Bt.	2.852.120
Vasánszky Bt.	3.020.776
Varga József	3.141.940
Lion Building Team Építőipari és Szolgáltató Kft.	3.158.325
Dekor 2008 Kft.	3.468.544

A 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet értelmében az eljárás eredményességéhez **három érvényes árajánlat** szükséges, az EFOP konstrukció esetében további kettő referencia árajánlatot is be kell szerezni.

Az ajánlatok beérkezésének határideje 2018. április 6. 12 óra volt. A táblázatban szereplő ajánlatok határidőben érkeztek, a formai és tartalmi követelményeknek megfelelnek, így érvényesek.

Az összességében legalacsonyabb ár, mint kiválasztási szempont körében vizsgálandó legalacsonyabb összegű ellenszolgáltatást az Horváth és Tsa Építőipari Bt. adta.

Kérem a tisztelt Képviselőket a határozati javaslatok elfogadására.

2. Jogszabályi hivatkozások

- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- A 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet
- A képviselő-testület és szervei szervezeti és működési szabályzatáról szóló 26/2017. (XI.30.) önkormányzati rendelet

3. Költségkhatások, illetve a kiadás fedezetét biztosító költségvetési sor megnevezése:

Pályázati költségkategoría: Projekt szakmai megvalósítása

Pályázati költségkategoría: Építéshez kapcsolódó költségek

Költségelem: Átalakítás.

4. melléklet

- Árjajánlat – Horváth és Tsa Építőipari Bt.
- Árjajánlat – Vasánszky Bt.
- Árjajánlat – Varga József
- Árjajánlat – Lion Building Team Építőipari és Szolgáltató Kft.
- Árjajánlat - Dekor 2008 Kft.

Enying, 2018.04.12.

Tisztelettel:

Viplak Tibor
polgármester s. k.

HATÁROZATI JAVASLAT A BIZOTTSÁG RÉSZÉRE

Enying Város Önkormányzata Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottságának .../2018. (IV.16.) határozata a EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt „Humán kapacitások fejlesztése Enying térségében” pályázatban foglaltak értelmében, közösségi cél terem oktató teremmé történő átalakításáról:

A Bizottság az alábbi határozat elfogadását javasolja a képviselő-testület részére:

„A képviselő-testület

- 1. megismerte az előterjesztésben foglaltakat,*
- 2. a tárgyi beszerzési eljárást eredményesnek nyilvánítja,*
- 3. megbízza Horváth és Tsa Építőipari Bt-t (kisadózó, 8130 Enying Széchenyi u. 13.), 2018.04.03.5 napján kelt ajánlata alapján, a „Humán kapacitások fejlesztése Enying térségében” című projekt kapcsán az ajánlati felhívásban meghatározottak szerinti oktatóterem kialakítására bruttó 2.852.120,- forint vállalási áron, az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 azonosítószámú pályázat terhére,*
- 4. felhatalmazza a polgármestert a 3. pontban lévő feladatra vonatkozóan, az ajánlatban és a felhívásban foglaltaknak megfelelő tartalommal megszerkesztett szerződés megkötésére az önkormányzat nevében.*

Felelős: Viplak Tibor polgármester, Révfalusi László TűF osztályvezető

Határidő: 1. és 2. pont azonnal, 3. és 4. pont az ülést követő 30 napon belül”

HATÁROZATI JAVASLAT A KÉPVISELŐ-TESTÜLET RÉSZÉRE

Enying Város Önkormányzata Képviselő- testületének .../2018. (IV.16.) határozata a EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt „Humán kapacitások fejlesztése Enying térségében” pályázatban foglaltak értelmében, közösségi cél terem oktató teremmé történő átalakításáról:

A képviselő-testület

1. megismerte az előterjesztésben foglaltakat,
2. a tárgyi beszerzési eljárást eredményesnek nyilvánítja,
3. megbízza Horváth és Tsa Építőipari Bt-t (kisadózó, 8130 Enying Széchenyi u. 13.), 2018.04.03.5 napján kelt ajánlata alapján, a „Humán kapacitások fejlesztése Enying térségében” című projekt kapcsán az ajánlati felhívásban meghatározottak szerinti oktatóterem kialakítására bruttó 2.852.120,- forint vállalási áron, az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 azonosítószámú pályázat terhére,
4. felhatalmazza a polgármestert a 3. pontban lévő feladatra vonatkozóan, az ajánlatban és a felhívásban foglaltaknak megfelelő tartalommal megszerkesztett szerződés megkötésére az önkormányzat nevében.

Felelős: Viplak Tibor polgármester, Révfalusi László TűF osztályvezető

Határidő: 1. és 2. pont azonnal, 3. és 4. pont az ülést követő 30 napon belül

EGYEZTETÉSI LAP

„Humán kapacitások fejlesztése Enyingtérségében” című projekt keretében közösségi cél terem oktató teremmé történő átalakítására ajánlattevő kiválasztása című előterjesztéshez

Hatósági, Anyakönyvi és Hagyatéki Osztály záradéka:

Az előterjesztésben foglaltakat megismertem, azzal kapcsolatban észrevételem nincs/az alábbi észrevételt teszem:¹

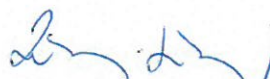
Enying, 2018. április 13.

Pirmann-né Felső Marianna
osztályvezető

Pénzügyi és Adóigazgatási Osztály Záradéka:

Az előterjesztésben foglaltakat megismertem, azzal kapcsolatban észrevételem nincs/az alábbi észrevételt teszem:²

Enying, 2018. április 13.

Závodni Lászlóné
osztályvezető

Településfejlesztési, -üzemeltetési és Foglalkoztatási Osztály véleménye:

Az előterjesztésben foglaltakat megismertem, azzal kapcsolatban észrevételem nincs/az alábbi észrevételt teszem:³

Enying, 2018. április 13.

Révfalusi László
osztályvezető

1
megfelelő aláírással
2
megfelelő aláírással
3
megfelelő aláírással

Intézményvezetői észrevétel⁴

Az előterjesztésben foglaltakat megismertem, azzal kapcsolatban észrevételem nincs/az alábbi észrevételt teszem:⁵

Enying, 2018. április 13.

intézményvezető

Törvényességi záradék:

Az előterjesztésben foglaltakat törvényességi szempontból megvizsgáltam, azzal kapcsolatban törvényességi észrevételem nincs/a következő-törvényességi észrevételt teszem:⁶

Enying, 2018. április 13.

Dr. Kóródi-Juhász Zsolt LL.M.
jegyző

⁴ amennyiben az előterjesztésben az önkormányzat intézménye közvetlenül érintett, úgy az érintett intézmény vezetőjének véleménye
⁵ megfelelő aláhúzendó
⁶ megfelelő aláhúzendó

FELOLVASÓLAP

Ajánlat tárgya:

„Közösségi cél terem oktató teremmé történő átalakítása,, az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt részeként”

Ajánlattevő neve:

HORVÁTH ÉS TSA ÉPÍTŐIPARI BT.

Képviselőjének neve:

8130 Enying, Széchenyi u. 13.

Ajánlattevő székhelye:

Adószám: 21511835-1-07

Ajánlattevő nyilvántartási száma:

Bsz: 11736075-20008282

Ajánlattevő adószáma:

Tel.: 30 / 283 3940

Ajánlattevő telefonszáma:

Ajánlattevő telefax száma:

Ajánlattevő e-mail címe: horvath 690904 @ freemail.hu

Az „Közösségi cél terem oktató teremmé történő átalakítása az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt részeként” tárgyú beszerzési eljárásra az ajánlattételi felhívásban rögzített feltételeket ezennel elfogadottnak nyilvánítjuk és az alábbi ajánlatot tesszük:

Kőműves Munkák

Elvégzésre kerülő munkálat	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Aljzatbeton bontás	4,05 m ³	136800.-	—	156800.-
Aljzatbeton készítés	4,05 m ³	158750.-	—	158750.-
Aljzat burkolatkészítés	43,35 m ²	168720.-	—	168720.-
Gipszkarton mennyezetkészítés	40,05 m ²	181175.-	—	181175.-
Fémszerkezetes nyílászárók bontása	3 db	93000.-	—	93000.-
Bukó-nyíló ablakok beépítése	3db	477487.-	—	477487.-
Falazás	7,84 m ²	27373.-	—	27373.-
Külső-belső vakolat pótlása	20 m ²	—	—	—
Konténeres sít szállítás	2*4 m ³	101600.-	—	101600.-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó):1344905.-

Anyagszükséglet a kőműves munkálatokhoz

Anyag megnevezés	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Sóder	4 m ³	25197.-	6803.-	32000.-
Cement	12 q	35906.-	9694.-	45600.-
4,5 mm síkháló	4 tábla	13858.-	3742.-	17600.-
Járólap	42 m ²	82677.-	22323.-	105000.-
Csemperagasztó	10 zsák	20866.-	5634.-	26500.-
Fugázó	20 kg	8819.-	2381.-	11200.-
Fugakereszt	4 csomag	1575.-	425.-	2000.-
Gipszkarton	18 tábla	19559.-	5281.-	24840.-
U profil	30 fm	4488.-	812.-	5700.-
C profil	140 fm	33071.-	8929.-	42000.-
Függesztő	90 db	3543.-	957.-	4500.-
Beütős tipli 8*80-as	60 db	1228.-	332.-	1560.-
Beütős acélszeg	200 db	4724.-	1276.-	6000.-
Gipszkarton csavar	600db	945.-	255.-	1200.-
Toldó	50 db	1378	372.-	1750.-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó):327450.-

Villanyszerelés

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Munkadíj		178000.-	—	178000.-
Meglévő elektromos hálózat bővítése	1 klt	—	—	—
Tantermi álmennyezeti fénycsöves lámpatestek	6 db	53879.-	14547.-	68426.-
Tantermi tábla megvilágító lámpatest	1 db	9547.-	2578.-	12125.-
Elosztók, csatlakozó aljakatok, villanykapcsoló, konnektorok	10 db	38932.-	10512.-	49444.-
Érintésvédelmi mérés jegyzőkönyvvel a felújítandó helyiségre	1 klt	65000.-	—	65000.-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó):372995.-

Központi fűtészerezés

Anyag megnevezés	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Munkadíj	1 klt.	163000.-	—	163000.-
Radiátor 600*1800-as	3 db	20236.-	24364.-	114600.-
Radiátor szelep	6 db	7559.-	2041.-	9600.-
Fűtés cső 16	20 fm	3622.-	978.-	4600.-
Fűtés cső 20	20 fm	5512.-	1488.-	7000.-
20-16 T idom	4 db	6142.-	1658.-	7800.-
Indító idom 5/4/3/4"	2 db	7087.-	1913.-	9000.-
3/4/20 indító idom	2 db	2945.-	795.-	3740.-
20 csőbilincs	20 db	315.-	85.-	400.-
16 csőbilincs	10 db	118.-	32.-	150.-
Beütős tipli	30 db	614.-	166.-	780.-
Légtelenítő szelep	3 db	3228.-	872.-	4100.-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó):324770.-

Festés

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
		58350.-	—	58350.-
Gipszkarton hézagolás	40,5 m ²	123000.-	—	123000.-
Kétszeri glettelés	69 m ²	33500.-	—	33500.-
Horonytakaró díslécezés	30 fm	—	—	—
Élvédő	20 fm	25000.-	—	25000.-
Kétszeri festés	109,5 m ²	166650.-	—	166650.-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó):406500.-

Anyagszükséglet a festéshez

Anyag megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Hézagoló szalag – hézagoló gipsz	1 klt	7874.-	2126.-	10000.-
Háromszori glettelés 6-30 gipsz + glett gipszek	8 zsák	27165.-	7335.-	34500.-
Díszek + ragasztó	30 fm	7087.-	1913.-	9000.-
Élvédő	20 fm	1575.-	425.-	2000.-
Falfesték	3 kanna	15748.-	4252.-	20000.-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó):75500.-

ÖSSZESITŐ

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Kőműves munkák		1344905.-	—	1344905.-
Kőműves Anyagszükséglet		257835.-	69615.-	327450.-
Fűtésszerelés		163000.-	—	163000.-
Fűtésszerelés anyagszükséglete		127378.-	34392.-	161770.-
Festés		406500.-	—	406500.-
Festés anyagszükséglete		59449.-	16051.-	75500.-
Villanszerelés		243000.-	—	
Villanszerelés anyagszükséglete		102357.-	27638.-	129995.-
Ablakesere	Kőműves munkák tartalmazza			
Ablakesere anyagszükséglete	Kőműves munkák tartalmazza			

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 2852120.-

Melléklet:

- A megajánlott átalakítási munkálatok részletes műszaki specifikációja

Kelt: Enying, 04. hó 03. nap

HORVÁTH ÉS TSA ÉPÍTŐIPARI BT.

kisadózó

8130 Enying, Széchenyi u. 13.

Adószám: 21511835-1-07

Bsz: 11736075-20008282

Tel.: 30/283 3940

Ajánlattevő cégszerű aláírása

FELOLVASÓLAP

Ajánlat tárgya:

„Közösségi cél terem oktató teremé történő átalakítása, az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt részeként”

Ajánlattevő neve: **Lion Building Team Építőipari és Szolgáltató Kft.**
Képviselőjének neve: **Oroszlán Ádám**
Ajánlattevő székhelye: **8175 Balatonfűzfő, Bartók B. u. 26.**
Ajánlattevő nyilvántartási száma: **19-09-518313**
Ajánlattevő adószáma: **25489697-2-19**
Ajánlattevő telefonszáma: **06 20 513 6786**
Ajánlattevő telefax száma:
Ajánlattevő e-mail címe: **lion.building.team@gmail.com**

Az „Közösségi cél terem oktató teremé történő átalakítása az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt részeként” tárgyú beszerzési eljárásra az ajánlattételi felhívásban rögzített feltételeket ezennel elfogadottnak nyilváníttjuk és az alábbi ajánlatot tesszük:

Kőműves Munkák

Elvégzésre kerülő munkálat	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Aljzatbeton bontás	4,05 m ³	75000	20250	95250
Aljzatbeton készítés	4,05 m ³	115000	31050	146050
Aljzat burkolatkészítés	43,35 m ²	249000	67230	316230
Gipszkarton mennyezetkészítés	40,05 m ²	110000	29700	139700
Fémszerkezetes nyílászárók bontása	3 db	25000	6750	31750
Bukó-nyíló ablakok beépítése	3db	158000	42660	200660
Falazás	7,84 m ²	59000	15930	74930
Külső-belső vakolat pótlása	20 m ²	89000	24030	113030
Konténeres sít szállítás	2*4 m ³	127000	34290	161290

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 1.278.890,-

Anyagszükséglet a kőműves munkálatokhoz

Anyag megnevezés	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Sóder	4 m ³	38000	10260	48260
Cement	12 q	50000	13500	63500
4,5 mm síkháló	4 tábla	28000	7560	35560
Járólap	42 m ²	159000	42930	201930
Csemperagasztó	10 zsák	25000	6750	31750
Fugázó	20 kg	15000	4050	19050
Fugakereszt	4 csomag	2000	540	2540
Gipszkarton	18 tábla	24840	6706,8	31546,8
U profil	30 fm	7000	1890	8890
C profil	140 fm	55000	14850	69850
Függesztő	90 db	9750	2632,5	12382,5
Beütős tipli 8*80-as	60 db	580	156,6	736,6
Beütős acélszeg	200 db	5700	1539	7239
Gipszkarton csavar	600db	1500	405	1905
Toldó	50 db	2000	540	2540

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 537.679,9,-

Villanyszerelés

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Munkadíj		222000	59940	281940
Meglévő elektromos hálózat bővítése	1 klt	89000	24030	113030
Tantermi álmennyezeti fénycsöves lámpatestek	6 db	100000	27000	127000
Tantermi tábla megvilágító lámpatest	1 db	15000	4050	19050
Elosztók, csatlakozó aljzatok, villanykapcsoló, konnektorok	10 db	16000	4320	20320
Érintésvédelmi mérés jegyzőkönyvvel a felújítandó helyiségre	1 klt	32500	8775	41275

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 602.615,-

Központi fűtésszerelés

Anyag megnevezés	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Munkadíj	1 klt.	140000	37800	177800
Radiátor 600*1800-as	3 db	122000	32940	154940
Radiátor szelep	6 db	20000	5400	25400
Fűtéscső 16	20 fm	6000	1620	7620
Fűtéscső 20	20 fm	5000	1350	6350
20-16 T idom	4 db	6800	1836	8636
Indító idom 5/4/3/4"	2 db	4000	1080	5080
3/4/20 indító idom	2 db	1900	513	2413
20 csőbilincs	20 db	3000	810	3810
16 csőbilincs	10 db	2600	702	3302
Beütős tipli	30 db	2000	540	2540
Légtelenítő szelep	3 db	6300	1701	8001

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 405.892,-

Festés

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Gipszkarton hézagolás	40,5 m ²	26000	7020	33020
Kétszeri glettelés	69 m ²	79000	21330	100330
Horonytakaró díszlécezés	30 fm	25000	6750	31750
Élvédő	20 fm	5000	1350	6350
Kétszeri festés	109,5 m ²	59000	15930	74930

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 246.380,-

Anyagszükséglet a festéshez

Anyag megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Hézagoló szalag – hézagoló gipsz	1 klt	8200	2214	10414
Háromszori glettelés 6-30 gipsz + glett gipszek	8 zsák	27000	7290	34290
Díszek + ragasztó	30 fm	15000	4050	19050
Elvédő	20 fm	3200	864	4064
Falfesték	3 kanna	15000	4050	19050

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 86.868,-

ÖSSZESITŐ

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Kőműves munkák		1007000	271890	1278890
Kőműves Anyagszükséglet		423370	114310	537680
Fűtésszerelés		140000	37800	177800
Fűtésszerelés anyagszükséglete		179600	48492	228092
Festés		194000	52380	246380
Festés anyagszükséglete		68400	18468	86868
Villanyszerelés		222000	59940	281940
Villanyszerelés anyagszükséglete		252500	68175	320675
Ablakesere	Kőműves munkák tartalmazzák a tételt			
Ablakesere anyagszükséglete	Kőműves munkák tartalmazzák a tételt			

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 3.158.325,-

Melléklet:

- A megajánlott átalakítási munkálatok részletes műszaki specifikációja

Kelt: Balatonfüzö 2018. év 04. hó 03. nap

Lion Building Team Kft.
 8175 Balatonfüzö, Bartók Béla u. 26.
 Adószám: 25489697-2-19
 Cgj.: 19-09-118316
 Bsz.: 11748088-21075405
 Pénzforgalmi elszámolás

Ajánlattevő cégszerű aláírása

FELOLVASÓLAP

Ajánlat tárgya:

„Közösségi cél terem oktató teremmé történő átalakítása,, az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt részeként”

Ajánlattevő neve: Varga József kőműves mester

Képviselőjének neve: Varga József

Ajánlattevő székhelye: 8130 Enying, Petőfi u. 6/a

Ajánlattevő nyilvántartási száma:

Ajánlattevő adószáma: 46076393-2-27

Ajánlattevő telefonszáma: +3630/9861-246

Ajánlattevő telefax száma:

Ajánlattevő e-mail címe: vargajozsefmester@gmail.com

Az „Közösségi cél terem oktató teremmé történő átalakítása az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt részeként” tárgyú beszerzési eljárásra az ajánlattételi felhívásban rögzített feltételeket ezennel elfogadottnak nyilvánítjuk és az alábbi ajánlatot tesszük:

Kőműves Munkák

Elvégzésre kerülő munkálat	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Aljzatbeton bontás	4,05 m ³	80.000	21.600	101.600
Aljzatbeton készítés	4,05 m ³	120.000	32.400	152.400
Aljzat burkolatkészítés	43,35 m ²	260.000	70.200	330.200
Gipszkarton mennyezetkészítés	40,05 m ²	130.000	35.100	165.100
Fémszerkezetes nyílászárók bontása	3 db	20.000	5.400	25.400
Bukó-nyíló ablakok beépítése	3db	172.000	46.440	218.440
Falazás	7,84 m ²	68.000	18.360	86.360
Külső-belső vakolat pótlása	20 m ²	100.000	27.000	127.000
Konténeres sirt szállítás	2*4 m ³	100.000	27.000	127.000

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 1.333.500

Anyagszükséglet a kőműves munkálatokhoz

Anyag megnevezés	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Sóder	4 m ³	40.000	10.800	50.800
Cement	12 q	60.000	16.200	76.200
4,5 mm síkháló	4 tábla	22.000	5.940	27.940
Járólap	42 m ²	200.000	54.000	254.000
Csemperagasztó	10 zsák	28.000	7.560	35.560
Fugázó	20 kg	10.000	2.700	12.700
Fugakereszt	4 csomag	1.500	405	1.905
Gipszkarton	18 tábla	20.000	5.400	25.400
U profil	30 fm	8.500	2.295	10.795
C profil	140 fm	50.000	13.500	63.500
Függesztő	90 db	10.000	2.700	12.700
Beütős tipli 8*80-as	60 db	1.000	270	1.270
Beütős acélszeg	200 db	5.000	1.350	6.350
Gipszkarton csavar	600db	1.000	270	1.270
Toldó	50 db	2.000	540	2.540

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 582.930

Villanyszerelés

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Munkadíj		178.000	48.060	226.060
Meglévő elektromos hálózat bővítése	1 klt	100.000	27.000	127.000
Tantermi álmennyezeti fénycsöves lámpatestek	6 db	50.000	13.500	63.500
Tantermi tábla megvilágító lámpatest	1 db	10.000	2.700	12.700
Elosztók, csatlakozó aljzatok, villanykapcsoló, konnektorok	10 db	19.000	5.130	24.130
Érintésvédelmi mérés jegyzőkönyvvel a felújítandó helyiségre	1 klt	40.000	10.800	50.800

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 504.190

Központi fűtésszerelés

Anyag megnevezés	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Munkadíj	1 klt.	120.000	32.400	152.400
Radiátor 600*1800-as	3 db	100.000	27.000	127.000
Radiátor szelep	6 db	10.000	2.700	12.700
Fűtéscső 16	20 fm	10.000	2.700	12.700
Fűtéscső 20	20 fm	10.000	2.700	12.700
20-16 T idom	4 db	5.000	1.350	6.350
Indító idom 5/4/3/4"	2 db	2.000	540	2.540
3/4/20 indító idom	2 db	2.000	540	2.540
20 csőbilincs	20 db	1.000	270	1.270
16 csőbilincs	10 db	1.000	270	1.270
Beütős tipli	30 db	1.000	270	1.270
Légtelenítő szelep	3 db	5.000	1.350	6.350

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 339.090

Festés

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Gipszkarton hézagolás	40,5 m ²	32.000	8.640	40.640
Kétszeri glettelés	69 m ²	100.000	27.000	127.000
Horonytakaró díszlécezés	30 fm	20.000	5.400	25.400
Élvédő	20 fm	5.000	1.350	6.350
Kétszeri festés	109,5 m ²	90.000	24.300	114.300

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 313.650

Anyagszükséglet a festéshez

Anyag megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Hézagoló szalag – hézagoló gipsz	1 klt	8.000	2.160	10.160
Háromszori glettelés 6-30 gipsz + glett gipszek	8 zsák	20.000	5.400	25.400
Díszek + ragasztó	30 fm	10.000	2.700	12.700
Elvédő	20 fm	1.000	270	1.270
Falfesték	3 kanna	15.000	4.050	19.050

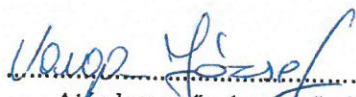
Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 68.580

ÖSSZESITŐ

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Kőműves munkák				1.333.500
Kőműves Anyagszükséglet				582.930
Fűtésszerelés				339.090
Fűtésszerelés anyagszükséglete				
Festés				313.650
Festés anyagszükséglete				68.580
Villanyszerelés				504.190
Villanyszerelés anyagszükséglete				
Ablakesere	Kőműves munkák tartalmazza			
Ablakesere anyagszükséglete	Kőműves munkák tartalmazza			

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 3.141.940

Kelt: Enying, 04. hó 04. nap

Ajánlattevő cégszerű aláírása

VARGA JÓZSEF
Kőműves mester
8130 Enying, Petőfi u. 6/A.
Tel./fax: 22/372-109
Műk. sz.: 574/84 V.ig.sz.: EV-208107
Adószám: 46076393-2-27

FEOLVASÓLAP

Ajánlat tárgya:

„Közösségi cél terem oktató teremé történő átalakítása, az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt részeként”

Ajánlattevő neve: VAAANIKAI Kt.

Képviselőjének neve: VAAANIKAI TEREC

Ajánlattevő székhelye: 8130 EGYHÁZ, ALDÓ U.2.

Ajánlattevő nyilvántartási száma: 07-06-0011987

Ajánlattevő adószáma: 2455189-1-07

Ajánlattevő telefonszáma: 06/30/420-6867

Ajánlattevő telefax száma:

Ajánlattevő e-mail címe: vaanikai@gmail.com

Az „Közösségi cél terem oktató teremé történő átalakítása az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt részeként” tárgyú beszerzési eljárásra az ajánlattételi felhívásban rögzített feltételeket ezennel elfogadottnak nyilvánítjuk és az alábbi ajánlatot tesszük:

Kőműves Munkák

Elvégzésre kerülő munkálat	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Aljzatbeton bontás	4,05 m ³	145.000,-	-	145.000,-
Aljzatbeton készítés	4,05 m ³	165.000,-	-	165.000,-
Aljzat burkolatkészítés	43,35 m ²	177.000,-	-	177.000,-
Gipszkarton mennyezetkészítés	40,05 m ²	200.000,-	-	200.000,-
Fémszerkezetes nyílászárók bontása	3 db	110.000,-	-	110.000,-
Bukó-nyíló ablakok beépítése	3db	477.487,-	-	477.487,-
Falazás	7,84 m ²	30.000,-	-	30.000,-
Külső-belső vakolat pótlása	20 m ²	-	-	-
Konténeres sitt szállítás	2*4 m ³	140.000,-	-	140.000,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 1.444.487,-

Anyagszükséglet a kőműves munkálatokhoz

Anyag megnevezés	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Sóder	4 m ³	25.197,-	6.803,-	32.000,-
Cement	12 q	35.906,-	9.694,-	45.600,-
4,5 mm síkháló	4 tábla	13.858,-	3.742,-	17.600,-
Járólap	42 m ²	12.677,-	22.323,-	105.000,-
Csemperagasztó	10 zsák	20.866,-	5.634,-	26.500,-
Fugázó	20 kg	8.819,-	2.381,-	11.200,-
Fugakereszt	4 csomag	1.575,-	425,-	2.000,-
Gipszkarton	18 tábla	19.559,-	5.281,-	24.840,-
U profil	30 fm	4.488,-	812,-	5.300,-
C profil	140 fm	33.071,-	8.929,-	42.000,-
Függesztő	90 db	3.543,-	957,-	4.500,-
Beütős tipli 8*80-as	60 db	1.228,-	332,-	1.560,-
Beütős acélszeg	200 db	4.724,-	1.276,-	6.000,-
Gipszkarton csavar	600db	945,-	255,-	1.200,-
Toldó	50 db	1.378,-	372,-	1.750,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 327.450,-

Villanyszerelés

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Munkadíj		190.000,-	—	190.000,-
Meglévő elektromos hálózat bővítése	1 klt	—	—	—
Tantermi álmennyezeti fénycsöves lámpatestek	6 db	55.118,-	14.882,-	70.000,-
Tantermi tábla megvilágító lámpatest	1 db	9.547,-	2.578,-	12.125,-
Elosztók, csatlakozó aljzatok, villanykapcsoló, konnektorok	10 db	38.932,-	10.512,-	49.444,-
Érintésvédelmi mérés jegyzőkönyvvel a felújítandó helyiségre	1 klt	75.000,-	—	75.000,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 396.569,-

Központi fűtésszerelés

Anyag megnevezés	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Munkadíj	1 klt.	175.000,-	—	175.000,-
Radiátor 600*1800-as	3 db	90.236,-	24.364,-	114.600,-
Radiátor szelep	6 db	7.559,-	2.041,-	9.600,-
Fűtéscső 16	20 fm	2.622,-	978,-	4.600,-
Fűtéscső 20	20 fm	5.512,-	1.488,-	7.000,-
20-16 T idom	4 db	6.142,-	1.658,-	7.800,-
Indító idom 5/4/3/4"	2 db	7.087,-	1.913,-	9.000,-
3/4/20 indító idom	2 db	2.945,-	795,-	3.740,-
20 csőbilincs	20 db	315,-	85,-	400,-
16 csőbilincs	10 db	118,-	32,-	150,-
Beütős tipli	30 db	614,-	166,-	780,-
Légtelenítő szelep	3 db	3.228,-	872,-	4.100,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 556.770,-

Festés

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Gipszkarton hézagolás	40,5 m ²	60.000,-	—	60.000,-
Kétszeri glettelés	69 m ²	135.000,-	—	135.000,-
Horonytakaró díszlécezés	30 fm	25.000,-	—	35.000,-
Élvédő	20 fm	25.000,-	—	25.000,-
Kétszeri festés	109,5 m ²	185.000,-	—	185.000,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó):440.000,-.....

Anyagszükséglet a festéshez

Anyag megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Hézagoló szalag – hézagoló gipsz	1 klt	7.874,-	2.126,-	10.000,-
Háromszori glettelés 6-30 gipsz + glett gipszek	8 zsák	27.165,-	7.335,-	34.500,-
Díszek + ragasztó	30 fm	7.087,-	1.913,-	9.000,-
Elvédő	20 fm	1.578,-	425,-	2.000,-
Falfesték	3 kanna	15.748,-	4.252,-	20.000,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó):75.500,-.....

ÖSSZESÍTŐ

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Kőműves munkák		1.444.487,-	—	1.444.487,-
Kőműves Anyagszükséglet		257.835,-	69.615,-	327.450,-
Fűtésszerelés		175.000,-	—	175.000,-
Fűtésszerelés anyagszükséglete		127.378,-	34.392,-	161.770,-
Festés		440.000,-	—	440.000,-
Festés anyagszükséglete		59.449,-	16.017,-	75.466,-
Villanszerelés		265.000,-	—	265.000,-
Villanszerelés anyagszükséglete		103.598,-	27.971,-	131.569,-
Ablakesere	Kőműves munkák tartalmazza			
Ablakesere anyagszükséglete	Kőműves munkák tartalmazza			

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 3.020.776,-

Melléklet:

- A megajánlott átalakítási munkálatok részletes műszaki specifikációja

Kelt: 2018. 04. hó 05. nap

VASÁNSZKI Bt.
8130 Enying, Áldott u. 2.
Tel.: 06-30/420-6867
Adószám: 21555189-1-07

Ajánlattevő cégszerű aláírása

Anyagszükséglet a kőműves munkálatokhoz

Anyag megnevezés	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Sóder	4 m ³	40.000,-	10.800,-	50.800,-
Cement	12 q	60.000,-	16.200,-	76.200,-
4,5 mm síkháló	4 tábla	22.000,-	5.940,-	27.940,-
Járólap	42 m ²	190.000,-	51.300,-	241.300,-
Csemperagasztó	10 zsák	28.000,-	1.560,-	35.560,-
Fugázó	20 kg	16.000,-	4.320	20.320,-
Fugakereszt	4 csomag	—	—	—
Gipszkarton	18 tábla	32.580,-	8.797,-	41.377,-
U profil	30 fm	8.500,-	2.295,-	10.795,-
C profil	140 fm	64.000,-	17.280,-	81.280,-
Függesztő	90 db	10.000,-	2.700	12.700,-
Beütős tipli 8*80-as	60 db	600,-	162,-	762,-
Beütős acélszeg	200 db	6000,-	1620,-	7.620,-
Gipszkarton csavar	600db	1500,-	405,-	1905,-
Toldó	50 db	2600,-	702,-	3.302,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 611.861,-

FELOLVASÓLAP

Ajánlat tárgya:

„Közösségi cél terem oktató teremmé történő átalakítása”, az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt részeként

Ajánlattevő neve: Dekor 2008 KFT

Képviselőjének neve: Tóth Éva

Ajánlattevő székhelye: 8130 Enying Rákóczi u. 30

Ajánlattevő nyilvántartási száma: 07-09-014251

Ajánlattevő adószáma: 14238428-2-07

Ajánlattevő telefonszáma: 30/9466-659

Ajánlattevő telefax száma:

Ajánlattevő e-mail címe: dekor2008kft@hotmail.com

Az „Közösségi cél terem oktató teremmé történő átalakítása az EFOP-3.9.2-16-2017-00001 projekt részeként” tárgyú beszerzési eljárásra az ajánlattételi felhívásban rögzített feltételeket ezennel elfogadottnak nyilváníttjuk és az alábbi ajánlatot tesszük:

Kőműves Munkák

Elvégzésre kerülő munkálat	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Aljzatbeton bontás	4,05 m ³	80.000,-	21.600,-	101.600,-
Aljzatbeton készítés	4,05 m ³	120.000,-	32.400,-	152.400,-
Aljzat burkolatkészítés	43,35 m ²	260.100,-	70.227,-	330.327,-
Gipszkarton mennyezetkészítés	40,05 m ²	128.160,-	34.603,-	162.763,-
Fémszerkezetes nyílászárók bontása	3 db	20.000,-	5.400,-	25.400,-
Bukó-nyíló ablakok beépítése	3db	172.000,-	46.440,-	218.440,-
Falazás	7,84 m ²	68.000,-	18.360,-	86.360,-
Külső-belső vakolat pótlása	20 m ²	99.000,-	26.730,-	125.730,-
Konténeres sít szállítás	2*4 m ³	116.000,-	31.320,-	147.320,-

Anyaggal -
Anyagos ár!

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 1.350.340,-

T. 1. 1. 1.

Festés

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Gipszkarton hézagolás	40,5 m ²	32.000,-	8.640,-	40.640,-
Kétszeri glettelés	69 m ²	82.800,-	22.356,-	105.156,-
Horonytakaró díszlécezés	30 fm	30.000,-	8.100,-	38.100,-
Élvédő	20 fm	6.000,-	1.620,-	7.620,-
Kétszeri festés	109,5 m ²	90.000,-	24.300,-	114.300,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 305.816,-

Anyagszükséglet a festéshez

Anyag megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Hézagoló szalag – hézagoló gipsz	1 klt	8000,-	2.160,-	10.160,-
Háromszori glettelés 6-30 gipsz + glett gipszek	8 zsák	32.000,-	8.640,-	40.640,-
Díszek + ragasztó	30 fm	18.000,-	4.860,-	22.860,-
Élvédő	20 fm	3.000,-	810,-	3.810,-
Falfesték	3 kanna	18.000,-	4.860,-	22.860,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 100.330,-

7.2.16

Villanyszerelés

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Munkadíj		260.000,-	70.200,-	330.200,-
Meglévő elektromos hálózat bővítése	1 klt	100.000,-	27.000,-	127.000,-
Tantermi álmennyezeti fénycsöves lámpatestek	6 db	108.000,-	29.160,-	137.160,-
Tantermi tábla megvilágító lámpatest	1 db	18.000,-	4.860,-	22.860,-
Elosztók, csatlakozó aljzatok, villanykapcsoló, konnektorok	10 db	19.000,-	5.130,-	24.130,-
Érintésvédelmi mérés jegyzőkönyvvel a felújítandó helyiségre	1 klt	40.000,-	10.800,-	50.800,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 692.150,-

Központi fűtésszerelés

Anyag megnevezés	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Munkadíj	1 klt.	120.000,-	32.400,-	152.400,-
Radiátor 600*1800-as	3 db	136.000,-	36.720,-	172.720,-
Radiátor szelep	6 db	18.000,-	4.860,-	22.860,-
Fűtéscső 16	20 fm	10.000,-	2.700,-	12.700,-
Fűtéscső 20	20 fm	9.000,-	2.430,-	11.430,-
20-16 T idom	4 db	7.700,-	2.079,-	9.779,-
Indító idom 5/4/3/4"	2 db	4.400,-	1.188,-	5.588,-
3/4/20 indító idom	2 db	2.100,-	567,-	2.667,-
20 csőbilincs	20 db	3.000,-	810,-	3.810,-
16 csőbilincs	10 db	2.800,-	756,-	3.556,-
Beütős tipli	30 db	2.200,-	594,-	2.794,-
Légtelenítő szelep	3 db	6.100,-	1.647,-	7.747,-

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 408.047,-

704 87

ÖSSZESÍTŐ

Munkafolyamat megnevezése	Mennyiség	Nettó ár	ÁFA	Bruttó ár
Kőműves munkák		1.063.260,-	287.080,-	1.350.340,-
Kőműves Anyagszükséglet		481.780,-	130.081,-	611.861,-
Fűtésszerelés		120.000,-	32.400,-	152.400,-
Fűtésszerelés anyagszükséglete		201.297,-	54.350,-	255.647,-
Festés		240.800,-	65.016,-	305.816,-
Festés anyagszükséglete		79.000,-	21.330,-	100.330,-
Villanyszerelés		260.000,-	70.200,-	330.200,-
Villanyszerelés anyagszükséglete		285.000,-	76.950,-	361.950,-
Ablakesere	Kőműves munkák tartalmazza			
Ablakesere anyagszükséglete	Kőműves munkák tartalmazza			

Ajánlati ár (nettó + Áfa = bruttó): 3.468.544,-

Melléklet:

- A megajánlott átalakítási munkálatok részletes műszaki specifikációja

Kelt: Enying 2018.03. hó 26. nap

DEKOR 2008
SZOLGÁLTATÓ KFT.
8130 Enying, Rákóczi út 30.
Adószám: 14238428-2-07

T. H. [Signature]
Ajánlattevő cégszerű aláírása

